

Sprawozdanie
Dyrektora
Gimnazjum Polskiego
w Gdańsku
za rok szkolny 1927/28.

1928

Odbito czcionkami ☛ „Drukarni Gdańskiej”, Gdańsk, Stadtgebiet 12

Sprawozdanie
Dyrektora
Gimnazjum Polskiego
w Gdańsku
za rok szkolny 1927/28.

1928

Odbito czcionkami ☛ „Drukarni Gdańskiej”, Gdańsk, Stadtgebiet 12

Wsk.
Spr. 38

Treść:

1. Z ludowej literatury kaszubskiej.
(Materiał do wypisów szkolnych.)
podał
Dr. Wł. Pniewski.
2. Część urzędowa, podana przez Dyrektora
Zakładu.

Z ludowej literatury kaszubskiej.

(Materiał do wypisów szkolnych.)

podał Wł. Pniewski.

Wymagania obecnych czasów tak są różnorodne, życie kulturalne tak się różniczkuje i rozgałęzia, człowiek nowoczesny winien być na tyle stron biegłym i oświeconym, że z tem wszystkim liczyć się musi nowa szkoła. Zaś niejako zbiornikiem i odzwierciedleniem tego życia powinny być wypisy szkolne. Coraz większy trud czeka autorów tego rodzaju książek, jeśli książki te mają spełnić swoje szczytne a trudne zadanie.

Oto usprawiedliwienie poniższej pracy.

A jeszcze jeden wzgląd dochodzi do całego mnóstwa innych: wzgląd na przyrodzone warunki rozwoju człowieka. Biologja z jednej, psychologja z drugiej strony zeszyły się i podały sobie zgodnie ręce. Regionalizm stał się hasłem, regionalizm w sztuce, w życiu społecznem i politycznem, w wychowaniu.

Niech się tak nazywa, można go nazwać inaczej, wstecznik zwalczać będzie go daremnie, bo żywej prawdy nie zabije.

Wpierw mlekiem matczynem rośnie dziecko, wpierw soki rodzimej gleby odżywiają roślinę, wpierw kulturą rodzimych stron oddychać musi dusza małego człowieka, zanim wzmocniona, zdolna będzie „kochać i cierpieć za miliony“.

Z marzeń o ziemi nowogrodzkiej urósł wieszcz jeden, z marzeń o Krzemieńcu i Ikwie drugi, z marzeń o Wawelu inny, z marzeń o szumie boru kujawskiego i nadgoplańskiej doliny przykucniętej jeszcze inny... wszyscy nieskrzywieni... wszyscy wielcy...

Na tej odżywczej, siłodajnej rodzimości wychowujemy, nie łammy, nie przeszczepiamy sztucznie, bo chcemy tężyzny i mocy, nie wątłej i bladej kruszyny.

Oto pobudki do napisania poniższych ustępów. Pragnę w drobnej mierze przyjść z pomocą wszystkim tym, którzy wydają polskie wypisy i czytanki, pragnę im oszczędzić szukania i gorączki zniecierpliwienia.

Skromna wiązaneczka opowiadań kaszubskich na stopień niższy, podana w języku ogólnopolskim.¹⁾ Przekład jest swobodny, język prosty, ton i styl o ile możliwości dostosowane do treści

¹⁾ Baśnie kaszubskie Zuzanny Rabskiej, Warszawa 1925 M. Aret, przeznaczone są raczej do czytania domowego — poza tem wskutek stylu literackiego zatraciły swoistość i ludowość.

i pierwowzoru ludowego. Wiele artyzmu i literackości szukać tu nie będziemy, gdyż o nie w tym wypadku nie chodzi. Wyrazów gwarowych znajdzie się zaledwie kilka, znanych już szerszemu ogółowi, boć celem naszym nie jest nauczanie dialektu, ale języka ogólnopolskiego w sferze swobodnych pojęć i wyobrażeń oraz rodzimego środowiska rzeczy.

Podane opowiadania nie grzeszą grzechem obfitości i niezwykłości wyrazów, baśniowe zaś powtarzania doskonale odpowiadają żądaniom metody psychofizycznej, służąc ugruntowaniu i umocnieniu językowemu, rozmaitość tematów wreszcie w dużej mierze zaspokaja potrzeby mowy codziennej i potocznej.

Na zakończenie dodano nieco wskazówek metodycznych nie w tem rozumieniu, jakoby wszystkie musiały bezwzględnie obowiązywać. Są one i niezupełne z tego względu, że niewiadomo, do jakiej wejdą całości. Tam jednak winny doznać szczegółowego opracowania metodycznego. Pozwolę sobie przytem wyrazić pogląd, że każda czytanka winna mieć jeden główny cel, zaś łączenie z nią dziesięciorakich ćwiczeń nuży, zniechęca i zaciemnia, zamiast oświecać. Poprawne czytanie, objaśnianie wyrazów, rozbiór treści, poznawanie osób i życia ludzkiego rozumie się bez wskazówek.

Oddaję tę pracę z uczuciem nadziei, że nie pozostanie dla przedmiotu bez korzyści.

Gdańsk, w lutym i marcu 1928 r.

Baśni.

1. O głupim, co ducha pokonał.

Dawniej ludziska wierzyli w ukazywanie się straszków, pokutujących nieboszczyków, duchów i upiorów. Szczególnie stare zamczyska, pałace i dwory roły się w nocy od duchów, mogących człowiekowi szkodzić.

Dziś ludzie są bardziej oświeceni i w straszące widma nie wierzą, choć lubią słuchać o nich i czytać.

I. Zdarzyło się, że pewien ojciec miał dwóch synów; jeden był mądry i kochany, a drugi głupi i nie lubiany. Żyli razem w wielkiej nędzy, a gdy się na swoją niedolę rozgniewali, bili głupiego, winiąc go o wszystko, co znośić musieli.

Był to jednak łebski chłop i niczego się nie bał. Mądry jego brat chciał go raz przestraszyć. Gdy głupi wracał z pola, mądry wsadził żarzący się węgiel w gębę i, udając złego ducha, zastąpił mu drogę. Głupi się nie zląkł, prasał złego ducha sękatym kijem, aż ujrział wszystkie gwiazdy na niebie. A był dzień pochmurny. Zaczęła się kłótnia.

Głupi tłumaczył się:

— Nie mogłeś to zaraz powiedzieć, żeś to ty, byłbym ci dał pokój. Teraz nikt ci tego nie odejmie, coś dostał.

Mądry pobiegł szybko do ojca i poskarżył mu się na młodszego brata. Ojciec srodze się rozgniewał i wygnał głupiego syna z domu.

— Jeszcze nas tu obu zabijesz w swojej głupocie, weź miech i idź, gdzie cię oczy poniosą.

II. Tak więc głupi wziął worek pod pachę i poszedł w świat. W pewnej wsi zatrzymał się w karczynie, bo chciał się posilić. Karczmarz pytał, co on za jeden, skąd przychodzi. Głupi odpowiedział:

— Szukam straszka.

— Tu we wsi straszków niema, ale dalej za wsią stoi opuszczony dwór. W nim są podobno wielkie bogactwa, a stoi pusty, bo w nim straszy. Kto tam przyjdzie, ze strachu umiera.

— To ja tam pójdę.

Karczmarz, zdjęty litością, chciał go odwieść od tego zamiaru, ale głupi tak się uparł i prosił, że karczmarz dał mu kilka ziemniaków na drogę, trochę kaszy i odprowadził go do dworu. Tu, wskazawszy mu kuchnię, uciekł coperdziej, bo już poczęło się ściemniać na świecie.

W dworku nie było żywej duszy, ale nasz bohater nie bał się niczego. Znalazł garnuszek, nalał weń wody, rozniecił ogień, wysypał swoje ziemniaki z worka, usiadł i począł je skrobać. Nagle z góry z komina coś krzyczy:

— Już lecę!

— Nie leć jeszcze, bo strawę sobie gotuję i zawalisz mi ogień.

Po chwili znowu coś wrzeszczy:

— Już leć!

— Poczekaj jeszcze chwilkę, aż się moja stawa ugotuje.

Wtem pół człowieka z nogami spadło z komina na ognisko. Ale głupi nie zląkł się owego pół-chłopa, wyrzucił go z kominka na kuchnię i gotował dalej.

Za chwilę z komina znowu coś skrzeczy:

— Już leć.

— Nie leć, czekaj, aż się stawa ugotuje!

Teraz druga połowa chłopa z głową spadła z komina w ognisko.

— Mogłeś też trochę poczekać — rzekł głupi gniewliwie, cisnął upióra na kuchnię i dalej gotował swoje jedzenie. A jak ugotował, wylał na miskę i siadł do stołu. Teraz jednak zobaczył, że w kuchni stoi wielki człowiek z brodą do pasa. Głupi nie przestraszył się, tylko rzekł:

— Pójdź też jeść!

Upiór odpowiedział srogo:

— Nie chcę twego jedzenia!

— Kiedy nie, to nie, więcej zostanie dla mnie — i jadł, jakby nigdy nie.

Kiedy się już dobrze najadł, duch przystąpił do niego i rzekł:

— Teraz ze mną musisz iść w zapasy.

— Hę? czekaj, aż odpocznę, bom się nad jedzeniem zmęczył.

Kiedy już dobrze odpoczął, chwycił straszka mocno za bary i odrazu powalił go o ziemię, aż kuchnia jęknęła.

— Masz, czegoś chciał!

Wtedy duch stanął na nogi i rzekł poważnie:

— Skoro mnie pokonałeś, jestem wybawiony, a ciebie czeka wielkie szczęście. Wiedz, bracie, że byłem za życia szlachcicem i wielkim panem, a dwór ten i cały okręg do mnie należał i dziś jeszcze należy, bo nikt tu jeszcze po mojej śmierci i nocy żyw nie spędził. Dla ludzi moich byłem okrutny, pastwiłem się nad nimi, a po śmierci czarci ze mną to samo wyprawiali, a żeby przyszedł tak mocny i odważny człowiek, któryby noc w tym domu przetrzymał i mnie zwyciężył. Tyś to uczynił, więc cały ten dwór do ciebie odtąd należy, a ja przestanę straszyć. W głębokim podziemiu mam pieniądze. Te muszę rozdać. Weź światło i pójdź za mną!

Głupi zaraz zapalił smolne drzazgi, i zeszli nadół. Tam zobaczyli kilkanaście beczek, czubato napełnionych samemi pieniędzmi. Umarły rzekł:

— Pieniądze te podzielisz na trzy działy: jeden dział dostaną moi krewni, drugi dasz kościółowi za moją duszę, a trzeci jest twój. Weź go razem z dworem i ziemią.

To mówiąc, umarły szlachcic znikł i nigdy nikomu się już nie ukazał.

III. Głupi, powróciwszy do kuchni, wyspał się najpierw, a potem nasypał sobie w piwnicy pełen worek pieniędzy i wrócił do karczmy.

Karczmarz bardzo się zdziwił, ujrzawszy tego, którego miał za straconego. Głupi zażądał teraz jedzenia i picia co najlepszego. Ale karczmarz począł się śmiać:

— Toby ci się tak podobało. Patrzcież go, jaki pan! A czem to będziesz płacił?

Na te słowa głupi trzasnął workiem o stół, aż pękł i pieniądze rozsypały się na podłogę.

— O, co to mam pieniędzy! Dawaj teraz jeść i pić jak panu!

Karczmarz teraz począł się krzątać, a kiedy głupi najadł się i napił, opowiedział wszystko, jak było. Potem zabrał z sobą ludzi i poszli dzielić pieniądze.

Szczęśliwy człowiek został we dworze i sprowadził do siebie ojca, z którym gospodarowali w zgodzie aż do śmierci.

Tak to odważnemu szczęście sprzyjało, chociaż rozumu miał niewiele.

(Gryf t. I 1909 str. 44—47.)

2. Proście, a będzie wam dane.

Zył sobie raz pewien stary gbur, liczył już lat osiemdziesiąt. Ten się raz doczytał, że kto kołace, temu otworzą, kto szuka, ten znajdzie, kto prosi, temu będzie dane. Tak sobie pomyślał, czy też to prawda? Czyby mi też dali królewską córkę, gdybym o nią poprosił — mnie biednemu staremu dziadowi? Postanowił więc sprawdzić, czy słowa te się spełnią.

I. Poszedł zaraz do królewskiego zamku. Król miał piękną córkę, o którą ubiegali się królewicze z dalekich krain.

Dziad zakołatał do podwoi królewskich, i natychmiast mu otworzono. Więc rzekł sobie w duchu: „To jest jednak prawda — kto kołace, temu otworzą“.

II. Gdy go wpuszczono do króla, ten siedział na złotym tronie, a obok jego córka. Dziad nisko się pokłonił i prosił króla, żeby mu swoją córkę dał za żonę.

Król zdziwił się mocno, że jakiś tam nieznany stary dziad śmie prosić o rękę królewską, ale się zastanowił i rzekł:

— Dam ci moją córkę za żonę, jeśli mi przyniesiesz tak wielki kawał bursztynu, jak wielka jest twoja głowa.

Bursztyń był dawniej droższy od złota. Ale dziad pomyślał sobie: Kto szuka, ten znajdzie. Przekonam się, czy słowa te są prawdziwe.

Szukał więc, szukał i szukał, aż wszedł do wielkiego lasu. Nagle koło wysokiej osiki usłyszał głos:

— Wypuść mię!

Chłop się obejrzał, ale nikogo nie mógł zobaczyć. Idzie dalej, gdy znów słyszy:

— Wypuść mię!

Rozejrzał się dobrze na wszystkie strony, aż na gałęzi zobaczył małą butelkę, z której wychodził głos. W butelce siedziała jakaś mała, czarna osoba. Dziad się zdumiał i zapytał:

— A jakeś ty tam wlaź?

— To ksiądz mnie tu zaklął. Jestem czartem z piekła i siedziałem w pewnym opętanym człowieku. Ksiądz mnie z niego wypędził, zamknął w tej butelce i powiesił na drzewie.

— Kiedy tak, to cię wypuścić nie mogę.

Wtenczas czart począł mu obiecywać:

— Gdy mnie wypuścisz, dam ci, czego tylko dusza twoja zapagnie.

Więc dziad się pyta:

— A przyniośłbyś mi tak duży kawał bursztynu, jak moja głowa?

— Przyniosę ci, ale musisz mnie za to wypuścić.

Wtedy stary wyjął z butelki korek, i mały djablik wyskoczył na ziemię. Rósł w oczach, aż urósł na ogromnego chłopca.

— Obietnicy dotrzymam, za chwilę mieć będziesz taki kawał bursztynu, jak twoja głowa. To mówiąc, znikł, — ale już po chwili ukazał się z głową bursztynu.

Teraz stary pomyślał ze strachem:

— Boże! Com ja uczynił? Wypuściłem zamkniętego czarta na świat! Jak ja go teraz dostanę znów do butelki?

Namyślił się jednak i rzekł do czarta:

— Ej, ty pewno nie jesteś tym samym czartem, któregoś z tej butelki wypuścił. Tamten był mały, a ty taki ogromny!

Czart zaklinał się, że jest ten sam. Dziad zaś niby nie dowierzał:

— A przecież nie uwierzę ci prędeż, aż nie pokażesz mi, jak wszedłeś do butelki.

— To ci zaraz pokażę.

I zaczął zmniejszać się i zmniejszać, aż wskoczył na butelkę i zjechał szyjką na dno. W tej chwili dziad poskoczył, zatkał prędko czarta korkiem i powiesił go na drzewie.

— Siedź tam teraz, jakeś siedział przedem!

Wziął głowę bursztynu i poszedł prosto do królewskiego zamku. Po drodze dziwił się, myśląc:

— A to jednak prawda i na mnie się sprawdziło, że kto szuka, ten znajdzie.

III. Gdy dziad wrócił do króla z głową bursztynu, król siedział na złotym tronie, a na mniejszym, także ze złota, siedziała królowna. Dokoła zaś było wielu bogatych panów. Król rzekł do dziada:

— Obiecałem ci córkę, jeśli mi przyniesiesz kawał bursztynu tak wielki, jak twoja głowa. Tyś ten warunek wypełnił, a ja słowa także dotrzymam. Masz, bierz moją córkę!

Ale dziad się pokłonił i odpowiedział:

— Nie, dobry królu! Tę głowę bursztynu ci dam, ale twojej córki nie chcę. Ja stary, ona młoda, my do siebie nie pasujemy. Chciałem ją tylko doświadczyć, czy sprawdzą się słowa, którym wyczytał w książce: Kto kołace, temu otworzą — ko szuka, ten znajdzie — kto prosi, temu będzie dane. Kołatałem do bramy królewskiego zamku, a mi otworzono, szukałem w lesie i dostałem głowę bursztynu, prosiłem o twoją córkę, a ty mi ją chcesz dać. Tego tylko chciałem doznać, więcej nic.

Król się bardzo ucieszył i dał dziadowi tyle pieniędzy, iż mógł długo żyć, a bez biedy.

Tak to było.

(Gryń 1 1909 Str. 73—75.)

3. Życzenia rybackie.

Pewien ubogi rybak mieszkał z swoją białką w lichej chatce. Gdy pewnego razu był na morzu, wyłowił złotą rybkę. Rybka prosiła:

— Puść mię do wody, dam ci za to wszystko, czego zażądasz!

Rybak odpowiedział:

— Puszczę cię, ale życzę sobie wielkiej chaty.

— Idź więc do domu, a będziesz miał, czego sobie życzysz. Jeśli znów czego zapragniesz, przyjdź tu, gwizdnij, to wyjdę do ciebie.

Gdy rybak wrócił do siebie, zobaczył piękną nową chatę na miejscu starej. Opowiedział też swojej żonie, co go spotkało, a ona rzekła:

— To byłeś niemądry, że nie zażądałeś zaraz dworu. Wróć się i powiedz rybie, że chcesz mieszkać we dworze, jak panowie.

Rybak posłuchał i poszedł nad morze. Gwizdnął, a rybka zaraz się zjawiała:

— Czego żądasz?

— Moja białka chciałaby mieć dwór i mieszkać jak panowie.

Złota rybka rzekła:

— Wracaj do domu, a na miejscu chaty znajdziesz dwór.

Tak się też stało. Ale białce niedość było tego. Za kilka dni rzekła do męża:

— Mnie się to nie podoba, że musimy służyć pod królem. Biegnij, a powiedz rybeci, że chcesz być królem, a ja królową.

Rybak wzdragał się iść, ale żona nie dawała mu spokoju, aż zabrał się i poszedł. Gwizdnął, a rybka znowu:

— Czego żądasz?

— Moja białka chce być królową, a ja mam być królem.

— Wracaj do siebie, ona już królową, a ty będziesz królem.

Rybak poszedł i na miejscu dworu zastał wielki pałac, a żonę królową.

Po pewnym czasie rzekła królowa:

— Chociaż jestem królową, a ty królem, to jednak słuchać musimy Boga. Pobiegnij do ryby i powiedz, że chcemy być Bogiem.

Rybak-król ociągał się, ale królowa tak długo nalegała, że poszedł. Gwizdnął i zawołał:

— Rybo, mojej białce nie podoba się, że słuchać musi Pana Boga, ona chciałaby sama być Bogiem.

Na to ryba rzekła:

— To się nie stanie! Wracaj do siebie, tam znajdziesz, co wam się należy!

Gdy wrócił, na miejscu pałacu, dworu i nowej chaty stała licha chatupeczka rybacka, jak dawniej. Nic się nie zmieniło. (Kack Wielki.)

Lorentz. Teksty pomorskie 1913 str. 215.

4. Pogromca żmij.

W dawnych czasach stał koło Ciemna, w powiecie bytowskim, wielki młyn, a naokół wszędzie rosły gęste lasy. W młynie tym i dokoła niego namnożyło się tak wiele żmij, że młynarz i jego ludzie nie mogli sobie z nimi dać rady.

Zdarzyło się, że przyszedł raz około południa pewien wędrowiec z dalekich stron i wprosił się na nocleg. Ludzie z młyna ostrzegli go, że tu niebezpiecznie nocować dla wielkiego mnóstwa żmij. Ale on rzekł:

— Ja się ich nie boję — i pozostał.

Poszedł do młynarza i ofiarował mu swoją pomoc, jeśli dostanie sto złotych. Mówił, że wszystkie żmije z młyna, z każdego kąta wyprowadzi w las. Gdy się ugodzili, wędrowiec po-

biegł do lasu, długo czegoś tam szukał, aż znalazł gatunek drzewa, z którego uciął gałązkę. Zrobił sobie piszczałkę i wrócił do młyna.

Nad wieczorem kazał wszystkim ludziom się pochować, sam zaś zaczął wygwizdywać na piszczałce. W młynie poczęło się wszędzie ruszać, i pod schodami, i pod kołami. Żmije zaczęły wylazić i stawać na ogonach. Wędrowiec wciąż gwizdał, a spoglądał niespokojnie pod wieńkie koło.

Naraz pokazał się ogromny łeb i żmija, jak noga gruba, wypełniona na wierzch, a miała na głowie żółtą obręcz. Wędrowiec pocił się ze strachu, grał coraz silniej, coraz głośniejsze i ruszył w stronę lasu.

Wszystkie żmije poszły za nim, a było ich teraz tak wiele, że nikt nie mógł ich policzyć. Największa żmija czołgała się naprzód, a drugie za nią.

Wędrowiec ustawał już w granii, tony piszczałki stawały się coraz słabsze i cichsze, ale on szedł, a grał ostatnimi siłami, aż wreszcie przyszedł na granicę do królewskiego lasu. Tu wszystkie żmije poznikały w kryjówkach i nigdy nie powróciły już do młyna.

Wtenczas wędrowiec zemdleł wycieńczony. Ludzie znaleźli go i zanieśli do młyna, gdzie wdzięczny młynarz dał mu przyręczone sto złotych, a nadto obdarzył go obficie żywnością na drogę.

(Ramult. Dodatek do Słownika języka pomorskiego str. 291.)

5. Czemu bocian jest czarny ?

Za pogańskich czasów służył pewien chłop, nazwiskiem Bociek, u bożka Bogdyna. Bożek miał wielki miech, a w nim nagromadzone robactwo rozmaitego rodzaju i gatunku. Były tam żaby, jaszczurki, żmije, pędraki, glisty, szczypawki, cieśle, kowale i wszystko robactwo, jakiego żyje.

Bociek miał z rozkazu bożka miech ten z robactwem wrzucić do wody, ale nie miał zaglądać, co by tam było. Chłop przyrzekł, wziął miech i poszedł.

Ale w drodze wzięła go ciekawość, co by też tam mogło być. Może jakie kosztowności? Zdjął pędkiem miech i otworzył, a wtem robactwo hurmem poczęło wylazić, wyskakiwać, wyslizgiwać się. Bociek strasznie się przelęknął i zaczął robactwo to chwytać, a im bardziej chwytał, tem prędzej się rozchodziło, aż wkońcu chłop stanął bezradny i spocony.

Poszedł więc zestraszony do bożka i całe zdarzenie mu w pokorze opowiedział. Bożek siedział właśnie przy ognisku i głównią grzebał w ogniu. Skoro usłyszał, co sługa jego zrobił z miechem i że się robactwo porozchodziło, strasznie się rozgniewał na chłopca, trzepnął go z jednej i drugiej strony głównią i krzyknął:

— Rozpuściłeś robactwo, idź, niedołęgo, zbieraj je teraz!

Ale chłop się umknął i głównia musnęła go tylko dwa razy po bokach. W tej chwili zamienił się też w ptaka, a gdzie go bożek dotknął głównią, zostały czarne plamy.

Tak powstał bocian i chwyta robactwo do dzisiaj. (Gryf II 1910 str. 247—248.)

6. Djabelski kamień.

Niedaleko Cząstkowa, na Kaszubach, w powiecie kartuskim, leży po lewej stronie drogi wielki kamień, jakiego w tych stronach nigdzie niema, otoczony wysoką sośniną. Jest on z jednej

strony tak stromy, że nikt nań wejść nie może, z drugiej zaś każdy może na niego się wdrapać. Kamień ten jest mechem porośły. Na jego szczycie w środku widzieć można wytłoczone ogniwo łańcucha, są tam i litery, których jednak nikt odczytać nie umie.

Opowiada się, że bies rozgniewał się razu pewnego na Gdańszczan i chciał im tym głazem podczas wielkiego jarmarku na św. Dominika zawalić Wysoką Bramę. Wziął ten kamień z dalekich gór, opasał go łańcuchem i niósł do Gdańka. Gdy już był blisko Cząstkowa, zapiał kur. Djabeł upuścił głaz i znikł.

Każdy, kto przyjdzie w tamte strony, może na kamieniu zobaczyć znaki, wyciśnięte łańcuchem djabełskim.

(Ramult: Dodatek do Słownika języka pomorskiego 1893 str. 294.)

Legendy.

7. Legenda o flądrze.

Flądrę nazywają kaszubszy rybacy stornią; my zwiemy ją inaczej płastugą. Uderza jej płaskość, kształt i budowa. Nic też dziwnego, że stała się przedmiotem różnych opowiadań i legend rybackich.

Razu pewnego Pan Jezus i św. Piotr przyszli nad morze Bałtyckie, a chciało im się jeść. Pan Jezus rzekł do Piotra:

— Ułów nam rybę!

Święty Piotr wstąpił w morze i uchwycił bardzo grubą rybę. Pan Jezus rzekł:

— Dla nas wystarczy połowa tej ryby. Weź toporek i przetnij ją wzdłuż, od głowy do ogona!

Święty Piotr uczynił, jak Pan Jezus kazał i przeciął rybę wzdłuż, od głowy do ogona. Wtedy Pan Jezus wziął jedną połowę ryby i rzucił ją w morze, a ona była żywa i popłynęła dalej.

Od tego czasu flądra wygląda, jakby była spłaszczona albo przecięta.

(Lisia Góra.)

(Lorentz. Teksty pomorskie 1913 str. 9.)

8. Powiastka o flądrze.

Gdy Bóg stworzył niebo i ziemię, to oddzielił wodę od ładu, każde z osobna. Woda to jeziora i morza. Zaś w morzu Bóg stworzył wiele ryb.

Ryby zebrały się pewnego razu i rzekły:

— Każde stworzenie ma nad sobą jakąś najwyższą głowę, czyli króla. Obierzmy więc między sobą jedną rybę, która będzie królem nad drugimi.

Biedne ryby nie wiedziały jednak, jak to zrobić, aż wkońcu tak uradziły:

— Która najrychlej stanie na wyznaczonym miejscu w białym fartuchu, ta będzie królem.

Wtedy co tchu wszystkie ryby rozsypały się na wszystkie strony, płynąc po białych fartuchach. Ale już za chwilę przypłynął śledź w białym fartuchu, czyli z białym brzuchem, a zaraz im ryby okrzyknęły go królem, bo wypełnił swoje zadanie, jak uradzono, najprędzej.

Wtem dopływa też co sił flądra, także w białym fartuchu, a tu wszystkie ryby wołają:

— Hej, za późno, flądru! Śledź jest obrany królem, bo był tu najprędzej w białym fartuchu.

Gdy to flądra posłyszała o śledziu, że był królem, wykrzywiła pysk:

— Co? śledź?

A za to wykrzywienie pokarał ją Pan Bóg, i ma wykrzywiony pysk po dziś dzień i na wieczne czasy.

(Puck.)

Gryf II 1910 str. 128—279.

9. Legenda o grzybach.

Kiedy jeszcze Pan Jezus z świętym Piotrem chodzili po świecie, zaszedł raz pewnego do pocziwych ludzi. A że było już późno, prosili ich o przyjęcie na noc. Ludzie ci wędrowców zatrzymali u siebie chętnie, bo byli dobrzy. Kobieta piekła właśnie chleb, a gdy upiekła, dała im jeść. I jedli obaj, Pan Jezus i święty Piotr.

Gdy nazajutrz chcieli się pożegnać, kobieta dała świętemu Piotrowi potajemnie kukłę. Święty Piotr schował ją prędko pod pachę, bo myślał, że Pan Jezus o niej nie wiedział, i rzekł do siebie w duchu:

— Będę miał w drodze co gryźć, a Tobie, Panie Jezusku, nie nie dam.

Ale Pan Jezus wszystko wiedział, i o kukle, i o tem, co sobie święty Piotr myślał. Nie dał jednak nic po sobie poznać, tylko podziękował ludziom za gościnę, i poszli dalej w świat.

Gdy już uszli kawał drogi, to święty Piotr został nieco w tyle, wyjął kukłę i ugryzł. Ale kęs ten był tak gorzki, że go wyrzucił. Tak Pan Jezus chciał świętego Piotra ukarać za łakomstwo. Za chwilę święty Piotr znowu wyjął kukłę, a gdy ugryzł, kęs był gorzki jak piołun. Niecierpliwym Piotr pomyślał sobie, że chyba nie cała kukła będzie gorzka. Ale co ugryzł, to zaraz musiał wyrzucić dla ogromnej goryczy. Wreszcie rozgniewał się na dobre i zaczął kłać.

Wówczas obejrzał się Pan Jezus i rzekł:

— Co ty tam robisz, Piotrze? Czy ci niedobrze po tej kukle, którą ci dała kobieta, kiedyśmy wyruszali w drogę?

Więc święty Piotr, widząc, iż Pan Jezus wszystko wie, przyznał się pokornie i odpowiedział:

— Tak to było, Panie!

Pan Jezus już go też nie karał, tylko rzekł:

— Byłby grzech, żeby wyrzucony chleb miał bez pożytku zmarnieć na drodze. Niech z niego wyrosną grzyby!

Jak powiedział, tak się stało. Z pierwszych kąsków powstały prawdziwe grzyby, rydze i gąski, zaś z tych, które święty Piotr wyrzucał z gniewem i przekleństwem, powstały pęпки, biele i muchomory, co ludzi i bydło trują.

Taki oto był początek grzybów.

(Piechowice.)

(Gryf III 1911 str. 132—133.)

Podania.

10. Zatopione dzwony.

Dawniej Leba¹⁾ była po drugiej stronie strumienia. Miasto to jednak położone było za blisko morza, to też fale morskie odgryzały każdego roku po kawale łądu tak, że chaty potonęły

¹⁾ Leba, miasto powiatowe, położone już poza granicą Polski, na Pomorzu niemieckiem, w pobliżu morza i ogromnego jeziora Lebskiego. Niegdyś ziemie te należały do Polski, dziś zupełnie zniemczone.

w morzu. Wówczas ludzie poszli nieco dalej w ląd i wybudowali nową Łebę po drugiej, t. j. prawej stronie strumienia tam, gdzie dziś to miasto stoi.

Tylko kościół został na starym miejscu. Ludności było za daleko chodzić do kościoła, chcieli więc pobudować nowy kościół w środku nowego miasta. Znieśli stary kościół, a kamienie zabrali na budowę nowego kościoła. Włożyli je na wozy i zawieźli do strumienia, tu zaś przenieśli je na czółna. Dzwony jednak nie chciały iść do nowej świątyni, a gdy czółna były na środku rzeki, wpadły do wody i utonęły.

Tam one leżą do dnia dzisiejszego i każdej niedzieli, kiedy nadchodzi pora nabożeństwa, dzwonią cichym głosem. Kto dzwonicie usłyszy, umiera tego samego tygodnia.

(Babi Dół.)

Lorentz. Teksty pomorskie 1913 str. 20.

11. Niewolnik gdyński.

W pogańskich czasach każdy człowiek miał prawo tego mieć za niewolnika, komu uratował życie.

Pewien biskup jechał z Rzymu do Gdańska z poselstwem. Gdy mijali półwysep Hel, okręt się rozbił na morzu. Wszyscy utonęli, tylko biskup, mając relikwję z sobą, a to głowę świętej Barbary, wyratował się i dostał się w ręce sołtysa z Gdyni.

Sołtys przykuł biskupa do żaren i kazał mu mleć zboże. Biskup mełł tak przez dziesięć lat, śpiewając sobie przy pracy o świętej Barbarze, ale po łacinie. Nikt go też nie rozumiał.

Pewnego razu przejeżdżał przez Gdynię biskup słupski¹⁾ i rozłożył się obozem w pobliżu chaty sołtysa. Gdy posłyszał śpiew łaciński, zaraz posłał jednego ze swych ludzi z zapytaniem, co by to był za człowiek. Posłaniec wrócił i oznajmił, iż człowiek ten przed dziesięciu laty przysłany był z poselstwem z Rzymu do Gdańska; sołtys gdyński wyratował go z morza i za to kazał mu jak niewolnikowi obracać żarna. Biskup słupski wykupił natychmiast biskupa rzymskiego z niewoli i ruszył dalej w stronę Gdańska.

(Żarnowiec, pow. morski.)

Lorentz. Teksty pomorskie 1913 str. 158.

12. Jak powstało Wejherowo?

Na miejscu dzisiejszego Wejherowa stał niegdyś wielki las, należący do pana Wejhera, wojewody pomorskiego i wielkiego wojownika polskiego.

Gdy pan Wejher był raz na dalekiej wojnie w jednej warowni, nadeszli Turcy z wielkim wojskiem. Wojewoda znalazł się w wielkim niebezpieczeństwie, bo miał do obrony mało żołnierzy. Wtedy złożył obietnicę, że gdy wróci szczęśliwie i zdrowo do domu, wybuduje klasztor i kalwaryjską górę. Na drugi dzień nadszedł też król polski i odpędził Turków.

Po skończonej wojnie pan Wejher pojechał do ziemi świętej, objeżdżał święte miejsca i wszystko powymierzał, zewsząd zabierając z sobą ziemię do Polski.

Po powrocie zbudował klasztor dla oo. Reformatorów i postawił 32 kaplice, od bramy jerozolimskiej aż do kalwaryjskiej góry i grobu Najświętszej Marji Panny, dokładnie według tych pomiarów, jakie poczynił w ziemi świętej.

Naokół klasztoru zaś pobudował miasto i nazwał je Wejherowem.

¹⁾ Słupsk (Stolp), miasto powiatowe na Pomorzu niemieckim, niegdyś polskie.

Klasztor dziś jeszcze stoi, ale zakonników wygnano. Na kalwarji odbywają się co roku trzy wielkie odpusty: 1 maja, w dzień Wniebowstąpienia i na Świętą Trójcę.

(Domatowo, pow. morski.)

Lorentz. Teksty pomorskie 1913 str. 138.

B a j k a.

13. Lis i rak.

Założył się lis z rakiem, kto prędzej zajdzie do karczmy. Karczma ta była o miłę drogi oddalona. Rak powiedział:

— Jeśli ja prędzej stanę u karczmy, to ty mi dasz gęś. jeśli zaś ty prędzej zajdziesz, to dostaniesz gęś ode mnie.

Na zgodę podali sobie łapy. A rak lisa tak mocno za łapę uściśnął, że ten zakrzyknął.

Rak przemówił:

— Widzisz, jaką mam siłę, choć jestem mały. Gdybym cię tak ściśnął za gardło, tobym cię odrazu udusił. Teraz staśmy równo!

Lis ustawił się prosto, a rak zaszedł mu z tyłu.

— Niech już pójdę za tobą, bądź ty sobie na przedzie

To mówiąc, chwycił lisa szczypcami za ogon i zawołał:

— Raz, dwa, trzy!

Na „trzy“ lis zaczął drzeć, ile mógł, prosto do karczmy, a rak się trzymał jego ogona. Lis błyskawicznie przeleciał miłę drogi i buchnął do otwartej karczmy takim pędem, że aż łbem lupnął o stół szynkarski. Zawrócił teraz, żeby rakowi pójść naprzeciw. Rak tymczasem puścił się lisiego ogona i woła od stołu za lisem:

— Hej, teraz dopiero idziesz? Ja już tu kilka piw wypilem!

Lis zakład przegrał. Za karę musiał raka zanieść do jeziora i przynieść mu gęś, ale przecież oszukał raka, bo mięso zjadł, a kości zaniósł do jeziora.

Tak się chytremu nieraz zdarza, że z chciwości straci rozum.

(Piechowice.)

(Gryf II 1910 str. 271—272.)

Uwagi metodyczne.

1. **O głupim, co ducha pokonał.** Obrazek: Głupi rozsypuje pieniądze w karczmie. — Pogadanki: o t. zw. duchach, o odwadze, o znaczeniu pieniędzy. — Dyspozycja. — Szeregi synonimiczne: głupi... mądry... duch... krzyżeć...
 2. **Proście, a będzie wam dane.** Obrazek: Dziad przed królem; djabeł w butelce. Można przeprowadzić porównanie z djabeł w „Pani Twardowskiej“ lub z djabeł Rokitą, czyhającym na ludzi w błotach. Pogadanka o wytrwałości w powziętych zamiarach. Określanie miejsca i czasu (głowa bursztynu, król). Ułożenie dyspozycji. Synonimy do wyrazu: djabeł.
 3. **Życzenia rybackie.** Obrazek: Rybak na morzu rozmawia z chwytaną rybką. Pogadanka o następstwach chciwości. Przysłowia o chciwym. Czas i miejsce. Dyspozycja lub plan. Szereg synonimiczny: chata...
 4. **Pogromca żmij.** Obrazek: Grający wędrowiec, za nim żmije. Stwierdzenie prawdopodobieństwa zdarzenia. Opowiedzieć ewentl. podobną baśń (por. Lilla Weneda). Szereg synonimiczny: pełzać... Odmiana czasownika: gwizdać.
 5. **Czemu bocian jest czarny?** Dzieci rysują bociana. Opis bociana i jego życia. Stosunek do ludzi, szczególnie na wsi. Podać legendę o bocianie z Wypisów na kl. II Gallego nr. 117. Szereg synonimiczny: wychodzić, wylazić...
 6. **Djabelski kamień.** Obrazek: Wysoka Brama w Gdańsku. Pogadanki: o Gdańsku; o pochodzeniu głazów.
 7. **Legenda o flądrze.** Dzieci rysują flądrę. Wiadomości o flądrze nietylko zoologiczne, ile gospodarcze. Pogadanka o wędrowności Chrystusa w stosunku do legendy.
 8. **Powiaśka o flądrze.** Pogadanka o rybołówstwie. Określanie czasu (zestawić: początek świata — król). Wyrażenia przysłowiowe o śledziu: chudy jak śledź, słony jak śledź...
 9. **Legenda o grzybach.** Obrazek: Chrystus, za nim św. Piotr z kukłą. Pogadanka: O nieszczerej przyjaźni. Inne legendy o św. Piotrze i Chrystusie.
 10. **Zatopione dzwony.** Obrazek: Nadbrzeżna urwana miejscowość. Należy dać dokładniejsze wiadomości topograficzne i historyczne. O niespokojnym Bałtyku i prawdopodobieństwie podania. Inne podanie o zatopionem mieście, np. o Helu (por. Baśnie kaszubskie Z. Rabskiej). Znaczenie morza.
 11. **Niewolnik gdyński.** Określanie czasu (w oryginale podano r. 1390?). Położenie Gdyni (mapka wybrzeża z Helu — wspólne rysowanie). Gdynia dawniej a dziś. Znaczenie Gdyni dla Polski.
 12. **Jak powstało Wejherowo?** Widokówki z Wejherowa (kościół reformatów, kalwarja). Dokładniejsze wyjaśnienie historyczne. Położenie miasta (mapka topograficzna).
 13. **Lis i rak.** Obrazek: Pędzący lis z rakiem, przyczepionym do ogona. Co to jest bajka? Porównanie z bajką Książnica: Zółw i zając, także co do formy.
-

Tabela statystyczna

ilości godzin nauki tygodniowej w roku szkolnym 1927/28. ¹⁾

Przedmiot nauki	VI ^a	VI ^b	V ^a	V ^b	V ^c	IV ^a	IV ^b	III ^{N_a}	II ^{N_b}	III ^{N_c}	III ^{W_a}	III ^{W_b}	II ^{N_a}	II ^{N_b}	II ^W	I ^N	I ^W	Razem
Religia	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	36
Język polski	6	6	6	6	6	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	80
„ niemiecki	5	5	5	5	5	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	63
„ łaciński	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	6	6	6	6	5	6	6	59
„ francuski	—	—	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	—	—	—	—	—	28
„ angielski	—	—	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	50
„ grecki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 ^{**})	—	—	5 ^{**})	5 ^{**})	16
Historja	—	—	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	39
Geografja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	27
Matematyka	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	70
Fizyka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	3	3	3	3 ^{**})	19
Chemja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	4
Przyroda	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	28
Rysunki	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Gimnastyka	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
Śpiew	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12
Razem	28	28	32	32	32	33	33	35	35	35	36	36	36	36	36	36	36	575

¹⁾ W roku szkolnym 1927/28 wprowadzono już w całości nowy plan nauki, odpowiadający w ogólnej swej budowie planowi zreformowanego gimnazjum realnego niemiecko-gdańskiego, poczyniono jednak pewne odchylenia, potrzebne ze względu na charakter gimnazjum polskiego, oraz na specyficznie lokalne stosunki.

^{*}) W roku szkol. 1927/28 wprowadzono, od kwinty począwszy, naukę języka obcego do wyboru, jedną zatem uczą się j. francuskiego, drudzy jęz. angielskiego.

^{**}) Kto pobiera naukę języka greckiego, nie pobiera nauki jęz. angielskiego i nauki rysunków. Możliwość wyboru języka greckiego istnieje od III^W.

^{***)} W klasach od II^N do I^W był wymiar godzin, przeznaczonych na naukę fizyki, większy od normalnego, a to ze względu na możliwość wyczerpania materiału naukowego według nowego planu naukowego.

Skład grona nauczycielskiego

z końcem roku szkolnego 1927/28.

1. **Augustyński Jan**, dyrektor zakładu, urlop. dyrektor państwowego gimnazjum klasycznego w Grudziądzu, uczył j. łac. w II^N_a ; 6 godz. tyg.
2. **Behrendt Erwin**, urlop. profesor państw. gimnazjum w Wejherowie, opiekun I^N , sekretarz i skarbnik Koła Rodzicielskiego, uczył j. łac. w III^N_{a6} , I^N_6 , j. gr. w III^W_{a6} , j. niem. w III^W_{a3} , III^W_{b3} ; razem 24 godz. tyg.
3. **Czartkowski Adam**, urlop. prof. państw. gimnazjum im. Reytana w Warszawie, zawiadowca gabinetu przyrodn., uczył od 1. 2. 28. przyrody: w VI_{a4} , V_{abc6} , IV_{ab4} , III^N_{abc6} , razem 20 godz. tyg.
4. **Dr. Dragan Marcin**, urlop. prof. państw. gimn. w Toruniu, opiekun IV_a , uczył historii w IV_{a3} , III^N_{ab6} , III^W_{ab6} , II^N_{ab6} , II^W_3 , I^N_3 , I^W_3 , geografji w IV_{a2} , razem 32 godz. tyg.
5. **Frankowska Jadwiga**, urlop. nauczycielka państw. gimn. żeńskiego w Tczewie, uczyła j. ang. w V_{a4} , V_{bc4} , IV_{a4} , IV_{b4} , III^N_{a4} , III^N_{bc4} , II^W_4 , razem 28 godz. tyg.
6. **Gawel Bronisław**, urlopowany profesor państwowego Seminarjum naucz. męsk. w Lesznie, uczył do 1. 2. 28. przyrody we wszystkich klasach w wymiarze 27 godz. tyg.; od 1. 2. 28 uczył przyrody w III^W_{ab4} , II^{N1} , I^{N1} , I^{W1} , razem 7 godz. tyg.
7. **Giżyński Kazimierz**, urlop. profesor państw. gimn. w Trzemesznie, opiekun III^W_b , uczył j. łac. w III^N_{bc12} , III^W_{ab12} , j. gr. w I^N_5 , razem 29 godz. tyg.
8. **Jankowiakowa Helena**, urlop. naucz. państw. gimn. żeńskiego w Tczewie, opiekunka VI_a , uczyła j. pol. w VI_{ab12} , j. franc. w V_{a4} , IV_{a4} , j. ang. w III^W_{a4} , razem 24 godz. tyg.
9. **Dr. Jeż Piotr**, urlop. nauczyciel państw. gimn. human. w Bydgoszczy, zawiadowca gabinetu fiz.-chemicz., uczył fiz. w III^W_{ab4} , II^N_{ab6} , II^W_3 , I^N_3 , I^W_3 , chemji w kl. II^N_{ab2} , II^W_1 , I^N_1 , I^W_1 , razem 24 godz. tyg.
10. **Dr. Jeżowa Kazimiera**, urlop. prof. państw. gimn. w Starogardzie, zawiadowczyni zbiorów geograf.-histor., opiekunka III^N_c , uczyła hist. w III^N_{c3} , geografji w VI_{ab4} , V_{abc6} , IV_{b2} , III^N_{abc6} , III^W_{ab2} , II^N_{ab2} , II^W_1 , I^N_1 , I^W_1 , razem 28 godz. tyg. (do 15. 1. 28); od 15. 1. 28. uczyła w 22 godz. tyg. w tych samych klasach — prócz klas III^N_{ab4} , III^W_{b1} , II^W_1 .
11. **Kozanecki Florjan**, urlop. prof. państw. gimn. human. w Bydgoszczy, zawiadowca niem. biblj. uczniów, uczył j. niemieck. w II^W_{b3} , II^W_3 , I^N_3 , I^W_3 , j. francusk. w IV_{b4} , III^N_{bc4} , III^W_{ab4} , razem 24 godz. tyg.
12. **Matulewicz Konstanty**, urlop. profesor państw. gimn. im. Lelewela w Wilnie, opiekun I^W , uczył matematyki w III^W_{b4} , II^N_{ab8} , II^W_4 , I^N_4 , I^W_4 , razem 24 godz. tyg.
13. **Ks. Miszewski Leon**, urlop. prefekt państw. gimn. męskiego w Toruniu, poseł do sejmku gdańskiego, opiekun VI_b , uczył relig. rz.-kat. w VI_{ab6} , V_{abc6} , III^W_{ab4} , II^N_{a2} , I^N_2 , I^W_2 , razem 22 godz. tyg.
14. **Nadrowski Franciszek**, urlop. nauczyciel państw. gimn. mat.-przyp. w Grudziądzu, uczył rysunków od VI_a — I^W ; razem 30 godz. tyg.
15. **Ks. Nagórski Stanisław**, urlop. prefekt państw. gimn. w Tczewie, uczył relig. rz.-kat. w IV_{ab4} , III^N_{abc6} , II^N_{b2} , II^W_2 , razem 14 godz. tyg.

16. *Niemiec Józef*, urlop. prof. państw. gimn. mat.-przyrodn. w Grudziądzu, opiekun III^N_b, uczył matem. w VI_{b4}, IV_{b5}, III^N_{abc12}, III^W_{a4}, razem 25 godz. tyg.
17. *Dr. Pniewski Władysław*, urlop. prof. państw. gimn. im. Bergera w Poznaniu, zawiadowca biblioteki, opiekun II^N_b, uczył j. polsk. w V_{c6}, IV_{a5}, III^W_{a4}, II^N_{b4}, I^N_l, historii w V_{c1}, razem 24 godz. tyg.
18. *Romatowski Leon*. urlop. nauczyciel państw. gimn. w Chełmży, opiekun V_b, uczył mat. w VI_{a4}, V_{abc12}, IV_{a5}, śpiewu: w VI_{ab4}, V_{abc6}, śpiewu chór.: w IV_a—I^W₃, razem 34 godz. tyg.; ponadto spełniał obowiązki skarbnika szkolnego.
19. *Urbanek Michał*, urlop. prof. państw. gimn. w Wejherowie, opiekun V_a, opiekun i komendant drużyny harcer., uczył j. pol. w V_{ab12}, III^N_{b4}, II^W₄, hist. w V_{ab2}, razem 22 godz. tyg.
20. *Wiakowski Kazimierz*, urlop. prof. państw. gimn. I im. W. Pola w Tarnopolu, opiekun IV_b, uczył j. pol. w IV_{b5}, III^N_{ac8}, III^W_{b4}, II^N_{a4}, I^W₄, razem 25 godz. tyg.
21. *Witkowski Marjan*, urlop. naucz. państw. gimn. w Inowrocławiu, opiekun V_c, uczył j. niem. w VI_{ab10}, V_{bc10}, IV_{b4}, III^N_{b3}, razem 27 godz. tyg.
22. *Wojanowski Konrad*, urlop. nauczyciel państw. gimn. klas. w Grudziądzu, uczył gimn. od VI_a do I^W, 30 godz. tyg.
23. *Wojtaszewski Leon*, urlop. nauczyciel państw. gimn. w Lubawie, opiekun II^N_a, zawiadowca bibl. ang., uczył j. ang. w III^W_{b4}, II^N_{ab8}, I^N₃, I^W₃, j. niem. w III^N_{c3}, II^N_{a3}, razem 24 godz. tyg.
24. *Woźnowski Mieczysław*, urlopowany profesor państwowego gimnazjum w Kościerzynie, uczył od 15. 1. 28 geografji w III^N_{ab4}, III^W_{b1}, II^W₁, razem 6 godz. tyg.
25. *Zawirowski Józef*, urlop. prof. państw. gimn. męsk. w Toruniu, opiekun II^W, uczył j. łac. w II^N_{b6}, II^W₅, I^N₆, j. grec. w I^W₅, hist. w IV_{b3}, razem 25 godz. tyg.
26. *Żelewska Helena*, urlop. naucz. państw. gimn. im. St. Wyspiańskiego w Mławie, opiekunka III^N_a, uczyła j. niem. w V_{a5}, IV_{a4}, III^N_{a3}, j. franc. w V_{bc4}, III^N_{a4}, razem 20 godz. tyg.

Służba zakładu: Porządkowy: *Nadolny Leonard* i 3 siły pomocnicze.

Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1927/28.

Ubyli z grona:

1. Koneczny Gustaw, 2. Weber Alfons od 1-go sierpnia 1927 r.

Przybyli do grona:

1. Frankowska Jadwiga, 2. Jankowiakowa Helena od 1-go kwietnia 1927 r.
3. Ks. Nagórski Stanisław, 4. Niemiec Józef. 5. Wojanowski Konrad od 1 sierpnia 1927,
6. Woźnowski Mieczysław od 15 stycznia 1928 z ważnością od 1 stycznia 1928.
7. Czartowski Adam od 1-go lutego 1928 r.

Ponadto pełnił obowiązki prefekta w czasie od 1-go kwietnia do 3-go lipca 1927 r. ks. Franciszek Rogaczewski, ucząc rel. rz. kat. w IV_{ab4}, III^N_{ab4}, II^N_{b2}, II^W₂, razem 12 godz. tyg.

Statystyka zakładu.

A. Liczba uczniów:

Z końcem roku szkolnego	1922/3	było klas	5,	oddz.	7,	uczniów	199
" "	1923/4	" "	6,	" "	9,	" "	265
" "	1924/5	" "	7,	" "	10,	" "	325
" "	1925/6	" "	8,	" "	12,	" "	366
" "	1926/7	" "	9,	" "	14,	" "	441

Liczba uczniów w roku szkolnym 1927/28:
(9 klas w 17 oddziałach.)

K l a s a		VI _a	VI _b	V _a	V _b	V _c	IV _a	IV _b	III _a ^N	III _b ^N	III _c ^N *	III _a ^W	III _b ^W	II _a ^N	II _b ^N	II _w	I _N	I _w	Razem
Liczba uczniów z początkiem roku szkolnego 1927/8:	uczniów	10	29	—	32	32	—	43	—	24	20	—	36	—	25	18	13	7	289
	uczennic	19	—	39	—	—	34	—	40	—	—	25	—	19	—	9	8	1	194
	Razem	29	29	39	32	32	34	43	40	24	20	25	36	19	25	27	21	8	483
W ciągu roku przyjęto:	uczniów	—	2	—	3	1	—	1	—	3	—	—	1	—	1	1	—	—	13
	uczennic	—	—	3	—	—	1	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	8
	Razem	—	2	3	3	1	1	1	2	3	—	2	1	—	1	1	—	—	21
W ciągu roku wystąpiło:	uczniów	—	2	—	2	1	—	3	—	—	—	—	3	—	2	4	2	—	19
	uczennic	5	—	1	—	—	1	—	4	—	—	—	—	1	—	2	—	—	14
	Razem	5	2	1	2	1	1	3	4	—	—	—	3	1	2	6	2	—	33
Liczba uczniów z końcem roku szkolnego 1927/28:	uczniów	10	29	—	33	32	—	41	—	27	20	—	34	—	24	15	11	7	283
	uczennic	14	—	41	—	—	34	—	38	—	—	27	—	18	—	7	8	1	188
	Razem	24	29	41	33	32	34	41	38	27	20	27	34	18	24	22	19	8	471
B. Przeciętny wiek uczniów (1 marca 1928.)		10	11,5	12,7	12,83	13,1	13,78	13,95	13,79	15	14,83	16	15,9	16,8	17,1	17,84	18,8	20,3	

*) Podział klasy III_b^N na III_b^N i c nastąpił 13 października 1927 r.

C. Obywatelstwo państwowe rodziców:

K l a s a		VI _a	VI _b	V _a	V _b	V _c	IV _a	IV _b	III _a ^N	III _b ^N	III _c ^N	III _a ^W	III _b ^W	II _a ^N	II _b ^N	II _w	I _N	I _w	Razem
gdańskie	uczniów	7	19	—	20	23	—	31	—	15	17	—	22	—	10	8	4	4	180
	uczennic	7	—	25	—	—	25	—	24	—	—	14	—	11	—	4	1	1	112
polskie	uczniów	3	10	—	13	9	—	10	—	12	3	—	12	—	14	7	7	3	103
	uczennic	7	—	16	—	—	9	—	14	—	—	13	—	7	—	3	7	—	76
Razem		24	29	41	33	32	34	41	38	27	20	27	34	18	24	22	19	8	471

D. Miejsce urodzenia uczniów.

K l a s a	VI ^a	VI ^b	V ^a	V ^b	V ^c	IV ^a	IV ^b	III ^{N_a}	III ^{N_b}	III ^{N_c}	III ^{W_a}	III ^{W_b}	II ^{N_a}	II ^{N_b}	II ^W	I ^N	I ^W	Razem
W. M. Gdańsk i obszar W. M.	10	18	22	19	21	22	30	22	12	11	10	16	9	6	7	1	4	240
Pomorze	6	3	8	6	10	2	5	7	4	5	4	6	2	9	5	4	1	87
Poznańskie	—	—	2	1	1	1	1	1	2	1	4	2	4	1	1	2	—	24
Śląsk polski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Królestwo Kongresowe	1	3	2	—	—	1	1	1	2	—	4	1	—	1	—	—	—	17
Małopolska	3	3	—	3	—	—	2	2	2	1	1	2	—	4	5	4	—	32
Niemcy	2	2	3	3	—	6	—	4	3	2	4	4	1	—	2	2	3	41
Inne kraje	2	—	4	1	—	2	2	1	2	—	—	3	2	3	2	6	—	30
Razem	24	29	41	33	32	34	41	38	27	20	27	34	18	24	22	19	8	471

E. Mieszkanie uczniów.

K l a s a	VI ^a	VI ^b	V ^a	V ^b	V ^c	IV ^a	IV ^b	III ^{N_a}	III ^{N_b}	III ^{N_c}	III ^{W_a}	III ^{W_b}	II ^{N_a}	II ^{N_b}	II ^W	I ^N	I ^W	Razem
Mieszkało w Gdańsku	13	15	20	14	14	24	23	20	18	10	12	18	11	17	10	12	2	253
Dojeżdżało z Wrzeszcza:	3	8	9	6	7	4	10	10	2	4	6	8	5	4	3	3	2	94
Dojeżdżało z Oliwy:	2	—	2	—	2	1	1	2	3	2	2	1	1	—	5	—	2	26
Dojeżdżało z Sopotu:	2	3	3	5	3	4	4	3	2	1	2	3	—	3	3	2	1	44
Dojeżdżało z Nowego Portu:	1	2	4	6	4	1	1	—	—	2	2	1	1	—	—	1	1	27
Dojeżdżało z innych przedmieść (Orunia, Sidlice)	3	1	3	2	2	—	2	3	2	1	3	3	—	—	1	1	—	27
Razem dojeżdżało	11	14	21	19	18	10	18	18	9	10	15	16	7	7	12	7	6	218

F. Zawód rodziców.

D z i e c i:	VI ^a	VI ^b	V ^a	V ^b	V ^c	IV ^a	IV ^b	III ^{N_a}	III ^{N_b}	III ^{N_c}	III ^{W_a}	III ^{W_b}	II ^{N_a}	II ^{N_b}	II ^W	I ^N	I ^W	Razem
urzędników państw. polskich	7	9	26	12	19	11	10	18	7	10	14	16	11	10	12	10	3	205
urzęd. gdańskich	—	1	1	—	—	1	3	5	3	—	2	6	—	—	—	1	1	24
„ prywatn.	—	2	1	1	—	3	—	1	—	3	1	2	—	—	2	—	—	16
kupców	5	3	3	4	2	5	9	4	4	—	4	3	—	3	5	4	1	59
rzemieślników	6	7	4	5	4	12	8	4	9	2	—	3	6	3	1	2	1	77
przemysłowców	3	—	—	1	—	1	—	1	1	—	3	1	—	4	—	—	2	17
inteligencji zawodowej	2	1	1	—	1	—	2	1	1	1	—	2	—	2	1	1	—	16
obywateli ziemskich	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	2	1	1	—	1	1	—	9
włościan	—	1	—	1	4	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	10
robotników	1	5	4	9	2	1	9	3	—	3	—	—	—	1	—	—	—	38
Razem	24	29	41	33	32	34	41	38	27	20	27	34	18	24	22	19	8	471

Według wyznania było 450 uczniów i uczennic wyznania rzym.-katol., 7 uczniów i uczennic wyznania ewangelickiego, 3 uczniów i 1 uczennica wyznania prawosławnego, 5 uczniów i 5 uczennic wyznania mojżeszowego.

G. Wynik klasyfikacji uczniów z końcem roku szkolnego 1927/8.

K l a s a		VI ^a	VI ^b	V ^a	V ^b	V ^c	IV ^a	IV ^b	III ^{N_a}	III ^{N_b}	III ^{N_c}	III ^{W_a}	III ^{W_b}	II ^{N_a}	II ^{N_b}	II ^W	I ^N	I ^W	Razem
Otrzymało promocję z nagrodą lub pochwałą	uczniów	1	1	—	3	—	—	2	—	3	—	—	2	—	1	—	—	—	13
	uczennic	3	—	3	—	—	5	—	3	—	—	3	—	1	—	1	1	—	20
Otrzymało promocję	uczniów	9	24	—	25	26	—	29	—	19	15	—	22	—	23	13	10	6	221
	uczennic	11	—	33	—	—	27	—	22	—	—	18	—	16	—	6	7	—	140
Nie otrzymało promocji	uczniów	—	4	—	5	6	—	10	—	5	5	—	10	—	—	2	1	1	49
	uczennic	—	—	5	—	—	2	—	13	—	—	6	—	1	—	—	—	1	28
Nie klasyfikowano	uczniów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	uczennic	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	uczniów	10	29	—	33	32	—	41	—	27	20	—	34	—	24	15	11	7	283
	uczennic	14	—	41	—	—	34	—	38	—	—	27	—	18	—	7	8	1	188

Materiał naukowy, przerobiony w roku szkolnym 1927/28.

Seksta a i b.

Religia: 3 godz. tyg. a) **Historja bibl.:** Dzieje objawienia Bożego od stworzenia świata do Abrahama, od Abrahama do Mojżesza, od Mojżesza do Saula. Dawid. Salomon. Podział królestwa. Prorocy. Niewola Babilońska. Daniel, Machabeusze.

b) **Katechizm:** Bóg, modlitwa, dekalog.

c) Najważniejsze pieśni w stosunku do roku kościelnego.

Język polski: 6 godz. tyg. Czytanie, objaśnianie i opowiadanie wybranych ustępów. (Druga książka do czytania Boguckiej i Niewiadomskiej.) Ćwiczenia w układaniu planów. Opisy obrazów. Wygłaszanie pamięciowe wierszy — zbiorowe lub jednostkowe: Piesek i biedny koteczek, Stefek Burczymucha, Nasza wioska, Kiedy Pan Jezus chodził po ziemi, Żórawie, Dzieci i żaby, Chłopczyk wśród drogi, Ziemia rodzinna, Powrót taty, W palmową niedzielę.

Gramatyka według Niewiadomskiej (Pierwszy rok gramatyki): głoski i zgłoski, wyrazy, rzeczownik, przymiotnik, czasownik; zdanie pojedyncze; podmiot i orzeczenie. Ćwiczenia ortograficzne. Co 2 tygodnie zadanie szkolne (opowiadania, streszczenia, opisy).

Jedną lekcję w tygodniu poświęcano historii polskiej, którą w krótkich opowiadaniach o najważniejszych postaciach i zdarzeniach przerobiono od czasów bajecznych do Stanisława Augusta.

Język niemiecki: 5 godz. tyg. Czytanie i opowiadanie według wypisów: J. Jakóbiec i St. Leonhard II. książka. Ćwiczenia ustne i pisemne. Prawidła pisowni na podstawie: „Regeln für die deutsche Rechtschreibung“. Wygłaszanie pamięciowe wierszy: Lob des Frühlings, des Knaben Berglied, der Tannenbaum, Lob des Winters.

Gramatyka: Wiadomości o głoskach i zgłoskach, rodzajnik, rzeczownik, przymiotnik, czasownik, zdanie proste. Co 2 tygodnie zadanie szkolne.

Geografja: 2 godz. tyg. Gdańsk i bliższa okolica Gdańska; wprowadzenie uczniów na krótkich wycieczkach w zrozumienie prostych zjawisk geograficznych. Krajobrazy Polski. Krótki pogląd na Europę i całą ziemię; globus jako środek poglądowy. — Pierwsze zapoznanie uczniów z mapą przez rysunek planów sali szkolnej i dziedzińca. Pojęcie podziałki. Busola. Orientacja podług słońca. Ośm stron świata.

Matematyka: 5 godz. tyg. Cztery działania na liczbach całych niemianowanych i mianowanych. Miary, wagi i monety z ćwiczeniami w sposobie pisania decymalnym.

Poglądowa nauka geometrii przy użyciu cyrkla, trójkąta i linijki; proste, kąty, kwadrat, prostokąt, trójkąt; sześciąt, prostopadłościąt, czworobojąt foremny; modele tych brył geometrycznych — sporządzone przez uczniów. Ćwiczenia domowe i szkolne.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Przyroda: 2 godz. tyg. Zaznajomienie z najważniejszymi roślinami kwiatowymi i zwierzętami krę-

gowemi na podstawie obserwacji z otoczenia dziecka. Podstawy zrozumienia zależności między budową ciała a sposobem życia roślin i zwierząt.

Rysunki: 2 godz. tyg. Rysowanie przedmiotów płaskich, niezbyt trudnych. Rysowanie z pamięci i fantazji (ilustracja własnych przeżyć, czytanek, bajek, pogadanek). Rysunek z przypomnienia. Rysunek zdobniczy: prymitywne próby zdobienia. Ćwiczenia rozmachowe. Rys. techniczny: ćwiczenia w używaniu lineалу, cyrkla i t. d.

Śpiew: 2 godz. tyg. Nauka o tonach i nutach. Nazwy nut. Trafianie nut stopniowo do oktawy. Gama C-dur. Wartość nut i odpowiednich pauz do ósemki włącznie. Ćwiczenia oddechowe przy śpiewie. Podstawowe reguły dynamiki i rytmiki. Piosenki jednogłosowe ludowe, narodowe i kościelne.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia szwedzkie. Zabawy: plinie, dzień i noc, trzeciak, ostatnia para naprzód, jastrząb i gołębie. Gry: palant, przygotowanie do koszykówki.

Kwinta a, b i c.

Religia: 2 godz. tyg. Nowy Testament aż do Wniebowstąpienia.

Katechizm: Dzieło odkupienia. Na tle biblijnem odpowiednie nauki katechizmowe.

Język polski: 6 godz. tyg. Przeczytano i przerobiono kilkadziesiąt ustępów z „Wypisów polskich“ na kl. I. Boguckiej i Niewiadomskiej. Rozbiór ustępów na części, układanie planów, tworzenie samodzielnych opowiadań, próby sprawozdań i dialogów, opisy obrazów. zasadnicze wiadomości o budowie wiersza, przenośnie, porównania, ćwiczenia w wymowie. Uczono się na pamięć: Pola: Wezwanie; Fredry: Paweł i Gaweł; Lenartowicza: Wiosna; Mickiewicza: Pani Twardowska, Lis i koziół; Niemcewicza: Kazimierz Wielki. Pogrzeb ks. Józefa; Or-Ota: Wieczorne dzwony; Konopnickiej: Chrystus i dzieci, Kartka z raptularza; Tetmajera: Pozdrowienie; Bałuckiego: Góral; Kasprowicza: Sierota.

Gramatyka: Przerobiono Niewiadomskiej; Drugi rok gramatyki.

Zadań szkolnych 16.

Język niemiecki: 5 godz. tyg. Czytanie i opowiadanie ustępów prozaicznych z wypisów: Liermann, Deutsches Lesebuch für Quinta. Ćwiczenia stylowe ustne i pisemne. Wygłaszanie pamięciowe wierszy: Köner: Der reichste Fürst; Höltz: Das Feuer im Walde; Pfeffel: Die Stufenleiter; Goethe: Der getreue Eckart; Müller: Schwert und Pflug; Mosen: Andreas Hofer.

Gramatyka: Rzeczownik, przymiotnik zaimek, liczebnik. Zdanie proste.

Zadań szkolnych 14.

Język francuski: 4 godz. tyg. Podług podręcznika J. Szaroty: Premier Livre de Français przerobiono lekcje 1—40; z gramatyki rodzaj, liczbę, odmianę rzeczownika, czasownika.

Konwersacja w języku francuskim. Co dwa tygodnie zadanie szkolne, pozatem ćwiczenia ortograficzne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Przerobiono 35 lekcji z podręcznika: Początki języka angielskiego Knapczykówny. Ćwiczenia fonetyczne i ortograficzne, czytanie chórem z właściwą intonacją angielską, łatwa konwersacja, angielskie wierszyki i bajki.

Co dwa tygodnie zadanie szkolne.

Historja: 1 godz. tyg. Opowiadania z dziejów ojczyźtych przy pomocy obrazów od najdawniejszych czasów aż do wskrzeszenia państwa polskiego w XX wieku. Uwzględniono najważniejsze zdarzenia dziejowe oraz najwybitniejsze postaci królów i mężów polskich.

Geografja: 2 godz. tyg. Polska i kraje polskie w obrazach. Zapoznanie uczniów ze stosunkami topograficznymi za pomocą atlasu i map. Podział administracyjny Polski. Podział państwowy Europy; nasi najbliżsi sąsiedzi. Polacy poza granicami Polski.

Matematyka: 4 godz. tyg. Podzielność liczb, rozkładanie na czynniki pierwsze, największy wspólny podzielnik, najmniejsza wspólna wielokrotność, ułamki zwyczajne. Reguła trzech, zależności proste i odwrotne.

Propedeutyczna pogładowa nauka geometrii. Dalsze ćwiczenia w używaniu trójkątów, cyrkla, kątomierza. Działania na liniach prostych i kątach. Wykreślanie równoległych, prostopadłych, figur płaskich z danych elementów. Obliczanie powierzchni tych figur. Zadania szkolne i ćwiczenia domowe.

Przyroda: 2 godz. tyg. Opis roślin kwiatowych o niezbyt trudnej budowie kwiatów. Ssaki i ptaki. Szczegółowy opis ciała człowieka, zwłaszcza proces odżywiania, oddechowy i krążenie krwi. Odpowiednie wskazówki higieniczne.

Rysunki: 2 godz. tyg. Rysowanie trudniejszych przedmiotów w płaskim ujęciu. Rysowanie z pamięci na dowolne i zadane tematy. Pogładowe wprowadzenie w rysunek w przestrzeni. Pierwsze ćwiczenia pendzlem. Malowanie niezbyt trudnych przedmiotów w płaskim ujęciu. Rysunek zdobniczy. Zestrajanie barw w rysunku zdobniczym. Ćwiczenia rozmachowe. Rysunek techniczny: Różne siatki.

Śpiew: 2 godz. tyg. Rozszerzenie materiału kl. VI. Ćwiczenia oddechowe, słuchowe, rytmiczne, znaki chromatyczne. Gama majorowa, minorowa. Gamy majorowe do 3 znaków włączenie. Dyktanda dźwiękowe i rytmiczne. Kanon dwu- i trzygłosowy. Pieśni narodowe, ludowe i kościelne.

Gimnastyka 2 godz. tyg. Ćwiczenia szwedzkie. Zabawy: wyścigi piłek, labirynt, niedźwiedź. Gry: palant, walka narodów, przygotowanie do koszykówki; dla dziewcząt: kroki taneczne, łatwe pląsy.

Kwarta a i b.

Religja: 2 godz. tyg. Dzieło uświęcenia. Dzieje Apostolskie.

Katechizm: O wierze. Skład Apostolski.

Język polski: 5 godz. tyg. Czytanie i omawianie wybranych ustępów z wypisów polskich (Galle na kl. II). W łączności z czytaniem: ćwiczenia językowe i stylowe, objaśnianie znaczenia wyrazów, rozpoznawanie gwary ludowej, języka archaicznego, zaznajamianie z budową wiersza, układanie planów, w drugim półroczu szczegółowszych dyspozycji. Opisy obrazów i wykonywanie rysunków do niektórych czytanek. Ćwiczenia w mówieniu. Ćwiczenia ortofoniczne jednostkowe i chórowe. Wygłaszanie estetyczne i pamięciowe wierszy: Glińskiego „Obrazek sielski“, Tetmajera „Brzozy“, Staffa „Gęsiarka“, Mickiewicza „Lis i koziół“, Rydla „Jesienią“, Słowackiego „Kościółek wiejski“, Asnyka „Siedzi ptaszek“, Korzeniowskiego „Pieśń góralska“, Kochanowskiego „Pod lipą“, Morawskiego „Giermek“.

Gramatyka według podręcznika C. Niewiadomskiej: Trzeci rok gramatyki.

Co 3 tygodnie jedno zadanie szkolne.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. Czytanie ustępów prozaicznych z wypisów: Liermann, Deutsches Lesebuch für Quarta. Wygłaszanie pamięciowe wierszy: Bürger „Das Lied vom braven Mann“; Schiller „Der Ring des Polykrates“, „Der Alpenjäger“; Goethe „Legende vom Hufeisen“, „Johanna Sebus“; Heine „Belsazer“.

Gramatyka: zdanie proste i rozwinięte, zdanie złożone.

Co 2 tygodnie zadanie szkolne.

Język francuski: 4 godz. tyg. Podług podręcznika J. Szaroty: „Premier Livre de Français” przerobiono lekcje 30—69. Podług podręcznika: „Deuxième Livre de Français” przerobiono lekcje 1—14. Z gramatyki częściowo konjugacje czasowników prawidłowych i nieprawidłowych, ważniejsze zagadnienia gramatyczne. Konwersacja w związku z przerobionymi lekcjami. Co 2 tygodnie zadanie szkolne, pozatem ćwiczenia ortograficzne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Przerobiono 46 lekcji z podręcznika Knapczykówny „Początki języka angielskiego”. Z gramatyki: odmiana rzeczownika i czasownika, liczebniki, zaimki, liczba mnoga nieregularna i początki czasowników nieprawidłowych. Ćwiczenia jak w V. 2 zadania szkolne na miesiąc.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs niższy. Historja starożytna do upadku państwa zachodnio-rzymskiego.

Geografja: 2 godz. tyg. Europa z wyjątkiem Polski. Pojęcia o geografji ogólnej: fiord, wulkan, step kulturalny. Niektóre wiadomości z astronomji: róża stron świata, miary oddalenia.

Matematyka: 4 godz. tyg. Arytmetyka: Cztery działania na ułamkach dziesiętnych. Reguła trzech prosta i złożona. Rachunek procentu, rachunki kupieckie. Geometria: Punkt, prosta, płaszczyzna, odcinek, kąt, pary kątów, proste równoległe przecięte trzecią, trójkąt, koło; podstawowe zadania konstrukcyjne i przykłady liczbowe.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Przyroda: 2 godz. tyg. Rozszerzenie wiadomości z botaniki przez zapoznanie z roślinami kwiatowymi o trudniejszej budowie kwiatów. Przegląd najważniejszych organów roślin z punktu widzenia morfologicznego i biologicznego. Systematyka kręgowców ze szczególnym uwzględnieniem gadów, płazów i ryb. System nerwowy i narządy zmysłowe człowieka, jak również odpowiednie wskazówki higieniczne.

Rysunki: 2 godz. tyg. Dalsze ćwiczenia z zakresu perspektywy pogładowej. Rysowanie kształtów o trudnym, skomplikowanym konturze w płaskim ujęciu. Rys. przedmiotów trójwymiarowych i brył geometr. z uwzgl. światłocienia. Ćwiczenia pendzlem jak w V w rozszerzonym zakresie. Ćwiczenia dekoracyjne z rozszerzeniem programu. Rys. z pamięci na dowolne i zadane tematy. Litery antykwy rzymskiej i współczesnej. Ćwiczenia rozmachowe. Rys. techniczny. Różne siatki i plany.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia szwedzkie. Zabawy: tatar i kozak, wyścigi piłek, kulawy lis, stójka, sztafeta, graniczna. Gry: koszykówka, palant, siatkówka.

Tercja niższa a, b i c.

Religja: 2 godz. tyg. Liturgika: Obrzędy liturgiczne w związku z rokiem kościelnym. Mszał rzymski. Życie z wiary: jednostki, rodziny, społeczeństwa i kościoła. Nadprzyrodzone życie łaski.

Język polski: 4 godz. tyg. Gramatyka według podręcznika C. Niewiadomskiej: Czwarty rok gramatyki. Z wypisów polskich (Galla na kl. III) czytanie, omawianie i rozbiór czytańek. Zjawiska językowe i stylistyczne i ćwiczenia w układaniu dyspozycji. Deklamacja utworów: „Dzwony w miasteczku” Gomulickiego, „A jak poszedł król na wojnę” Konopnickiej, Mickiewicza „Golono strzyżono”, Laskowskiego „Wioska”, Zaleskiego „Wyjazd bez powrotu”, Rydla „Zdaleka”, Kondratowicza „Napoleonista”, Or-Ota „Bonaparte”. Pola „Krakusy”, Mickiewicza „Śmierć pułkownika”.

Co miesiąc jedno zadanie szkolne lub domowe.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Czytanie i opowiadanie ustępów prozaicznych według wypisów. Wygłaszanie estetyczne i pamięciowe wierszy: Schiller: Der Graf von Habsburg, Der Taucher (wyjątki), Der Kampf mit dem Drachen (wyjątki); Uhland: Des Sängers Fluch, Taillefer, Das Glück von Edenhall; Goethe: Der Sänger; Platen: Das Grab im Busento.

Gramatyka: Powtórzenie wiadomości z klas poprzednich.

Co miesiąc jedno zadanie szkolne lub domowe.

Język łaciński: 6 godz. tyg. Według podręcznika Lewickiego cz. I i II do ust. 19, deklinacje, konjugacje, części zdania, spójniki i przyimki. Wiadomości z mitologii i z życia publicznego i prywatnego Rzymian w związku z treścią czytanych ustępów.

Co tydzień zadanie szkolne.

Język francuski: 4 godz. tyg. Według podręcznika J. Szaroty: Deuxième Livre de Français przerobiono materiał w całości.

Gramatyka: Uzupełnienie części mowy, szczególnie czasownika prawidłowego i nieprawidłowego.

Ćwiczenia w mówieniu w związku z przerobionymi lekcjami.

Co 3 tygodnie jedno zadanie szkolne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Przerobiono 46 lekcji podręcznika: Początki języka angielskiego Knapczykówny.

Gramatyka i ćwiczenia jak w IV.

2 zadania szkolne na miesiąc.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs niższy: Dalszy ciąg historii starożytnej, dzieje średniowiecza i początki epoki nowożytnej (do wojny 30-letniej wyłącznie) ze szczególnem uwzględnieniem dziejów Polski.

Geografja: 2 godz. tyg. Części ziemi na półkuli wschodniej: Azja, Afryka, Australja z Oceanją. Znaczenie Polaków na półkuli wschodniej (Benedykt Polak, Jan Plano Carpini, uczeni wśród zesańców syberyjskich). Religje świata. Niektóre fakty z etnografji i etnologji.

Matematyka: 4 godz. tyg. Algebra: Liczby ogólne i względne. Działania na jednomianach i wielomianach. Ułamki algebraiczne. Prostsze równania stopnia 1-go o jednej niewiadomej. Geometria: Rozszerzenie nauki o trójkącie. Punkty osobliwe trójkąta. Cięciwy i kąty w koło. Czworokąty. Zagadnienia konstrukcyjne równobieżnie z materiałem naukowym i uwzględnieniem metod: figur pomocniczych i miejsc geometrycznych. Ćwiczenia domowe i zadania szkolne.

Przyroda: 2 godz. tyg. Opisywanie i porównywanie roślin o zawilszej budowie kwiatu. Najważniejsze drzewa i krzewy krajowe, zwłaszcza kotkowe i iglaste. Krajowe gatunki traw i zbóż. Przegląd systemu naturalnego roślin kwiatowych i ćwiczenia w oznaczaniu roślin. Budowa i życie członkonogich, zwłaszcza owadów. Systematyczny przegląd kręgowców i członkonogich.

Rysunki: 2 godz. tyg. Rysunki z natury i modelu. Rysunki brył geometr. w różnych położeniach. Rysowanie i malowanie nieskomplikowanych przedmiotów z otoczenia, form roślinnych, ornamentów. Stylizowanie. Rys. i malowanie z pamięci na dowolne i zadane tematy. Ćwiczenia dekoracyjne, wykonane pendzlem. Pisanie sączkiem i patykiem. Ćwiczenia rozmachowe.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia szwedzkie dla młodzieży w wieku pokwitania. Zabawy: dla dziewcząt: trzeciak, wyścigi piłek, stojka, plinie, graniczna, walka narodów, siatkówka, palant; dla chłopców: palant, koszykówka, harce, siatkówka, ręczna, przygotowanie do lekkiej atletyki.

Tercja wyższa a i b.

Religia: 2 godz. tyg. Historia Kościoła do czasów Lutra.

Język polski: 4 godz. tyg. Sienkiewicz: „Ogniem i mieczem“ w całości. Lektura domowa obowiązkowa: „Potop“ i „Pan Wołodyjowski“. Mickiewicz: Grażyna; Brodziński: Wiesław. Z wypisów Próchnickiego t. IV przerobiono ustępy: 1—5, 8, 9, 13—16, 18, 19, 24—33, 36, 37, 40, 41, 46, 47, 49. Ćwiczenia w układaniu dyspozycji, w prowadzeniu opisu i opowiadania. Co miesiąc jedno zadanie domowe lub szkolne.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Ustępy prozaiczne z wypisów: Liermann: Deutsches Lesebuch für Obertertia. Utwory poetyckie: Schiller: Die Bürgerschaft, Die Kraniche des Ibykus, Der Handschuh. Utwory dramatyczne: Uhland: Ernst, Herzog von Schwaben; Körner: Zriny. Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.

Język łaciński: 6 godz. tyg. Na podstawie podręcznika Lewickiego cz. II powtarzanie i utrwalanie nauki o formach regularnych; nieprawidłowości deklinacji i konjugacji; verba deponentia i semideponentia; acc. c. inf.; nom. c. inf.; gerundium i gerundivum; ablat. absol.; partic. coniunct.; najważniejsze zdania poboczne. Nauka o przypadkach, połączona z ćwiczeniami polsko-łacińskimi: nominativus, genetivus, dativus, accusativus. — Caesar, Commentarii de bello Gall. I, 1—29; IV, 20—25. — Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian w związku z treścią czytanych ustępów; wojskowość u Rzymian. — Co 2 tyg. zadanie szkolne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Podstawy fonetyki języka angielskiego. Lektura i gramatyka na podstawie podręcznika Dr. Jadwigi Knapczykówny: Początki języka angielskiego. Przerobiono lekcje 1—49. Konwersacja w języku angielskim. Co dwa tygodnie zadanie szkolne.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs niższy: Opowiadania z dziejów powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem dziejów państwa i narodu polskiego od początku ery nowożytnej do Kongresu Wiedeńskiego (1815 r.).

Geografia: 1 godz. tyg. Kraje półkuli zachodniej: Ameryka północna i południowa. Kraje arktyczne i antarktyczne. Polacy w Ameryce. Ilość Polaków na ziemi. Geografia ogólna: ruch ciał niebieskich. Kierunek osi ziemskiej i powstanie pór roku. Czas słoneczny i średni. Zmiana daty na południku 180°.

Matematyka: 4 godz. tyg. Algebra: Nauka o potęgach i pierwiastkach. Wstępne wiadomości o równaniach wykładniczych. Podnoszenie do kwadratu wielomianów i liczb szczególnych; sześcián dwumianu i liczb szczeg. Kwadratowy pierwiastek z liczb szczeg. Stosunki arytmetyczne i geometryczne. Proporcje geometryczne. Średnia arytmetyczna i geometryczna. Układy równań o dwu niewiadomych; wykres funkcji liniowej. Obrazy geometryczne funkcji: $y=x^2$; $y=ax^2$. Geometria: Rola figur płaskich. Zamiana i dzielenie figur. Płaski pęk promieni. Twierdzenie Talesa. Jednokładność i podobieństwo. Twierdzenie Pitagorasa. Stałe ćwiczenia liczbowe z zakresu pomiaru kątów i powierzchni. Pogłądowo: graniastosłupy i ostrosłupy; obliczanie ich powierzchni i objętości. 10 zadań szkolnych.

Fizyka: 2 godz. tyg. Miary i mierzenie. Praktyczny pomiar długości, powierzchni, objętości i czasu. Ważenie. Stany skupienia materji. Ciepło. Termometria. Kalorymetria. Zmiany stanu skupienia. Wilgotność powietrza. Silniki cieplne. Statyka (wstępne wiadomości).

Przyroda: 2 godz. tyg. Budowa rodniovców, mchów, grzybów, bakteryj, glonów i ich znaczenie w gospodarstwie przyrody. Najważniejsi przedstawiciele robaków, mięczaków, jeżowców, jamochłonów i pierwotniaków. Biologia morza ze szczególnem uwzględnieniem Bałtyku.

Rysunki: 2 godz. tyg. Studja z natury i modelu. Rysowanie i malowanie przedmiotów z otoczenia, przeważnie wytworów przemysłu artystycznego. Ćwiczenia w samodzielnem układaniu martwej natury. Studja dekoracyjne i ornamentacyjne: skomponowanie wzoru na okładkę, program, afisz. Rysowanie i malowanie z pamięci na zadane i dowolne tematy. Rysunek techniczno-konstrukcyjny. Technika kreślenia. Symetria figur. Pismo piórkowe.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia, jak w klasie poprzedniej, lecz z programem rozszerzonym i z większem natężeniem.

Sekunda niższa a i b.

Religia: 2 godz. tyg. Historia Kościoła od wystąpienia Lutera do najnowszych czasów.

Język polski: 4 godz. tyg. Omawianie i objaśnianie ważniejszych zjawisk językowych i stylistycznych oraz odpowiednie ćwiczenia w związku z lekturą. Z wypisów polskich Wojciechowskiego t. V. czytano: Odyseję Homera (urywki), Mickiewicza: Lilje, Farysa i Redutę Ordoña, Słowackiego: Jana Bieleckiego i Ojca zadżumionych, Libelta „O miłości ojczyzny“, poza tem kilka powieści ludowych. Ośrodkiem lektury był „Pan Tadeusz“ Mickiewicza i „Zemsta“ Fredry. Uwzględniono również obowiązkową lekturę domową, m. i. Chrzanowskiego: Za co powinniśmy kochać Pana Tadeusza? i Witkiewicza: Mickiewicz jako kolorysta. Napamięć wygłaszano urywki z „Pana Tadeusza“ i Redutę Ordoña.

10 zadań szkolnych lub domowych naprzemian.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Friedrich Schiller: Das Lied von der Glocke, Die Jungfrau von Orléans, Maria Stuart, Wilhelm Tell. W związku z tem ćwiczenia w ustnem samodzielnem

sprawozdaniu, ćwiczenia ustne i pisemne w rozbiórce materiału. Zwięzła charakterystyka okresu Schillera, dzieł i życia tego poety.

Co miesiąc zadanie, naprzemian szkolne lub domowe.

Język łaciński: 6 godz. tyg. Lektura: Cezar, Pamiętn. o wojnie gall. II, 3—28, V, 12—14, VI, 1—28, nadto 10 dowolnie obranych rozdziałów na obowiązkową lekturę domową. Owidjusz: Z „Przemian“: Wstęp (napam.), Cztery wieki ludzkości (napam.), Bunt Gigantów, Potop, Faeton, Niobe, Dedal i Ikar, Filemon i Baucyda, Orfeusz i Eurydyka, Zakochanie (napam.). Z „Kalendarza“: Arjon, Zdobycie Gabjów (napamięć). Z „Żalów“: Autobiografia. Liwjusz: Hist. ks. I (wyjątki).

Gramatyka: Nauka o przypadkach, składnia imion miast; heksametr daktyliczny, dystych elegijny.

Terlikowski: Religja rzymska, życie prywatne Rzymian.

Co trzy tygodnie zadanie szkolne.

Język grecki: 6 godz. tyg. Na podstawie podręcznika Winkowskiego i Taborskiego (ust. 138 do 221) nauka o formach regularnych i nieregularnych konjugacji. Nauka o przypadkach.

Lektura: Ksenofonta Anabasis ks. I, II, III (wybór).

Starożytności: Grecki wiek bohaterski.

Co trzy tygodnie zadanie szkolne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Uzupełnienie i systematyczne ujęcie wiadomości gramatycznych. Główne zasady składni. Ćwiczenia w zakresie synonimiki. Konwersacja wyłącznie w języku angielskim na podstawie czytanek i lektury.

Co dwa tygodnie zadanie szkolne.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs niższy: Historja nowoczesna (od wielkiej rewolucji francuskiej do chwili obecnej) ze szczególnem uwzględnieniem dziejów państwa i narodu polskiego. Ogólne wiadomości o ustroju Polski odrodzonej i W. M. Gdańska.

Geografja: 1 godz. tyg. Geografja Polski ze szczególnem uwzględnieniem związku między przyrodą a kulturą. Ćwiczenia na mapach szczegółowych. Pogląd na geologję Polski, zapoznanie uczniów z geologiczną mapą Polski. Geografja ogólna: system geocentryczny i heliocentryczny; dzienny i roczny ruch ziemi; dowody na obrót ziemi naokoło osi. Powstanie zaćmień. Przyływ i odpływ morza. Słońce i planety.

Matematyka: 4 godz. tyg. Algebra: Powtórzenie działań na liczbach pierwiastkowych. Ujemne i ułamkowe wykładniki potęg. Logarytmy. Tablice czterocyfrowe. Graficzne rozwiązanie układów równań stopnia 1-go. Wykres trójmianu kwadratowego. Równanie kwadratowe. Geometria: Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Pola figur płaskich. Linje proporcjonalne w kole. Wielokąty foremne. Obwód i powierzchnia koła. Powierzchnia i objętość graniastosłupa, ostrosłupa, walca, stożka i kuli. Ćwiczenia domowe i zadania szkolne.

Fizyka: 3 godz. tyg. Miary i mierzenie. Praktyczny pomiar długości, powierzchni, objętości i czasu. Termometrja. Kalorymetrja. Zmiany stanu skupienia. Wilgotność powietrza. Zasady termodynamiczne. Silniki cieplne. Statyka ciała sztywnego, cieczy i gazów.

Chemja: 1 godz. tyg. ($\frac{1}{2}$ roku). Operacje chemiczne. Pojęcia ogólne. Tlen, wodór i ich związki. Kwasy, zasady, sole. Wartościowość chemiczna. Równoważnik chemiczny.

Przyroda: 1 godz. tyg. Budowa ciała człowieka, traktowana przeważnie ze stanowiska fizjologicznego. Wskazówki higieniczne o zguźnych skutkach używania alkoholu, nikotyny; znaczenie gimnastyki, gier ruchowych i sportów.

Rysunki: 2 godz. tyg. Studja z natury i modelu. Rysowanie i malowanie przedmiotów majolikowych, metalowych, szklanych itp. Studja dekoracyjne i ornamentacyjne, jak w III^w, wykonane urozmaiconą techniką. Rys. i malowanie z pamięci na zadane i dowolne tematy. Rysunek techniczny: kreślenie brył w różnych położeniach. Rzuty. Pismo ozdobne.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia dla młodzieży po 16 roku życia. Ćwiczenia lekkoatletyczne: biegi, skoki, rzuty. Gry sportowe: siatkówka, ręczna, koszykówka, palant, piętówka. Dla dziewcząt prócz zabaw, uprawianych w niższych klasach: siatkówka, koszykówka, palant, bieg na 60 m, skok w dal.

Sekunda wyższa.

Religia: 2 godz. tyg. Dogmatyka: Bóg i religja. Bóg i stworzenia. Bóg i objawienie. Osoba Chrystusa Pana. Łaska. Sakramenta. Eschatologia. Pisma Ojców Kościoła.

Język polski: 4 godz. tyg. Omawianie niektórych współczesnych zjawisk językowych, wyjaśnianie rozwoju języka polskiego i znaczenia wyrazów, omawianie stylu pisarzy, objaśnianie wyrazów i form staropolskich. — Literatura polska od kronikarzy do r. 1822 według Wypisów polskich Chrzanowskiego i Wojciechowskiego tom I. Poza wypisami czytano „Odprawę posłów greckich” i „Treny” Kochanowskiego, „Powrót posła” Niemcewicza i „Barbarę Radziwiłłównę” Felińskiego. Z obowiązkowej lektury domowej omawiano „Pamiętniki” Paska, „Przypadki M. Doświadczyńskiego” Krasickiego, „Listopad” Rzewuskiego, „Antygonę” Sofoklesa. Zdawano też sprawę z lektury uzupełniającej w osobnych zeszytach. Znajomość najważniejszych autorów i dzieł pogłębiano przy pomocy referatów uczniów i przez dyskusję nad nimi. Referaty takie odbyły się o Reju, Kochanowskim, Skardze, „Pamiętnikach” Paska, Krasickim, „Listopadzie” Rzewuskiego i K. Brodzińskim.

Zadań szkolnych 5, domowych 5.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Czytano: Dr. M. Gorges, *Mittelhochdeutsche Dichtungen in Auswahl: Das Nibelungenlied, Das Gudrunlied, Walter von der Vogelweide, Heinrich von Morungen* i innych. Poza tem: Friedrich Hebbel „Die Nibelungen”. Z okresu klasycznego czytano Goethe: *Hermann und Dorothea*. W związku z lekturą charakterystyka niemieckiej literatury średniowiecznej oraz rozwoju gramatycznego języka staro- i średnioniemieckiego. Lektura domowa jak w klasie poprzedniej.

Pisano 10 zadań, naprzemian domowe lub szkolne.

Język łaciński: 5 godz. tyg. Lektura: Cicero, *In Catilinam I, De imperio Cn. Pompei*; Vergilius, *Ecl. I, IX, Aen. I* (w całości), II i VI (wyjątki).

Gramatyka: Zdania poboczne, A. c. i., n. c. i., gerundium, gerundivum, supinum; figury i tropy. Terlikowski: *Opis Rzymu; królestwo; ustroj republiki rzymskiej; rzymska poezja epiczna*.

Co trzy tygodnie zadanie szkolne.

Język angielski: 4 godz. tyg. Pogłębianie wiadomości gramatycznych i stylistycznych. Ćwiczenia w zakresie synonymiki. Historia angielska od 15 do 18-go wieku. Czytanie gazet an-

gielskich. Lektura: Walter Scott: Tales of a Grandfather; Goadby: The England of Shakespeare.

Co 3 tygodnie zadanie szkolne.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs wyższy: Wstęp krytyczny do nauki historii. Dzieje starożytnego Wschodu, Grecji i Rzymu ze szczególnem uwzględnieniem rozwoju organizacji społeczeństwa i państwa. Upadek świata starożytnego i dzieje średniowieczne do połowy XIII wieku.

Geografja: 1 godz. tyg. Formy powierzchni ziemi w związku z budową geologiczną; oddziaływanie sił przyrody. Hydrosfera i atmosfera. Wybrane działy z bio- i antropologii.

Matematyka: 4 godz. tyg. Algebra: Układy równań stopnia 2-go o 2 niewiadomych. Równania stopni wyższych, dające się rozwiązać zapomocą równań kwadratowych. Postępy arytm. i geometr. Odsetki składane, amortyzacja długów i rent. Zadania geometr. na stosowanie układów równań. — Geometria: Funkcje trygonometryczne. Wzory redukcyjne. Funkcje sumy i różnicy kątów. Logarytmy funkcyj trygonometrycznych. Rozwiązanie trójkątów. Zastosowania trygonometrii do miernictwa. Najważniejsze twierdzenia o wzajemnem położeniu punktów, prostych i płaszczyzn w przestrzeni. Ćwiczenia domowe i zadania szkolne.

Fizyka: 3 godz. tyg. Miary i mierzenie. Ciepło. Statyka. Początki kinematyki.

Chemja: 1 godz. tyg. Kwasy, zasady, sole. Wartościowość chemiczna. Azot, powietrze. Równoważnik chemiczny. Chlorowce. Tlenowce.

Przyroda: 1 godz. tyg. Ekologja i fizjologja żywienia roślin i zwierząt. Higijena społeczna: powietrze, światło, pożywienie, mieszkanie, odzież, pomoc w nagłych wypadkach.

Rysunki: 2 godz. tyg. Studja z natury i modelu: Rys. i malowanie martwej natury w grupach, ułożonych przez uczniów samodzielnie. Rys. i szkicowanie żywych zwierząt w ruchu, tudzież głowy i postaci ludzkiej. Croquis. Ćwiczenia dekoracyjne, wykonywane rozmaity techniką. Pismo użytkowne. O dziejach pisma. Rysowanie geometr. - konstr.: kwadrat, sześciąt, koło itd. w perspektywie. Rysowanie i malowanie z pamięci na zadane i dowolne tematy. Nauka o stylach.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia jak w kl. poprzedniej.

Pryma niższa.

Religja: 2 godz. tyg. Ewangelja św. Jana. Etyka katolicka.

Język polski: 2 godz. tyg. Początki romantyzmu. Rozprawa Brodzińskiego. Mickiewicz: Życiorys, pieśni filareckie, Oda do młodości, wybór ballad, Dziady wileńskie i drezdeńskie, Konrad Wallenrod, Farys, wybór sonetów krymskich, Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego. Malczewski: Marja. Zaleski: Dumki (w wyborze). Słowacki: Życiorys, Godzina myśli, Kordjan, Smutno mi, Boże, Anelli, Grób Agamemnona, Lilla Weneda, Testament mój, Beniowski. Inne utwory uwzględniono w referatach uczniów i uczennic; Chrzanowski: Chleb macierzysty, „Ody do młodości“, Gostomski: Arcydzieło poezji polskiej „Pan Tadeusz“, o Mochnackim (z Sympozjonu), Goszczyński: Król zameczyska, Ajschylos: Prometeusz, Słowacki: Balladyna, Listy do matki, W Szwajcarji, Fredro: Odludki i poeta, Pan Jowialski, Liryki powstańcze, Dante: Piekło (wyjątki), Scott: Waverley, Brückner i Rozwadowski: wybrane rozprawki językoznawcze. Odczytywanie sprawozdań z odbytych lekcyj. Psychologiczne pogłębianie zjawisk językowych i stylowych.

Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Lektura: Schiller: Wallenstein; Lessing: Nathan der Weise, Laokoon. W łączności z lekturą podanie okolicznościowych wiadomości, dotyczących się życia i dzieł autorów. Charakterystyka literatury wieku XVIII-go. Sprawozdania ustne i pisemne z przerobionych utworów. Lektura domowa z zakresu literatury nowoczesnej.

Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.

Język łaciński: 6 godz. tyg. Gramatyka: Utrwalanie wiedzy gramatycznej z zakresu morfologii i składni w związku z lekturą. Lektura: Cicero: Laelius de amicitia; Epistulae (wybór); Cato maior de senectute. Horatius: Carmina I, II (wybór), Sermones: I, 1, 6, 9, Epistulae I, 7. Tacitus: Annales I, 1—30; XV, 38—45, 64—65. Starożytności: Na podstawie podręcznika Terlikowskiego z literatury rzymskiej: Wiek archaiczny.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Język grecki: 5 godz. tyg. Gramatyka: Powtarzanie i rozszerzanie wiadomości z zakresu morfologii i składni. Lektura: Homera Iliada ks. I, 1—530; III, 121—244; VI, 370—502. Platona Apologia: 1—24 (reszta w tłumaczeniu), Kryton. Sofoklesa Antygona. Starożytności: Powtarzanie wiadomości o życiu publicznym i prywatnym Greków; literatura i sztuka.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Język angielski: 3 godz. tyg. Przygodne powtarzanie i pogłębianie nabytych wiadomości gramatycznych. Obraz przejawów rozwoju cywilizacji narodu angielskiego w rozmaitych okresach aż do wielkiej rewolucji. Krótkie referaty w jęz. ang. Lektura: 1. W. Scott: Kenilworth. 2. W. Shakespeare: Macbeth.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs wyższy: Historja wieków średnich i nowożytna do początków XVIII. wieku ze szczególnem uwzględnieniem dziejów państwa i narodu polskiego.

Geografja: 1 godz. tyg. Stosunki gospodarcze na ziemi. Nauka o towarach i komunikacji światowej ze szczególnem uwzględnieniem niektórych grup państw; państwa światowe, państwa kolonialne. — Postać i wielkość ekliptyki. Czas słoneczny i średni. O znaczeniu geograficznej szerokości i długości. Najważniejsze projekcje i siatki kartograficzne.

Matematyka: 4 godz. tyg. Pochodne funkcji algebraicznych. Maximum i minimum funkcji. Kombinatoryka. Dwumian Newtona. Kąty bryłowe. Zastosowanie trygonometrii do stereometrii. Kreślenie obrazów brył w rzucie ukośnym równoległym. Początki geometrii wykreślnej: punkt, prosta, płaszczyzna. Zasadnicze zadania.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Fizyka: 3 godz. tyg. Kinematyka, Statyka. Ruch falowy. Nauka o głosie. Magnetyzm. Elektrostatyka.

Chemja: 1 godz. tyg. Reakcje chemiczne. Układ periodyczny pierwiastków. Powtarzanie chemji nieorganicznej.

Przyroda: 1 godz. tyg. Fizjologia roślin i zwierząt. W związku z higieną nauka o odżywianiu i witaminach.

Rysunki: 2 godz. tyg. Studja z modelu i z natury. Rysowanie głowy i całej postaci ludzkiej. Szkicowanie i malowanie krajobrazów i fragmentów archit. Rysowanie i malowanie z pamięci na dowolne i zadane tematy. Rysunek dekoracyjny, jak w kl. II^w w rozszerzonym zakresie. Historja sztuki. Sztuka ludowa: Styl kaszubski, zakopiański. Styl gdański.

Gimnastyka: 2 godz. tyg. Ćwiczenia, jak w klasie poprzedniej z programem rozszerzonym i wyższym natężeniem.

Pryma wyższa.

Religia: 2 godz. tyg. Apologetyka. Istnienie Boga i obowiązki stworzeń rozumnych względem Niego. Religja objawiona. Bóstwo Chrystusa. Kościół katolicki.

Język polski: 4 godz. tyg. Z. Kraszińskiego: Życiorys, Nieboska Komedja, Irydjon, Przedświt, Psalmy przyszłości. Wyjątki z utworów W. Pola, Pieśni Janusza; Syrokomli: Łalka, Jan Dęboróg; Ujejskiego: Zawiana chata, Za służbą, Chorał, Skargi Jeremiego; Lenartowicza: Lirenka. Asnyka: Wiersze programowe, Poeci i publiczność, Noc pod Wysoką, Nad głębiami; Konopnickiej: Obrazki, Prometeusz i Syzyf. Wyjątki z poezji Młodej Polski: K. Tetmajera, J. Kasprówicza (Z chałupy, Moja pieśń wieczorna), Żuławskiego, Staffa, Wyspiańskiego (Warszawianka, Wesele w całości) według podręczników A. Galińskiego i M. Szykowskiego. Adamczewski „Sympozjon“: Ustępy odnoszące się do poezji i literatury XIX i XX wieku. Lektura domowa obowiązkowa: Quo vadis, Faraon, Łalka, Ludzie bezdomni.

Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.

Język niemiecki: 3 godz. tyg. Czytano: Goethes und Schillers Gedankenlyrik (Der Wanderer, Mahomets Gesang, Prometheus, Gesang der Geister über den Wassern, Ilmenau, Zueignung, Epilog zu Schillers Glocke. Die Götter Griechenlands, Die Künstler, Die Ideale, Der Spaziergang, Die Worte des Glaubens, Die Worte des Wahns), prócz tego: Goethe, Faust I. Powtarzano główne przejawy rozwojowe literatury średniowiecznej i klasycznej, zobrazowano ważniejsze prądy literatury nowoczesnej. Krótkie referaty w łączności z lekturą.

Co miesiąc jedno zadanie szkolne lub domowe.

Język łaciński: 6 godz. tyg. Cicero: Tusc. Disp. I (wyjątki), De officiis I (wyjątki), Somnium Scipionis; Horatius: Carm. III, IV i Epod. (wyjątki), Carmen saeculare. W związku z lekturą Horacego przerobiono kilka utworów Katulla oraz kilka ód Sarbiewskiego. Tacitus: Historiae I i V (wyjątki). Przy końcu roku kursoryczna lektura wyjątków z dzieł Liwjusza, Tacyta, Cyncerona i Horacego. Terlikowski: Życie starożytnych Rzymian (powt. całości).

Co miesiąc jedno zadanie szkolne.

Język grecki: 5 godz. tyg. Homera Iliada ks. 16, 18, 22, 24. Platona Fedon (wyjątki). Eurypidesa Medea w przekładzie polskim. Przy końcu roku kursoryczna lektura wyjątków z dzieł Platona i Odyssei Homera. Terlikowski: Życie starożytnych Greków (powt. całości).

Co miesiąc jedno zadanie szkolne.

Język angielski: 3 godz. tyg. Gramatyka jak w I^N Historia literatury angielskiej aż do czasów obecných oraz obraz dzisiejszego stanu cywilizacji narodu angielskiego. Estetyczne i indywidualne przymioty stylu językowego u najważniejszych autorów. Główne zasady prozodji i poezji angielskiej. Lektura: Dickens: A Christmas Carol; Shakespeare: Julius Caesar.

Co miesiąc zadanie szkolne.

Historja: 3 godz. tyg. Kurs wyższy: Historia nowożytna i nowoczesna; dzieje państwowości i narodu polskiego w XIX i XX w. Ustrój dzisiejszy państwa polskiego i ustrój W. M. Gdańska. Stosunek prawno-państwowy W. M. Gdańska do Polski i Ligi Narodów.

- Geografja:** 1 godz. tyg. Geografja kultury Polski. Ziemia polska jako podstawa krajobrazu i jej przetworzenie przez pracę ludu polskiego. Formy osiedleń w Polsce, Niemczech i na obszarze W. M. Gdańska. Pogłębienie wiadomości o obszarze W. M. Gdańska w połączeniu z Polską i Niemcami. Polacy na ziemi, ich pozycja i zadanie.
- Matematyka:** 4 godz. tyg. Algebra: Pochodne. Maxima i minima. Powtórzenie. Geometria: Trygonometria sferyczna z zastosowaniem do geografji i astronomji. Geometria analityczna prostej, koła i stożkowych. Ćwiczenia domowe i zadania szkolne.
- Przyroda:** 1 godz. tyg. Teorja ewolucji (Lamarck, Darwin, Wallace).
- Fizyka:** 2 godz. tyg. Drgania elektromagnetyczne. Optyka. Wybrane rozdziały.
- Chemja:** 1 godz. tyg. Roztwory. Teorja jonów. Wybrane rozdziały.
- Kosmografja:** 1 godz. tyg. Orientacja na sferze niebieskiej. Kształt i wymiary ziemi. Ruch ziemi dokoła słońca. Układ słoneczny (słońce, planety, księżyc, komety, meteory). Gwiazdy i mgławice.
- Rysunki:** 2 godz. tyg. Studja z natury i modelu. Dalszy ciąg rysunku figuralnego. Studja drzew, budynków, krajobrazów, wnętr architektur. Ćwiczenia dekoracyjne jak w II^W w rozszerzonym zakresie. Rysowanie i malowanie z pamięci na dowolne i zadane tematy. Rysunek techniczno-konstrukcyjny: cienie, światło, odbicia. Zastosowanie praktyczne. Pogadanki z dziedziny architektury, malarstwa i rzeźby ze szczególnem uwzględnieniem sztuki polskiej.
- Gimnastyka:** 2 godz. tyg. Jak w klasie poprzedniej.

Chór mieszany klas IV—IV^N.

Muzykalnie i głosowo uzdolnieni uczniowie i uczennice od IV—IV^N zobowiązani byli do śpiewu chórowego. Poszczególne lekcje odbywały się w takim porządku, że jedną godzinę tygodniowo ćwiczyły soprany i alty, drugą godzinę osobno tenory i basy. Cały zespół chóru mieszanego ćwiczył według potrzeby. Śpiewano pieśni ludowe, narodowe, kościelne na obchodach i uroczystościach kościelnych, jak na przyjęciu dzieci do pierwszej Komunii św., na akademji ku czci J. Słowackiego, na gwiazdkę i zakończenie roku szkolnego, oraz na innych występach publicznych.

Wychowanie fizyczne.

Dążąc z całą usilnością do wytworzenia doskonałego typu człowieka pod względem moralnym i umysłowym, nie zapomina szkoła o fizycznej stronie wychowania. Równorzędny bowiem rozwój tych trzech czynników można uważać za ideał wychowania.

Bezsprzecznie odbija się siedzący tryb życia szkolnego ujemnie na zdrowiu młodzieży. Szkoła przeciwdziała tym ujemnym wpływom życia szkolnego przez wprowadzenie ćwiczeń oddechowych śródlekcyjnych. Dziecko, zmuszone do bezruchu, zgarbione, oddychające nieczystem powietrzem, ma możliwość wśród każdej lekcji do wyprostowania się, do głębokich oddechów przy otwartych oknach. W tym samym celu wprowadziła szkoła po każdej lekcji stosunkowo długie przerwy, w których młodzież może odpocząć, ma sposobność do przechadzki na świeżem powietrzu, albo może spożyć w jadalni ciepłe mleko lub kakao.

Warunkiem normalnego rozwoju fizycznego jest ruch. Od normalnego rozwoju fizycznego jest ściśle zależne zdrowie fizyczne, a co za tem idzie, zdrowie moralne i intelektualne. Zadaniem szkoły jest więc uwzględnienie i wyzyskiwanie popędu ruchowego dla celów zdrowotnych. Dlatego też przeznaczyła Dyrekcja szkoły 8 godzin tygodniowo na gry popołudniowe. By umożliwić młodzieży, nawet dojeżdżającej, spędzenie chociaż jednego popołudnia w tygodniu na świeżym powietrzu, wprowadziła Dyrekcja środe jako dzień wolny od przygotowań domowych, a przeznaczony na gry, wycieczki, sporty. Zimą uprawiała młodzież w wolnych popołudniach ćwiczenia bokserskie, ślizganie się, saneczkowanie, sporty harcerskie. Latem natomiast uprawiano gry sportowe, lekkoatletykę, wiosłowanie, pływanie, wycieczki.

Ze względów zdrowotnych, pedagogicznych i krajoznawczych zaprowadziła Dyrekcja w każdym miesiącu jeden dzień wolny od nauki. Dzień ten przeznaczony był bądźto na wycieczki na ślizgawkę i tor saneczkowy, na wycieczki dłuższe poza miasto, bądźto na zwiedzanie zabytków historycznych Gdańska.

Co do warunków, wśród jakich odbywały się ćwiczenia fizyczne, a zwłaszcza ćwiczenia systematyczne (gimnastyka), to należy stwierdzić, że były one opłakane. Nie było przyrządów, dobrego boiska, a przede wszystkim nie było hali gimnastycznej. Ćwiczenia odbywały się w bardzo małej i niskiej sali, która często była zajęta na lekcje śpiewu. Takie warunki nie mogą w najmniejszej mierze odpowiadać wymaganiom higieny i zasadom wychowania fizycznego. Wiedząc, że sala gimnastyczna jest koniecznością dla każdego zakładu wychowawczego i że bez niej żadna szkoła nie zasługuje na miano szkoły nowoczesnej, dąży Dyrekcja z całą energią do wybudowania hali gimnastycznej i ma uzasadnioną nadzieję, że w niedługim czasie cel ten osiągnie.

Poza ćwiczeniami obowiązkowymi ma młodzież możliwość uprawiania ćwiczeń fizycznych w klubie sportowym „Bałtyk“ i w drużynie harcerskiej. Zrzeszenia te doznają pełnego poparcia moralnego nie tylko ze strony Dyrekcji, lecz także całego grona nauczycielskiego.

Tematy zadań pisemnych.

a) Język polski.

Tercja niższa.

1. Ułożyć tytuł, dyspozycję i napisać opowiadanie na tle życia dzwonoń (dom).
2. Dzieje „Siteczka“ (szk.)
3. Chata i dwór (szk.)
4. Moje ulubione kwiaty (dom.)
5. Dalsze losy Banasiowej (szk.)
6. Kartka z pamiętnika starego sprzętu w staropolskiej izbie jadalnej (szk.)
7. Panna Sienińska opowiada... (szk.)
8. Opisać obraz, przedstawiający wigilję w r. 63. w dworku polskim (według K. Laszkowskiego) (dom.)
9. Z pamiętnika Zygierówny... (szk.)
10. Wiosna idzie... (dom.)

Tercja niższa b.

1. Dorobić wstęp do ustępu: Wyprawa na bezludną wyspę (szkol.)
2. Jak spędziłem ferie „Zielonych Świąt“ (dom.)

3. Do wyboru: a) Moja wycieczka wakacyjna.
b) Najładniejsza książka, jaką przeczytałem podczas wakacyj.
c) Wrażenia z pobytu w lesie (szkol.)
4. Napisać dalszy ciąg ustępu: „Matka i syn“ (dom.)
5. Obraz życia Ks. Piotra. (Na podstawie wyjątku z noweli Tetmajera „Ksiądz Piotr“)
(szkol.)
6. Do wyboru: a) Obraz cmentarza w dzień zaduszy.
b) Wrażenia z wystawy higienicznej (dom.)
7. Jaka postać z czytanych książek zainteresowała mnie najwięcej i dlaczego? (szkol.)
8. Do wyboru: a) Najprzyjemniejsza dla mnie chwila z minionych ferij świątecznych.
b) Jeden ze zwyczajów ludowych, związanych z obchodzeniem świąt Bożego Narodzenia (dom.)
9. Do wyboru: a) Moje wrażenia z przedstawień kinowych.
b) Opisz dowolny bohaterski czyn, o jakim czytałeś w lekturze domowej (szkol.)
10. Do wyboru: a) Morze w lecie i w zimie.
b) Rodzaje i wartość pracy (dom.)

Tercja niższa c.

- 1.—4. jak w tercji niższej b.
5. Wyjaśnić „nieдомówione“ przez autorkę w noweli „Siteczko“ (szkol.)
6. „Pod belką“ samodz. opow. (szk.)
7. Polesie w czterech porach roku (dom.)
8. Maciek z Mirca opowiada... (63 r.) (szk.)
9. Uzasadnić tytuł powieści Żeromskiego „Syzyfowe prace“ (szk.)
10. W marcu na polu... (dom.)

Tercja wyższa a.

1. Ogród kwiatowy (dom.)
2. Losy Haliny (szkol.)
3. Poznanie się Skrzetuskiego z Heleną (dom.)
4. Wycieczka na Hel (szkol.)
5. Przy fortepianie (opis obrazu) (dom.)
6. Rozstrzygające chwile podczas ucieczki kniazówny Heleny z Zagłobą. (Ogniem i mieczem t. I) (szkol.)
7. Radość i smutek w życiu szkolnem (dom.)
8. Przesady i zabobony w życiu ludzi XVII wieku. (Na podstawie powieści p. t. Ogniem i mieczem) (szkol.)
9. Modlitwa (opowiadanie własne) (dom.)
10. Jakie pobudki skłoniły Grażynę do czynu bohaterskiego? (szkol.)

Tercja wyższa b.

1. Co mógłbym powiedzieć o noweli Sienkiewicza „W tatarskiej niewoli“? (szk.)
2. Życie na „Dzikich Polach“ w XVII w. (szk.)
3. Do czego mam największe zamiłowanie? (dom.)
4. Przedstawić układ akcji w „Grażynie“ (szk.)
5. Ułożyć tytuł i dyspozycję i napisać wypracowanie na temat jesieni (dom.)
6. Przemiana w duszy Kmicica (szk.)
7. Moje otoczenie... (dom.)
8. Opisać obraz, przedstawiający scenę, która mi się najbardziej podobała w Trylogii (szk.)
9. Baśń a bajka. (opis obrazu lub dialog) (dom.)
10. Bał w Chreptowie, widziany na scenie (szk.)

Sekunda niższa a.

1. Co widziałem w piątek wieczorem w Soplicowie? (szkolne.)
2. Jak mi się wydaje, jaką ja jestem? (dom.)
3. Jak sobie wyobrażam plan sceniczny „Jana Bieleckiego“ Słowackiego (szkol.)
4. Wyjaśnić myśl przewodnią najnowszej lektury domowej (dom.)
5. Rola przyrody w „Ojcu zadżumionych“ Słowackiego (szkol.)
6. O ile Slimak jest bohaterem w „Placówce“? (dom.)
7. Z pobytu na wakacjach w Soplicowie... (szkol.)
8. Czem przypomina mi „Zemsta“ „Pana Tadeusza“? (dom.)
9. Kollokacja czapliniecka a zaścianek dobrzyński. (szkol.)
10. Sprawozdanie z rozprawy prof. Chrzanowskiego „Za co powinniśmy kochać „Pana Tadeusza“ (dom.)

Sekunda niższa b.

1. Czemu ludzie podróżują? (dom.)
2. Obyczaje w domu Sędziego (Pan Tadeusz ks. I) (szkol.)
3. Historia zamku (Pan Tadeusz ks. I i II) (dom.)
4. Znaczenie radiotelegrafji w chwili obecnej (szkol.)
5. Uwagi na marginesie „Rady“ (Pan Tadeusz ks. VII) (dom.)
6. Obrona Częstochowy (według obrazu) (szkol.)
7. Jacek Soplica -- ks. Robak symbolem narodu (dom.)
8. Na czym polega piękno opisów natury w „Panu Tadeuszu“? (szkol.)
9. Znaczenie światła w życiu nowoczesnym (dom.)
10. Potęgę woli i wyobraźni w „Farysie“ (szkol.)

Sekunda wyższa.

1. Do wyboru: a) Myśli i rozumowania na progu nowego roku szkolnego.
b) Nasze morze.
c) Mój ulubiony sport letni (dom.)
2. Do wyboru: a) Modrzewski jako obrońca ludu.
b) Najsilniejsze wrażenie z mojej wycieczki krajoznawczej po Polsce.
c) Obraz zawodów międzyszkolnych w Grudziądzu (szkol.)
3. Do wyboru: a) Jak wykorzystałem wakacje letnie dla rozwoju fizycznego, umysłowego i rozwoju charakteru?
b) Jaką organizację uczniowską uważałbym za najlepszą i dlaczego?
c) Charakterystyka Kochanowskiego na podstawie czytanych fraszek i pieśni (dom.)
4. Do wyboru: a) Godne uwagi refleksje własne, które mi się nasunęły po przerobieniu „Trenów“.
b) Stopniowanie bólu w „Trenach“ Kochanowskiego (szkol.)
5. Do wyboru: a) U schyłku jesieni (opis.)
b) O podpowiadaniu (rozprawa.)
c) Moja najulubieńsza postać z historii Polski (dom.)
6. Jaką korzyść odniosłem z czytania „Pamiętników“ Paska? (szkol.)
7. Życie w wielkim mieście a na wsi (dom.)
8. Rzewuski jako laudator temporis acti w „Listopadzie“ (szkol.)
9. Do wyboru: a) Książka jako mój przyjaciel i źródło wykształcenia.
b) Moje wrażenia z przedstawień kinowych (dom.)
10. Uwagi na marginesie „Barbary Radziwiłłówny“ Felińskiego (szkol.)

Pryma niższa.

1. Co myślę o przyjaźni? (dom.)
2. Kto za życia choć raz był w niebie.
Ten po śmierci nie trafi odrazu (Dziadów cz. IV) (szkol.)
3. Halban symbolem pieśniarza-poety (dom.)
4. Komizm w „Słubach panieńskich“ Fredry (szkol.)
5. Pleban wiejski (obraz Józefa Krzesza) (szkol.)
6. Droga ku wyżynom prometejskim w życiu Adama Mickiewicza (dom.)
7. Kirkor u wdowy (obraz Czesława Tańskiego) (szkol.)
8. Poezja a życie (dom.)
9. Rozwój duchowy Kordjana (szkol.)
10. Właściwości języka i stylu w „Anhellim“ (dom.)

Pryma wyższa.

1. Na czym polega tragedia duszy hr. Henryka? (szk.)
2. Konrad Wallenrod i Irydjon jako sternicy państwa dziś? (dom.)
3. Stosunek Asnyka do współczesnych mu prądów (szk.)
4. Wokulski jako przedstawiciel swojej epoki (dom.)
5. „Lilla Weneda“ a „Wesele“ (szk.)
6. Przedstawić łączność i zbieg obydwóch akcji w „Panu Damazym“ (szk.)
7. Życie a praca (dom.)

b) Język niemiecki.

Tercja niższa a.

1. Ein Spaziergang im Frühlinge (dom.)
2. Die germanischen Göttersagen (szk.)
3. Das Strandleben in Zoppot (dom.)
4. Charakterbild Rudolfs von Habsburg. (Nach Schillers Gedicht: Der Graf von Habsburg) (szk.)
5. Weshalb ist Gudrun ein hervorragender Frauencharakter? (szk.)
6. An der Mottlau (dom.)
7. Das Sängerpaa vor dem Königsschlosse. (Nach Uhlands Gedicht: Des Sängers Fluch) (szk.)
8. Die Freuden des Winters (dom.)
9. Ein Markttag im 14. Jahrhundert (szk.)
10. Ein Spaziergang durch die Langgasse (szk.)

Tercja niższa b.

1. Gunthers Werbung um Brunhild (szk.)
2. Die Jagd im Odenwalde (szk.)
3. Ein Ausflug in den Pfingstferien (szk.)
4. Wodurch weckt Hagen sowohl unseren Abscheu, als auch unsere Teilnahme? (dom.)
5. Charakteristik des Grafen von Habsburg (szk.)
6. Der Sport und seine Bedeutung (dom.)
7. Des Sängers Fluch und der Sänger (ein Vergleich) (szk.)
8. Was bewog den Jüngling in Schillers „Taucher“ zu seiner Tat? (szk.)
9. Jeder ist seines Glückes Schmied (dom.)
10. Taillefer, ein Sänger und Held (szk.)

Tercja niższa c.

- 1.—5. jak w tercji niższej b.
6. Ein Brief (szk.)
7. Meine Lieblingsbeschäftigung in der freien Zeit (dom.)
8. Die beiden Sänger in Uhlands Ballade „Des Sängers Fluch“ (szk.)
9. Warum wird das Weihnachtsfest von allen Menschen sehnsüchtig erwartet? (dom.)
10. Glück und Glas, wie leicht bricht das. Nachgewiesen nach Uhlands Ballade „Das Glück von Edenhall“ (szk.)

Tercja wyższa a.

1. Welche Hindernisse stellen sich Damon bei seiner Rückkehr nach Syrakus entgegen? (szk.) 2. Ein Brief (dom.) 3. Woraus erklärt sich die große Teilnahme der Griechen am Tode des Ibykus? (dom.) 4. Sigurd am Hofe der Gjukunge (szk.) 5. Wer ist unser Freund? (dom.) 6. Wie Konrad König wurde. (szk.) 7. Herzog Ernst und Damon (dom.) 8. Ein Leben voll Arbeit keine Last, sondern eine Wohltat (dom.) 9. Der Treueschwur Zriny's (szk.) 10. Zriny's Selbstgespräch vor seinem letzten Waffengang (szk.)

Tercja wyższa b.

1. Damon und Phintias, ein Bild echter Treue (szkol.) 2. Ein Brief (dom.) 3. Wodurch wird der Mörder des Ibykus veranlaßt sich und seinen Mitschuldigen zu verraten? (dom.) 4. Der Handschuh. (Schilderung eines Zuschauers) (szkol.) 5. Der Tod, ein Bruder des Schlafes (dom.) 6. Wie gelang es Gisela Adalbert von Falkenstein unzustimmen und für sich zu gewinnen? (szk.) 7. Wie bewährt Werner die Freundestreue? (dom.) 8. Ein Leben voll Arbeit keine Last, sondern eine Wohltat (dom.) 9. Die Demütigung Solimans durch Vilacky (szkol.) 10. Die Eindrücke von meinem letzten Schulausflug (szkol.)

Sekunda niższa a.

1. Eine Feuersbrunst. (Nach Schillers „Lied von der Glocke“) (szk.) 2. Weshalb erscheint die Jungfrau von Orleans in dem Prolog des Schillerschen Dramas als besonders befähigt für die ihr zugedachte Aufgabe? (dom.) 3. Am Sonnabend (szk.) 4. Geld ist ein guter Diener, aber ein schlimmer Herr (dom.) 5. Durch welche Gründe sucht Hanna Kennedy Maria Stuart in ihrem Schuldbewußtsein zu frösten? (szk.) 6. Not entwickelt Kraft (dom.) 7. Die Ansichten über die Vollziehung des Bluturteils im Staatsrat der Königin Elisabeth. (Schillers „Maria Stuart“ II. 3) (szk.) 8. Wie muß ein Tagebuch eingerichtet sein, wenn es seinen Zweck erfüllen soll? (dom.) 9. Hedwig als Mutter und Gattin. (Schillers „Wilhelm Tell“) (szk.) 10. Freud und Leid in meinem Schulleben (dom.)

Sekunda niższa b.

1. Die Unterdrückung der Schweizer durch die Vögte (szk.) 2. Verbunden werden auch die Schwachen mächtig (dom.) 3. Die Apfelschußszene (szk.) 4. Die Schönheiten unserer Gestade (dom.) 5. Johannas Charakterbild im Prolog (szkol.) 5. Landschaftsbilder im Herbst (dom.) 7. Worin besteht Johannas Schuld? (szkol.) 8. Nichtswürdig ist die Nation, die nicht — Ihr Alles freudig setzt an ihre Ehre (dom.) 9. Frisch gewagt ist halb gewonnen (szk.) 10. Elisabeth und ihre Berater (dom.)

Sekunda wyższa.

1. Die ältesten deutschen Sprachdenkmäler (szk.) 2. Der Wert der Freundschaft (dom.) 3. Siegfrieds Tod. (Nach dem Nibelungenliede) (szk.) 4. Steh fest zu deinem Volk, es ist dein angeborener Platz (dom.) 5. Weshalb lesen wir mittelhochdeutsche Texte? (szk.) 6. Licht- und Schattenseiten in meinem Schulleben (dom.) 7. Die Gastwirtsfamilie in Goethes „Hermann und Dorothea“ (szk.) 8. Klassenherr, Klassengeist; albo: Das menschliche Leben verglichen mit den

vier Jahreszeiten (szk.) 9. Tages Arbeit, abends Gäste — Saure Wochen, frohe Feste... (dom.)
10. Brunhilde bei Hebbel, Wagner und im Nibelungenliede (szk.)

Pryma niższa.

1. Wallensteins Lager, ein Zeit- und Sittengemälde (szk.) 2. Wer den besten seiner Zeit genug getan, — Der hat gelebt für alle Zeiten (dom.) 3. In deiner Brust sind deines Schicksals Sterne (szk.) 4. Die Marienkirche in Danzig (dom.) 5. Buttler und Isolani (szk.) 6. Der Wert der Berufsarbeit (dom.) 7. Die politische Verfassung Polens unter den Piasten (szk.) 8. Das Laokoomotiv bei Dichter und Bildhauer (dom.) 9. Wer ist ein unbrauchbarer Mann? — Der nicht befehlen und auch nicht gehorchen kann (szk.) 10. Schildern Sie etwas Selbsterlebtes oder Erdichtetes in der Form einer knappen Erzählung! (sz.)

Pryma wyższa

1. Die höfische Lyrik im Mittelalter (szk.) 2. Die Bühne und das Lichtbild (dom.) 3. Der Weg zum Seelenfrieden. (Nach Schillers Gedicht: „Das Ideal und das Leben“) (szk.) 4. Das Verhältnis der Stadt Danzig zum ehemaligen Polen (dom.) 5. Entzwei und gebiete! Tüchtig Wort — Verein und leite! Beßrer Hort (szk.) 6. Die Bedeutung der Berufswahl (dom.) 7. Lessings Verdienste als Kritiker (szk.) 8. Disziplin und Unterordnung als Grundlagen jeder Gemeinschaft (szk.) 9. Auf den Opfern und den Waffen ruht der Staat (dom.)

c) Język angielski.

Sekunda niższa a.

1. King Alfred and the Cakes. 2. The Huts of the Eskimos. 3. Sir Walter Raleigh. 4. Ali and Fatimah. 5. Robin Hood's Free Life. 6. The Lamb and the Wolf. 7. How Wales has lost its Independence. 8. The Death of William Wallace. 9. Questions and Answers. 10. The Surrender of Calais to King Edward III. 11. The Deeds of Joan of Arc. 12. Nelson. 13. Winter in the Giant's Garden. (O. Wilde: "The Selfish Giant".) 14. The Happy Prince tells the Story of his Life. (O. Wilde: "The Happy Prince".)

Sekunda niższa b.

1. Laud's End. 2. The Huts of the Eskimos. 3. Egypt. 4. A Walking-tou. 5. A Generous Action. 6. The Crow and the Fox. 7. The Condemnation of William Wallace. 8. Thomas Becket. 9. Questions and Answers. 10. The Gunpowder Plot. 11. England's Greatest Admiral. 12. The Flags of Great Britain and U. S. A. 13. A Lovely Scene in the Giant's Garden. (O. Wilde: "The Selfish Giant".) 14. The Swallow's Flight to the Poor Seamstress. (O. Wilde: "The Happy Prince".)

Sekunda wyższa.

1. King Henry VIII. 2. The Spanish Armada. 3. Questions and Answers. 4. A Chameleon in a Dilemma. 5. Synonyms and Similes. 6. Homonyms. 7. The Taking of Linlithgow Castle by the Scots. (Tales of a Grandfather). 8. Questions and Answers. 9. The Gunpowder

Plot in 1605. 10. A Sketch of Rzewuski's "Listopad". 11. Questions and Answers. (The England of Shakespeare.)

Pryma niższa.

1. A Picture (description). 2. Hamlet and the Ghost. 3. Geoffrey Chaucer. 4. Questions and Answers. 5. The Tragic Fate of Romeo and Juliet. 6. Write a Précis of Shakespeare's "King Lear". 7. Questions and Answers. 8. Comment on the Passage of Shakespeare's "Macbeth" II. 1. 1. 33—47. 9. The Murder of King Duncan.

Pryma wyższa.

1. Scrooge's Visitors on Christmas Eve. (Dickens: "A Christmas Carol".) 2. A Tender Meeting between Father and Daughter. (King Lear.) 3. A Walk through Hyde Park and Kensington Gardens in London. 4. A scene in Bob Cratchit's House. (Dickens: "A Christmas Carol".) 5. Milton's Great Epic Period. 6. The Festival of the Lupercalia. 7. The Mob — a Wavering Reed turning with the Wind. (Shakespeare: "Julius Caesar".) 8. The Precursors of Romanticism.

Kronika zakładu.

Dnia 21. IV. 1927 rozpoczęto nowy rok szkolny 1927/28 uroczystym nabożeństwem w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Z początkiem roku szkolnego 1927/28 objęli obowiązki nauczycielskie w naszym zakładzie: pp. Frankowska Jadwiga, Jankowiakowa Helena i ks. Rogaczewski Franciszek.

Od dnia 26. IV. do 30. IV. wzięli udział pp. Dr. Pniewski, Urbanek i Wiakowski w kursie polonistycznym w Toruniu.

W dniu 3. V. 1927, jako w dzień święta narodowego, uczestniczyła cała młodzież zakładu wraz z gronem naucz. w uroczystym nabożeństwie, urządzone przez Komisarjat General. Rzp. P. w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Tegoż dnia o godz. 12-tej w południe wzięła młodzież starsza (od tercji niższej) wraz z gronem naucz. udział w uroczystej Akademji, którą urządził Komisarjat Generalny Rzeczyp. P. w gmachu Dyrekcji Kolei Państw.

Wobec powyższej uroczystości zakład nie urządził osobnego obchodu, jednak nauczyciele historii i języka polskiego uwydatnili młodzieży znaczenie konstytucji majowej dla naszego życia narodowego na lekcjach szkolnych.

Dnia 4. V. 1927 poddała się młodzież (młodsza) urzędowemu powtórnemu szczepieniu ospy, zarządzonemu przez władze gdańskie.

Dnia 4. V. 1927 zawiązał się Komitet, którego zadaniem było czynienie przygotowań do zjazdu delegatów Stow. Chrześ.-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych z całej Polski, który się odbył w Gdańsku dnia 3 i 4 lipca 1927. Z grona nauczycielskiego weszli do tego Komitetu pp. Behrendt i Gaweł.

Dnia 8. V. 1927 urządziło Tow. gimn. „Sokół” tradycyjnym zwyczajem w sali Strzelnicy uroczysty obchód Konstytucji 3 Maja, w którym wzięła udział młodzież szkolna i grono naucz.

Dnia 23. V. 1927 wyjechał dyrektor zakładu na 4-tygodniowy urlop celem poratowania zdrowia. Kierownictwo zakładu objął na ten czas prof. Dr. Dragan.

Dnia 26. V. 1927 nie było nauki szkolnej z powodu święta Wniebowstąpienia Pańskiego.

Dnia 27. V. 1927 wyjechała młodzież w liczbie 25 osób na zawody uczniowskie do Grudziądza. Młodzieży towarzyszył nauczyciel gimnastyki p. Weber.

Od 2. VI. do 15. VI. 1927 odbyła się pod opieką pp. Behrendta i Żelewskiej wycieczka 30 uczniów i uczennic (od I^N do IV) do Polski. Zwiedzono Warszawę, Lwów, Borysław, Truskawiec, Nowogródek, Krzemieniec i Wilno.

Od 3. VI. do 13. VI. 1927 trwały ferje Zielonych Świąt.

Dnia 16. VI. 1927, jako w uroczyste święto Bożego Ciała, wzięła udział cała młodzież i grona naucz. w uroczystym nabożeństwie oraz w procesji w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Dnia 18. VI. 1927 udała się młodzież w liczbie 15 osób pod opieką pp. Jankowiakowej i Webera na zawody uczniowskie do Grudziądza.

Dnia 21. VI. 1927 wysłał zakład delegację uczniowską z gronem nauczycielskim na czele do Gdyni celem powitania wracających na łono ojczyzny popiołów Juliusza Słowackiego.

Od dnia 26. VI. do 5. VII. 1927 odbyła się staraniem Macierzy Szkolnej w Domu Polskim Wystawa Książki Polskiej, którą młodzież zwiedziła 30 czerwca.

Dnia 28. VI. 1927 wzięła młodzież oraz grono naucz. udział w uroczystej Akademji ku czci J. Słowackiego, urządzonej w sali stoczni gdańskiej.

Dnia 29. VI. 1927, jako w uroczyste święto Piotra i Pawła, nie było nauki szkolnej.

Od 1. VII. do 3. VIII. trwały ferje letnie.

Dnia 1. VII. 1927 wyjechała z Gdańska statkiem do Anglii wycieczka, złożona z 13 osób (5 uczniów i 5 uczennic) pod opieką pp. Frankowskiej i St. Krajewskiej. Wycieczka stanęła w Londynie 5-go lipca rano i pozostała tam do 9-go lipca. Po zwiedzeniu najważniejszych pomników architektury i sztuki Londynu uczestnicy wycieczki wyjechali koleją do Hull i stąd, po półdniowym pobycie, dnia 13-go lipca wrócili do Gdańska, również drogą morską.

Od 5. VII. do 22. VIII. przebywał naucz. języka angielskiego p. Wojtaszewski na kursie w Cambridge celem pogłębienia swych studjów.

Z początkiem sierpnia opuścili nasz zakład pp. Gustaw Koneczny i Alfons Weber oraz ks. Rogaczewski Franciszek. Objęli zaś obowiązki nauczycielskie pp. Józef Niemiec, ks. Stanisław Nagórski i Konrad Wojanowski.

Od dnia 3. VIII. do 22. VIII. 1927 odbywał p. Dr. Jeż ćwiczenia wojskowe w Poznaniu.

Dnia 8. i 9. VIII. 1927 nie było nauki szkolnej na 2 ostatnich lekcjach z powodu upału.

Dnia 15. VIII. 1927, jako w święto Matki Boskiej, był dzień wolny od nauki szkolnej.

Dnia 3. IX. 1927 odbyła się wycieczka całego zakładu statkiem na półwysep Hel. W wycieczce wzięło udział grono naucz. oraz rodzice młodzieży.

Dnia 7. IX. 1927 zwiedzała młodzież szkolna wystawę przeciwalkoholową, urządzonej w Domu Polskim.

Dnia 11. IX. 1927 przystąpiło do pierwszej Komunii św. 52 dzieci zakładu w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu. W uroczystości tej wzięło udział grono nauczycielskie i młodzież całego zakładu.

Dnia 16. IX. 1927 wygłosiła znana recytatorka p. Rychterówna na ostatnich 2 lekcjach kilka utworów poetycznych i prozaicznych, których młodzież wysłuchiwała z ogromnem zainteresowaniem.

Dnia 25. IX. 1927 podczas wystawienia Najśw. Sakramentu w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu śpiewał podczas mszy św. chór gimnazjalny, a reszta młodzieży i grono naucz. wzięło udział w uroczystym nabożeństwie.

Dnia 28. IX. 1927 rozdano młodzieży świadectwa za I. półrocze 1927/28. W tym dniu rozpoczęły się ferie jesienne, które trwały do 12. października włącznie.

Z początkiem III. kwartału podzielono terycję niższą b na 2 oddziały.

Od dnia 15. X. 1927 rozpoczęła się nauka o godz. 8³⁰ rano.

Dnia 22. X. 1927 odbyła się wspólna spowiedź i nauka przygotowawcza do przyjęcia Sakramentu Bierzmowania. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej. Następnego dnia przystąpiła młodzież do wspólnej Komunii św. i Sakramentu Bierzmowania w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Dnia 25. X. 1927 o godz. 17-tej odbyło się w auli zakładu wyświetlenie filmu „Sokole Loty“, w którym brała udział młodzież starsza.

Dnia 1. XI. 1927, jako w uroczyste święto Wszystkich Świętych nie było nauki szkolnej.

Dnia 2. XI. 1927 (dzień zaduszny) były pierwsze trzy lekcje wolne od nauki szkolnej celem umożliwienia uczniom spełnienia obowiązku religijnego. W następnych lekcjach zwiedzała młodzież wystawę higieniczną w Messehalle.

Dnia 9. XI. 1927 wystawiła drużyna harcerska w Domu Polskim sztukę p. t. „Na słonecznej drodze“ Zdzisława Kąkolewskiego.

Dnia 11. XI. 1927, jako w dziewiątą rocznicę odzyskania niepodległości naszej ojezyny był dzień wolny od nauki szkolnej, natomiast wzięła cała młodzież wraz z gronem nauczycielskim udział w nabożeństwie, urządzone przez Gen. Komisarjat Rp. P. w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Dnia 12. XI. 1927 wygłosił p. Dr. Dragan na ostatnich dwu lekcjach w auli okolicznościowy wykład o historycznych wypadkach od czasu odzyskania wolności aż do chwili obecnej.

Dnia 13. XI. 1927, jako w uroczyste święto św. Stanisława Kostki, patrona młodzieży, wzięła młodzież udział w nabożeństwie w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu.

Dnia 16. XI. 1927 był dzień wolny od nauki szkolnej z powodu święta urzędowego (Buß- und Betttag).

Dnia 28. XI. 1927, jako w 3-setną rocznicę zwycięstwa floty polskiej pod Oliwą, wygłosili nauczyciele historii w czasie lekcji odpowiedni wykład.

Dnia 28. XI. 1927 wysłał zakład delegację, złożoną z p. prof. Behrendta, dwu uczennic i dwu uczniów na pogrzeb ś. p. St. Przybyszewskiego, znanego pisarza, a zarazem wielkiego orędownika naszego gimnazjum w czasie przygotowań do jego otwarcia. Na trumnie ś. p. Zmarłego złożono wieniec.

Dnia 29. XI. 1927 z okazji rocznicy powstania listopadowego odbył się w auli na ostatnich dwu lekcjach poranek, urządzony staraniem kółka historycznego.

Dnia 4. XII. 1927 urządziło Tow. b. Wojaków i Tow. gimnastyczne „Sokół“ w sali stoczni gdańskiej uroczysty wieczór listopadowy. W uroczystości tej wzięła udział młodzież starsza i grono naucz.

Dnia 8. XII. 1927 był dzień wolny od nauki szkolnej z powodu święta Matki Boskiej.

Dnia 16. XII. 1927 urządzono dla całego zakładu dzień sportowy.

Dnia 20. XII. 1927 odbyła się w sali stoeczni gdańskiej uroczystość gwiazdkowa dla młodzieży całego zakładu, w której poza gronem nauczycielskiem wzięli udział rodzice, Zarząd Macierzy Szkolnej, Zarząd Koła Rodzicielskiego i J. W. P. Komisarz Generalny Rp. P. Dr. Strasburger. Podczas tej uroczystości wystawiła młodzież kilka żywych obrazów, przeplatanych odpowiednimi śpiewami chóru gimnazjalnego. Z funduszków Koła Rodzicielskiego obdarzono lepszych uczniów podarkami w formie książek, pozatem młodzież młodszą (do kwarty włącznie) słodyczami. Biedniejszą zaś młodzież w liczbie 78 osób obdarzono następnego dnia praktycznymi podarkami (obuwie, ubrania i t. d.) również z funduszków Koła Rodzicielskiego. Po uroczystości gwiazdkowej bawiła się obochozo młodzież w towarzystwie rodziców i nauczycieli.

Dnia 21. XII. 1927 rozdano młodzieży świadectwa szkolne za III. kwartał 1927/28. W dniu tym rozpoczęły się ferie Bożego Narodzenia, które trwały do 4. I. 1928 włącznie.

Dnia 15. I. 1927 objął obowiązki nauczycielskie w naszym zakładzie p. Woźnowski, urlopowany profesor państw. gimn. w Kościerzynie.

Dnia 15. I. 1928 odbyło się poświęcenie sztandaru i wieczornica drużyny harcerskiej, urządzone przez Koło Przyjaciół Harcerstwa. Jako chrzestni fungowali przy poświęceniu sztandaru J. W. P. Ministrowa Strasburgerowa i Dyrektor zakładu.

Dnia 16. I. 1928 odbyło się staraniem Bratniej Pomocy Studentów Polaków Polit. Gdańskiej w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Antoniego Osuchowskiego, wielkiego Jąmżnika Polski, wielkiego Obywatela kraju i wielkiego Opiekuna Polaków, mieszkających poza granicami kraju. Na to nabożeństwo wysłał zakład delegację, złożoną z 2 uczniów i uczennic z każdej klasy pod kierownictwem p. Dr. Dragana.

Dnia 23. i 24. I. 1928 uprzytomnili pp. poloniści wzgl. historycy w czasie lekcji uczniom znaczenie powstania styczniowego, podnosząc bohaterstwo i poświęcenie się dla sprawy narodowej ówczesnego pokolenia.

Dzień 25. I. 1928 był przeznaczony na dzień sportowy, zatem wolny od nauki szkolnej.

Dnia 26. I. 1928 nastąpiło zorganizowanie orkiestry gimnazjalnej pod kierownictwem p. Romatowskiego.

Dnia 30. I. 1928 odbyło się na pierwszych 2 lekcjach w kinie U. T. wyświetlenie filmu naukowego p. t. „Die deutsche Ostsee“, w którym wzięła udział cała młodzież zakładu i grono nauczycielskie.

Dnia 4. II. 1928 objął obowiązki nauczycielskie w naszym zakładzie p. A. Czartkowski, urlopowany prof. gimnazjum państw. im. Reytana w Warszawie.

Dnia 15. II. 1928 odbyło się w sali wykładowej fizyki z ramienia Urzędu Wychowawczo-Fizycznego wyświetlenie instrukcyjnego filmu sportowego z zakresu lekkoatletyki, w którym wzięła udział młodzież starsza.

Dnia 22. II. 1928. jako w Środę Popielcową, nie było trzech pierwszych lekcji nauki dla umożliwienia młodzieży wzięcia udziału w nabożeństwach.

W dniach od 27. II. do 2. III. 1928 odbył się piśmienny egzamin dojrzałości.

Dnia 5. III. 1928 odbył się ustny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem Dyrektora zakładu.

Dnia 11. III. 28. wystawiła młodzież szkolna, zorganizowana w Sodalicii Marjańskiej, w sali Domu Polskiego sztukę p. t. „Obrona Trembowli” — a to na pożegnanie sodalisów-maturzystów.

Tuż przed przedstawieniem pożegnał imieniem gimnazjalnej Sodalicii Marjańskiej uczeń II^W Dunst opuszczających szeregi gimnazjalne sodalisów-maturzystów i wręczył im na pamiątkę wspólnej pracy ideowej od tejże organizacji stosowne książki w podarunku.

W uroczystości tej wzięła liczny udział młodzież szkolna, publiczność i grono nauczycielskie z dyrektorem.

Dnia 12. III. 28. oglądała młodzież szkolna na pierwszych dwu lekcjach film naukowy p. t. „Die deutsche Ostsee“, wyświetlony w kinie U. T.

Dnia 19. III. 28. urządził o godz. 10 rano Komisarjat Generalny R. P. w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu uroczyste nabożeństwo z okazji imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego. W nabożeństwie tem wzięła udział młodzież szkolna przez delegacje z każdej klasy wraz z delegacją grona naucz. z dyrektorem zakładu na czele.

Tego samego dnia i z tego samego powodu urządził o godz. 6 $\frac{1}{2}$ wieczorem Zarząd Obwodowy Tow. b. Wojaków i Zarząd Sokoła w Domu Polskim uroczystą akademię. Na tej akademii wygłosił profesor naszego zakładu p. Józef Niemiec wykład p. t. „O życiu i dziejowych zasługach Marszałka Piłsudskiego“, a chór gimnazjalny odśpiewał odpowiednie pieśni.

Dnia 29. III. 28. przystąpiła młodzież do spowiedzi, a 30 marca do Komunii św. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej.

Dnia 30. III. 28. odbył się egzamin wstępny do wyższych klas dla tych uczniów i uczennic, którzy pragnęli dostać się do naszego zakładu na nowy rok szkolny 1928/9. Egzamin wstępny do seksty zarządzono na dzień 2. kwietnia 1928.

Dnia 31. marca 1928 nastąpiło uroczyste zakończenie roku szkolnego, rozdanie nagród i pochwał, wreszcie świadectw rocznych, poczem rozpuszczono młodzież na ferie Wielkanocne, mające trwać do 17. kwietnia.

Rok szkolny zakończono uroczystym wieczorem ku czci J. Słowackiego, urządzonym staraniem młodzieży. Na program złożyły się produkcje wokalnie-muzykalne oraz sceny Balladyny, odegrane przez młodzież pod reżyserją prof. Wiakowskiego. Ze względów technicznych przelożono wieczór na dzień 1. kwietnia.

O postępach i zachowaniu się swych dzieci mogli rodzice zasięgać informacji co miesiąc, w takich bowiem mniej więcej odstępach czasu odbywały się konferencje wywiadowcze. Nadto mogli rodzice zasięgać informacji i rady u każdego nauczyciela raz w tygodniu, w oznaczonych i podanych do wiadomości godzinach przedpołudniowych.

Dyrektor udzielał informacji i służył radą interesowanym codziennie w oznaczonej godzinie. Zwykle po konferencji wywiadowczej odbywały się zebrania rodzicielskie wraz z gronem nauczycielskim, na których wygłaszano referaty z zakresu wychowania. Na zebraniach tych po-

ruszono i omawiano różne sprawy, związane z życiem młodzieży szkolnej, przez co następowało zbliżenie szkoły do domu.

Żeby należyście zobrazować działalność zakładu na terenie W. M. Gdańska, należy nadmienić, że członkowie grona naucz. brali czynny udział w pracy społecznej, że często wygłaszali wykłady i odczyty w różnych Towarzystwach i w różnych punktach W. M. Gdańska, że wreszcie zawsze łączyli się ze społeczeństwem polskim w Gdańsku w różnych jego poczynaniach. Grono nauczycielskie dążyło również do ożywienia życia umysłowego wśród polskiego społeczeństwa w Gdańsku. Wszak członkowie tego grona kierowali takimi instytucjami, jak Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki, (które wydało za rok 1927 pierwszy Rocznik Gdański, zawierający przedmowę, 5 rozpraw naukowych i kronikę Towarzystwa), Powszechne wykłady uniwersyteckie i t. p., a nadto grono nauczycielskie zawsze stało do usług różnym polskim zrzeszeniom, ilekroć te zrzeszenia zwróciły się doń z prośbą o wykłady, referaty, odczyty lub przemówienia.

Również młodzież zakładu pozostawała w ścisłej łączności z życiem społeczeństwa przez to, że brała udział w różnych uroczystościach i przedstawieniach, urządzanych przez starszych, w wykładach powszechnych, wygłaszanych przez P. P. Profesorów Uniwersytetu Poznańskiego i innych prelegentów, że wreszcie starsza młodzież występowała czynnie w niektórych Towarzystwach ze swemi produkcjami wokalnno-muzykalnymi, scenicznymi i deklamacjami (zawsze za zezwoleniem Dyrekcji).

W niektórych wypadkach młodzież szkolna okazywała odruchowo zrozumienie potrzeb szkoły. I tak n. p. jedna z klas (I^N) złożyła przez swego opiekuna p. Behrendta kwotę 54,60 gld. na orkiestrę gimnazjalną, a 59 gld na odnowienie swej sali. Inne znowu klasy (IV^b, II^N, II^W) zbierają i dają drobne nawet kwoty na utworzenie gabinetu numizmatycznego, tworzącego się z inicjatywy p. Zawirońskiego.

Do wydarzeń, związanych ściśle ze szkołą, należy tu zaliczyć odmalowanie obu klatek schodowych, jednego korytarza, kilku sal szkolnych, sali konferencyjnej i kancelarji dyrektora, dalej szeregu okien i drzwi. W ten sposób wewnątrz szkoły zaczyna zwolna przybierać wygląd zakładu naukowo-wychowawczego — a tracić dawną postać koszarową, tem więcej, że ściany ozdobiono obrazami.

Wreszcie należy jeszcze nadmienić, że w zakładzie powstała orkiestra symfoniczna (jest właśnie w toku organizacji), że sporządzono aparat radiowy 8-lampkowy, że jest w toku uruchomienie kina szkolnego i nabycie gramofonu, oddającego duże usługi przy nauce języków.

Egzamin dojrzałości.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się 7 uczniów i 1 uczennica, pozatem 1 ekstern. Z liczby tej dopuściła Komisja egzaminacyjna 6 uczniów i 1 eksterna.

Pisemny egzamin dojrzałości odbył się w dniach 27, 28, 29 lutego, 1 i 2 marca 1928 r.

Tematy zadań maturalnych.

I. Dla uczniów:

1. Z języka polskiego (3 tematy do wyboru.)

a) Następstwo i charakterystyka kierunków literackich w Polsce porozbiorowej.

b) Jak sobie przedstawiam typ dobrego obywatela państwa polskiego.

c) Rozwinąć myśl zdania:

„Ciężko temu życie wić,
Kto z przeszłością zerwał nić!”

2. Z języka niemieckiego (3 tematy do wyboru).

a) Wer sich nicht nach der Decke streckt,

Dem bleiben die Füße unbedeckt.

b) Verlauf der dramatischen Handlung in Goethes Faust.

c) Die Rückgewinnung von Danzig und Pommerellen durch Polen im 15. Jahrhundert.

3. Z języka łacińskiego: Przekład na język polski C. Comelii Taciti: Iulii Agricolae vita, cap. 10.

4. Z języka greckiego: Platonis Protagoras cap. XII do słów: Κτείνεον ὅς νόσον πόλιος.

5. Z języka angielskiego: Development of the Parliamentary System in England.

Uwaga: Zadanie greckie pisało 2, a zadanie angielskie 4 abiturjentów.

6. Z matematyki:

a) Znaleźć maximum i minimum funkcji.

$$y = \frac{x^3}{3} - 5x^2 + 16x$$

b) Trójkąt równoramienny, w którym równe ramiona mają długość b i kąt przy podstawie $= \beta$, obraca się dokoła osi. położonej w płaszczyźnie trójkąta, przechodzącej przez wierzchołek kąta, zawartego między równymi ramionami i tworzącej z bliższym ramieniem kąt 15° .

1. Znaleźć wzór na objętość bryły obrotowej.

2. Wykonać rachunek, przyjmując:

$$b = 23,78 \text{ cm. } \beta = 75^\circ 12' 30''.$$

c) Rozwiązać równanie:

$$3^{x^2+2x} - 3^{x^2+2x-3} = 26$$

II. Dla eksterna:

1. Z języka polskiego (3 tematy do wyboru).

a) Który z utworów Słowackiego podoba mi się najlepiej i dlaczego?

b) Polska jako symbol wolności w XIX. w.

c) Czem nas ludzkość pociąga, a czem odpycha?

2. Z języka niemieckiego (3 tematy do wyboru.)

a) Richard Wagners Musikdrama.

b) Wirtschaftliche Zusammenhänge zwischen Polen und Danzig in der Gegenwart.

c) Das Radio und seine Bedeutung.

3. Z języka łacińskiego: Przekład na język polski M. Tullii Ciceronis: Actio in Verrem secunda lib. IV. 106—107 do słów: religio est Cereris Hennensis.

4. Z języka francuskiego (2 tematy do wyboru):

a) L'action dramatique dans le Cid.

b) Précisez l'idée de l'Expiation p. V. Hugo.

5. Z matematyki:

a) Rozwiązać układ równań:

$$x^2 + y^2 + (x+y)^2 = 7 a^2 \quad |$$

$$(x+y)^2 = (x-y)^2 + 4 a^2 \quad |$$

b) W ostrosłupie czworokątnym foremnym krawędź podstawy = a , krawędź zaś boczna ostrosłupa tworzy z płaszczyzną podstawy kąt α .

1. Znaleźć wzór na objętość bryły.

2. Obliczyć objętość, jeżeli

$$a = 20,55 \text{ cm. } \alpha = 72^\circ 18'$$

3. Przedstawić graficznie:

$$y = \frac{1}{4}x^2 - 4$$

6. Z rysunków: Ułożyć dowolnie grupę z kociołka, pendzla i struga.

Na podstawie wyników pisemnego egzaminu zostali dopuszczeni do ustnego egzaminu dojrzałości wszyscy abiturjenci i ekstern.

Ustny egzamin dojrzałości odbył się dnia 5 marca 1928 przed Komisją egzaminacyjną, w skład której wchodziłi:

1. J. Augustyński jako przewodniczący Komisji i dyrektora zakładu.
2. Ks. Miszewski jako egzaminator z religii.
3. K. Wiakowski jako egzaminator z jęz. polskiego.
4. Fl. Kozanecki jako egzaminator z jęz. niemieckiego i francuskiego.
5. J. Zawirowski jako egzaminator z jęz. łacińskiego i greckiego.
6. L. Wojtaszewski jako egzaminator z jęz. angielskiego.
7. Dr. M. Dragan jako egzaminator z historii.
8. Dr. K. Jeżowa jako egzaminatorka z geografji.
9. K. Matulewicz jako egzaminator z matematyki.
10. Dr. P. Jeż jako egzaminator z fizyki i chemji.
11. F. Nadrowski jako egzaminator z rysunków.

Na podstawie przeprowadzonego ustnego egzaminu dojrzałości Komisja egzaminacyjna przyznała świadectwo dojrzałości wszystkim 6 abiturjentom i 1 eksternowi.

Wykaz abiturjentów, którym dnia 5. marca 1928 przyznano patent dojrzałości.

L. p.	Nazwisko i imię	Data urodzenia	Wy-znanie	Miejsce urodzenia	Stan i miejsce zamieszkania ojca	Pobył		Wybrany zawód
						w gimn. pol. lat	w prymie lat	
1.	Gapski Kunon	30. 12. 07	rz.-kat.	Gąbin Prusy Wschod.	Urządnik kolejowy Gdańsk	6	2	Studja handlowe
2.	Kalinowski Leon	19. 1. 08	"	Gdańsk	Budowniczy Gdańsk	6	2	Studja na Politechn.
3.	Kazubowski Alfons	14. 1. 07	"	Wrzeszcz	Urządnik pocztowy Sopot	6	2	Poczta
4.	Maciejewski Alfons	14. 7. 10	"	Berlin Charlottenburg	Urządnik kolejowy Oliwa	6	2	Studja na Politechn.
5.	Mey Antoni	23. 4. 07	"	Gemnitz W. M. Gdańsk	Kupiec, Oliwa	6	2	Handel
6.	Samson Jerzy	18. 12. 06	"	Bublitz, Niemcy	Urządnik kolejowy Wrzeszcz	5	2	Medycyna
7.	Kubacz Wacław	27. 12. 01	"	Gdańsk	Lekarz, Gdańsk	eksternista		Dentologia

Zbiory naukowe.

A. Biblioteka.

1. Biblioteka profesorska oraz uczniowska polska. Na bibliotekę profesorską przypada obecnie 3309 dzieł w 4293 tomach, na uczniowską bibliotekę polską 2272 dzieła w 2432 tomach. Biblioteka profesorska posiada pozatem 170 czasopism w 620 tomach i zeszytach, oraz 300 dubletów, książek i broszur. Na składzie biblj. są 372 egzemplarze „Pana Tadeusza”.

Przyrost tegoroczny obu bibliotek wynosi 1458 książek, broszur i czasopism. Z tego zakupiono 535, z darów pochodzi 923. Z dubletów przelano na Polską Szkołę Handlową w Gdańsku 20 książek i broszur, na gimnazjalne Kółko historyczne 10. W tym roku oprawiono 611 tomów. Obie biblioteki posiadają po dwa katalogi, inwentarzowe i kartkowe.

Zawiadowcą był p. Dr. Wł. Pniewski.

2. Biblioteka niemiecka dla uczniów liczy obecnie 819 książek. Dzięki ofiarności z Polski wynosi tegoroczny przyrost ogółem 158 książek. Zawiadowcą był p. prof. Kozanecki.

3. Biblioteczka angielska, założona w r. szk. 1926/27, powiększyła się w ubiegłym roku szkolnym o 45 tomów, czyli liczy obecnie 77 dzieł w 86 tomach. Zawiadowcą był p. prof. Wojtaszewski.

Biblioteka gimnazjalna posiada ogółem 7149 dzieł w 8302 tomach, 170 czasopism w 620 tomach i zeszytach.

Wszystkie zbiory biblioteczne przeniesiono z początkiem roku szkolnego do odpowiedniejszych ubikacyj. Starano się też w miarę możności zaopatrzyć bibliotekę w najniezbędniejsze

dzieła, i niejedna luka została w ten sposób zapełniona. W niektórych dziedzinach jednakże braków nie zdołano jeszcze wyrównać. W najbliższym czasie dozna znaczniejszego powiększenia polska biblioteka uczniowska oraz dział pedagogiczny biblj. profesorskiej z funduszków, ofiarowanych na ten cel przez grono profesorskie (czysty dochód z balu profesorskiego).

Również wewnętrzna organizacja doznała w tym roku ulepszeń. Urządzono m. i.: osobne biblioteczki dla niższych klas żeńskich, biblioteczki klasowe III^N i IV zaopatrzone w katalogi, pozatem ulepszono katalog kartkowy.

Biblioteka gimnazjalna brała też udział w wystawie książki polskiej, urządzonej w Domu Polskim w czerwcu 1927 r.

Z pośród ofiarodawców należy szczególnie wymienić następujących:

1) Biblioteka Uniwersytetu Lwowskiego (260 książek, broszur i czasopism), 2) Gimnazjum państwowe w Starogardzie (149 książek niem.), 3) Ministerstwo W. R. i O. P. (179 książek, broszur i czasopism), 4) Towarzystwo im. A. Mickiewicza w Warszawie (319 książek i broszur), 5) P. dyr. Korzycki z Warszawy (85 zeszytów czasopism), 6) P. wizyt. Czerwiński z Warszawy (65 książek i broszur), 7) Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego (38 książek, broszur i czasopism), 8) Towarzystwo Naukowe w Toruniu (36 tomów własnych wyd.), 9) P. Dr. Wł. Pniowski z Gdańska (18 książek i broszur), 10) P. prof. Józef Zawirowski z Gdańska (16 książek), 11) P. prof. Frankowska z Gdańska (15 książek ang.)

Poza tem ofiarowali mniejsze ilości książek obywatele Gdańska i Polski, jako też różne instytucje społeczne, profesorowie i uczniowie zakładu. Wszystkim ofiarodawcom składamy na tem miejscu jeszcze raz najserdeczniejsze podziękowanie.

B. Pomoce do nauki fizyki i chemji.

W poprzednim roku szkolnym urządzono należycie ubikację do nauki fizyki i chemji, oraz zaopatrzone gabinet w konieczne przyrządy.

W roku szkol. 1927/8 posuwano się dalej w rozbudowie pomocy do nauki fizyki i chemji.

I tak w pierwszym rzędzie doprowadzono do sali fizyki prąd elektryczny o większem natężeniu, następnie została zmontowana tablica rozdzielcza na płycie marmurowej z oporem prąd do 30 amperów. (Koszt tego urządzenia wynosi około 5 000 guldenów) .

Dalej przybyły następujące przedmioty:

1. Lampa projekcyjna z łukiem elektrycznym (dar p. konsula Grabskiego), 2. 8 wag szalkowych, 3. 8 kompletów ciężarków. 4. Przyrząd niwelacyjny 5. 15 tygli porcelanowych. 6. Zapas butelek do odczynników. 7. 2 komplety do tarowania. 8. 4 kubły do odczynników żrących. 9. 50 minerałów użytecznych południowej Polski (dar Państwowej Szkoły Górniczo-Hutniczej im. Staszica w Dąbrowie Górniczej).

Zawiadowcą pomocy naukowych do fizyki i chemji był p. Dr. Jeż.

C. Gabinet przyrodniczy.

W roku szkol. 1927/8 przeniesiono gabinet do obszerniejszego lokalu, zakupiono 2 szafy oszklone na pomieszczenie zbiorów i 1 dużą szafę na pomieszczenie obrazów. Zbiory przyrodnicze powiększono kilku okazami (8 ptaków, dar p. Dr. Moczyńskiego i p. Rampalskiego i 1 jaje

strusie, dar p. Dr. Hilchena), wreszcie pięknym zbiorem motyli krajowych i egzotycznych w 3 gablotkach, oliarowanym przez p. prof. Zawirońskiego.

Do lutego był zawiadowcą gabinetu p. Gawęł, od lutego zaś p. A. Czartkowski. W toku przygotowań są: urządzenie pracowni biologicznej, ogródka botanicznego i uzupełnienie pomocy naukowych.

D. Gabinet geograficzno-historyczny.

Zbiory geograficzno-historyczne uzupełniono w roku szkol. 1927/8 dwoma cennymi nabytkami, a to: instrumentami, służącymi do pomiarów w terenie (zakupiono) i szczegółową mapą Polski w podziałce 1 : 100 000, składającą się z 455 mapek (dar Instytutu Kartograficznego w Warszawie, uzyskany za staraniem dyrekcji Gimnazjum).

W dalszym ciągu nabyto zbiór obrazów oprawnych wielkości 60×60 i większych, zdołających korytarze i klatki schodowe, a przedstawiających najpiękniejsze krajobrazy Polski oraz najpiękniejsze pomniki architektury (121 obrazów), dalej nabyto 231 obrazów Matejki, Grottgera, Kossaka, Tondosa i innych malarzy, przeznaczonych do ozdoby klas a zarazem do nauki historii, geografii i historii sztuki w Polsce. Wszystkie te obrazy oprawiono w ramy i szkło. Poza tem kompletowano, przeważnie drogą darów, widoki z Polski i Europy, przyczem specjalnie starano się uzyskać fotografie znaczniejszych zakładów przemysłowych Polski. Zbiór ten powiększa się z roku na rok.

Zbiory gabinetu geograficzno-histor. składają się obecnie ze 106 map geograficznych i historycznych, z 466 map szczegółowych, z 50 obrazów geograficznych i historycznych, ze 117 fotografii do nauki o Polsce, naklejonych na kartonie, z 24 albumów z widokami z Polski i Europy, oraz ze stale powiększającego się zbioru pocztówek w liczbie kilkuset.

Wszystkim oliarodawcom wyraża Dyrekcja serdeczne podziękowanie.

Zawiadowczynią zbiorów była p. Dr. Jeżowa.

E. Gabinet rysunkowy.

Na początku roku szkolnego 1927/28 liczył gabinet rysunkowy 235 okazów i modeli. W ciągu roku szkolnego 1927/28 przybyło 5 modeli gipsowych, które zakupiono z funduszków, przeznaczonych na pomoce naukowe. Obecnie więc liczy gabinet rysunkowy 240 okazów i modeli.

Zawiadowcą gabinetu był p. Nadrowski.

F. Zbiór przyborów do gier, zabaw i sportów.

Z przyborów do zabaw i gier ruchowych posiada zakład tylko najniezbędniejsze przedmioty, jak piłki, dętki, stojaki, kule i t. d. w ogólnej liczbie 50. Ostatnio nabyto: 6 dętek, 1 gwizdek, 1 piłkę tenisową i 4 piłki palantowe.

Ten dział wymaga znacznego powiększenia.

Zawiadowcą zbiorów był p. Wojanowski.

G. Zbiór numizmatyczny.

Z inicjatywy p. prof. Zawirońskiego został założony w roku szkol. 1927/8 zbiór numizmatyczny z dobrowolnych drobnych składek uczniów i liczy na początek 15 monet rzymskich z czasów cesarstwa (13 brązowych i 2 srebrne) i 1 złotą monetę bizantyjską. Z tego 14 monet za-

kupiono, monetę srebrną z czasów Hadrjana ofiarował uczeń II^w Tauschiński, monetę złotą z czasów cesarza Anastazjusza ofiarował docent Uniw. Jagiellońskiego p. Hopliński za pośrednictwem p. J. Münnicha, księgarza i antykwarjusza w Krakowie.

Ofiarodawcom składa Dyrekcja podziękowanie.

Opiekunem zbioru był p. prof. Zawirowski.

Koło Rodzicielskie.

Koło Rodz. z Radą Rodz. na czele jak w roku ubiegłym tak i w roku szk. 1927/8 rozwinięło bardzo skuteczną działalność. Rada Rodz. odbyła 4 zebrania i załatwiła szereg spraw, związanych z życiem młodzieży szkolnej. Zebrania Koła Rodz. odbywały się w miarę możliwości co miesiąc, zawsze po Konferencji wywiadowczej; na nich przewodniczący zdawał sprawę z działalności Rady Rodz., zasięgając równocześnie opinii rodziców w sprawach wychowawczych. W zebraniach rodz. uczestniczyło zawsze grono naucz. w pełnym składzie.

Referaty wygłosili:

1. P. prof. Urbanek: Przeciążenie młodzieży nauką w szkołach średnich. (18. V. 27.)
2. P. Prechitkowa: Cel konferencji wywiadowczych, wyciąganie z nich realnych korzyści (17. X. 27.)
3. P. prof. Kozanecki: O ogólnym rozwoju młodzieży. (8. III. 28.)

Staraniem Rady Rodz. w połączeniu z Macierzą Szkolną wysłał zakład w czasie ferij letnich 123 uczniów i uczennic na wakacje w różne zakątki Polski, gdzie młodzież doznała czulej macierzyńskiej opieki i niechętnie opuszczała swoich przygodnych opiekunów, jak świadczy ankieta, urządzona przez Dyrekcję zakładu.

Z inicjatywy Rady Rodz. urządził Zakład dnia 3. IX. 27. wycieczkę statkiem na Hel w towarzystwie rodziców, krewnych i znajomych.

Dorocznym zwyczajem urządziło Koło Rodz. dnia 20. XII. 1927 r. w sali stoczni gdańskiej gwiazdkę dla młodzieży. Z funduszów Koła Rodz. i ofiar złożonych przez społeczeństwo gdańskie obdarzono młodzież młodszą (do kwarty włącznie) słodyczami, biedniejszych zaś uczniów i uczennice w liczbie 78 obdarzono osobno praktycznymi podarkami (obuwaniem, materjałami na ubrania i sukienki i t. d.). Ponadto otrzymali wybitniejsi uczniowie i uczennice (19 osób) podarki w formie książek.

Podobnie jak w roku ubiegłym tak i w obecnym roku szkolnym zorganizowało Koło Rodz. wydawanie ciepłych śniadań. Od dnia 3. XI. 27. wydawało się młodzieży w liczbie około 250 ciepłe śniadania, w tem 57 bezpłatnie.

Wydawaniem śniadań zajmował się „Komitet Pań“ z p. Żelewską na czele. W skład Komitetu wchodziły matki młodzieży, które z całym poświęceniem spełniały swe czynności.

Nadzór w czasie wydawania śniadania spełniali p. Żelewska i p. Behrendt.

Stan Kasy Koła Rodz. przedstawia się jak następuje:

Z końcem roku szkolnego 1926/7 było w kasie: 279,87 guld.

Dochody w roku szkolnym 1927/8 wynosiły:

a) Wkładki członkowskie	2 142,30 guld.
b) Składka społeczeństwa z okazji gwiazdki	578,80 „
Razem:	<u>3 000,97 guld.</u>

Rozchody wynosiły:

a) Na dekorację auli z okazji zakończenia roku szkolnego 1926/7	30,00 guld.
b) Na zakup książek dla biednych uczniów	285,16 „
c) Zapomogi na wycieczki, kolonje letnie etc.	142,85 „
d) Na przyjęcie wycieczek z Polski	59,16 „
e) Na cele naukowe	72,10 „
f) Na bilety kolejowe dla biednych uczniów	270,00 „
g) Na urządzenie sali śniadań	295,00 „
h) Zwrot pożyczki od Dyrekcji (porówn. dochód w sprawozdaniu z roku szkol. 1926/7)	281,82 „
i) Na zakupy gwiazdkowe	1 164,05 „
j) Nagrody uczniowskie na Wielkanoc	42,20 „
k) Na pokrycie niedoboru z tytułu wydawania ciepłych śniadań	114,93 „
l) Wydatki sekretarjatu	0,90 „
Razem:	<u>2 758,17 guld.</u>
Zatem dochód wynosił:	3 000,97 „
rozchód	<u>2 758,17 „</u>

Pozostaje w kasie z końcem r. szkoln.

1927/8 242,80 guld.

Zawiadawcą kasy był p. Behrendt.

Bratnia Pomoc

im. Wilhelma Urbanickiego.

W roku 1927/8 zakupiło Koło Rodz. do biblioteki Bratniej Pomocy 87 nowych podręczników. Biedniejszej młodzieży wypożyczono prawie wszystkie książki szkolne. Ogółem korzystało z biblioteki tej 85 uczniów.

Zawiadawcą Bratniej Pomocy był p. Behrendt.

Zrzeszenia uczniowskie.

1. Sodalicja Marjańska. — a) Oddział męski liczył w ubiegłym roku 35 członków. Zebrania odbywały się dwa razy w miesiącu. Główną częścią zebrań były referaty, wygłaszane przez sodalisów. W kwietniu ub. r. odbył się u ks. moderatora Miszewskiego podwieczorek na pożegnanie maturzystów-sodalisów. Dnia 8. grudnia przyjęto w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu 20 kandydatów w poczet sodalisów. Dnia 11. marca 1928 urządziła sodalicja na poże-

gnanie maturzystów-sodalistów przedstawienie teatralne p. t. „Obrona Trembowli“ pod reżyserją p. prof. Zawiorskiego. Do Stołu Pańskiego przystępowano co miesiąc. Liczba członków na zebraniach wahała się między 50 proc. a 85 proc. Moderatorem był ks. prefekt Miszewski.

b) Oddział żeński. Pierwsze kroki do stworzenia sodalicyi żeńskiej poczyniono w październiku 1927. Rozwinięto w tym kierunku skuteczną, ale dyskretną agitację, która na pierwsze zebranie ściągnęła 16 dziewcząt klas wyższych. Zebranie to odbyło się pod kierownictwem ks. Nagórskiego, który de facto, choć jeszcze nie de iure, całemu gronu jako moderator przewodniczył. Zebrań, mających dotąd charakter przygotowawczy, odbyło się 8, zebrań konsulty 3. Referaty wygłaszał ks. moderator i sodaliski. W święto Niep. Poczęcia M. B. odbyło się przyjęcie kandydatek na aspirantki w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu. Przyjęto 24 aspirantek. Gdy to stadjum przygotowawcze dobiegnie do końca, nastąpi kanoniczna erekcja i agregacja.

2. Organizacja harcerska. Szczerej opieki ze strony szkoły doznaje organizacja harcerska, która staje się coraz ważniejszym czynnikiem w wychowaniu młodego pokolenia. Doniosłość organizacji tej w wychowaniu szkolnem jest bardzo wielka. Kto bowiem trzeźwym umysłem patrzy na dzisiejszą szkołę, przyznać musi, że mimo wszelkie wysiłki ze strony nauczycielstwa, szkoła ta przedewszystkiem uczy, mniej wychowuje, kształci umysły, nie mając dość czasu na kształcenie serc i charakterów. W spełnieniu tego zadania z walną pomocą przychodzi szkole harcerstwo, które główny nacisk w pracy swojej kładzie na kształcenie charakterów, na wyrobienie cnót, zapewniających szczęście tak jednostce jak i społeczeństwu, na podnoszenie młodzieży na coraz to wyższy stopień doskonałości, słowem pragnie harcerstwo przysporzyć szkole solidnych uczniów, rodzinie wzorowych synów, narodowi jak najlepszych obywateli.

W gimnazjum naszym organizacja harcerska z roku na rok nabiera coraz większego rozmachu i jest niewątpliwie najruchliwszą organizacją młodzieży. Rok ubiegły był dla niej — rzecz można — rokiem przełomowym. Skończył się wreszcie długotrwały okres reorganizacji — a rozpoczyna się epoka bujnego rozrostu i rozkwitu. Poniższe sprawozdanie przekona, jak młodzież sama pod odpowiedniem kierownictwem realizuje hasło: Per aspera ad astra.

a) Drużyna męska im. Zygmunta Augusta. Praca w roku ubiegłym w drużynie była wielostronna, wrzała w całej pełni, toteż — jak na krótki okres roczny — wydała bujne owoce. Tem silniej to podkreślić należy, że warunki, w jakich się rozwijało życie drużyny, nie było zbyt pomyślne. Trzeba było najpierw zmóc wroga w sobie, zwalczyć własną opieszałość, niepunktualność, pokonać warcholstwo lub bierność, umiejętnie zyskiwać przychylność grona nauczycielskiego, rodziców i społeczeństwa. Przy dobrej woli większości druhów i energii drużynowego trudności usunięto z drogi i dziś drużyna wpłynęła na spokojne fale, co jej pozwoli pogłębić pracę, utrwalić fundamenty i zrealizować plany i pomysły, których nigdy nie brak.

Na pierwszy plan w pracy tej wysunąć należy dążenie do podniesienia obowiązkowości szkolnej. W tym względzie nie ograniczono się tylko do pogadarek, upomnień, wskazówek i rad, ale w imię zasady, że harcerz jest pożyteczny, niesiono pomoc druhom słabszym w nauce — w ostateczności zaś udzielano urlopów, by praca harcerska nie przeszkadzała w wypełnianiu obowiązków szkolnych. W związku z wyrabianiem pilności i pracowitości zwracano baczną uwagę na zachowanie się harcerzy w szkole i poza szkołą, tępiąc na każdym kroku niekarność, nieposluš-

szeństwo, nieposzanowanie czapki uczniowskiej lub mundurka harcerskiego. Przy każdej sposobności zwracano uwagę na jak najumiejętniejsze wyzyskiwanie czasu tudzież na znaczenie oszczędności w życiu indywidualnem i społecznem. By tę cnotę obywatelską wpoić w młodzież, polecono, by każdy harcerz posiadał własną książeczkę oszczędnościową.

Troska o charakter — to jeden kierunek działalności drużyny, nie jedyny. Równorzędnie z kształceniem serca kształcono również ciało, a ponieważ harcerzom nie chodzi o zdobywanie rekordów, więc i ćwiczenia fizyczne w drużynie inny miały charakter, niż w klubach sportowych. Przedewszystkiem więc zalecano dbałość o higienę ciała, o systematyczne uprawianie gimnastyki pokojowej. Zbiórki odbywano na świeżem powietrzu, łącząc z nimi mustrę lub krótkie wycieczki. Z dłuższych wycieczek wymienić należy kilkudniową wycieczkę pieszą w okolice Starogardu, w której wzięło udział kilku starszych harcerzy. Na osobną wzmiankę zasługują wysiłki skierowania harcerstwa gdańskiego ku morzu. Z energją zabrano się do dzieła. Już w roku ubiegłym zakupiono dwie łódki, na których odbywały się ćwiczenia, a raz nawet wycieczka do Gdyni. Obecnie nabyto dwie łodzie ratunkowe, które umożliwią całej drużynie uprawianie sportu żeglarskiego, sportu niewątpliwie najzdrowszego i najprzyjemniejszego, wyrabiającego zarówno sprawność cielesną, jakoteż śmiałość, odwagę, orientację, cierpliwość, karność i siłę woli. By sport ten w drużynie postawić na jak najwyższym poziomie, zorganizowano od lutego kurs żeglarski, którego kierownictwa podjął się p. komandor Mohuczy, komendant „Bałtyku“. Podczas kursu, w którym bierze udział 30 uczestników, zapoznają się harcerze nie tylko z teoretycznymi wiadomościami o morzu, okrętach i t. d., ale przejdą praktyczną szkołę pływania i jeżdżenia na wszelkiego rodzaju łodziach, co niewątpliwie wyrobi w nich kult morza i zapał do sportu wodnego. Marzeniem drużyny jest zdobycie własnego jachtu. Nie wątpimy, że i to marzenie wkrótce się spełni, a wtedy Gimnazjum Polskie rozporządzać będzie własną „flotą“, na której młodzież znajdzie wytchnienie po znoonej pracy szkolnej i odbywać będzie mogła krótsze wycieczki do Sopotu, Orłowa, Gdyni, a nawet na Hel.

Dla podniesienia sprawności fizycznej drużyny, wyrobienia prawdziwego ducha harcerskiego i zdobycia technicznych wiadomości, zamierza komenda drużyny zorganizować w lipcu obóz nad morzem. Prace przygotowawcze w tym kierunku już rozpoczęte, ekwipowanie się i mundurowanie w pełnym toku, zapał wśród druhow niebywały — wszystko wróży, że obóz dojdzie do skutku i bujne wyda plony. Pewnego rodzaju przygotowaniem do obozu był kurs pięciodniowy podczas feryj Bożego Narodzenia, urządzony dla starszych harcerzy, o prowadzony przez podharemistrza R. Truszczyńskiego i przodownika W. Niemca.

Nie zapomniano również o kształceniu praktycznem młodzieży. Służył do tego warsztat introligatorski, zakupiony przez Dyрекję gimnazjum i sklepik harcerski z przyborami szkolnem, zorganizowany przez komendę drużyny. Prócz tego na zbiórkach uprawiano cały szereg „sprawności“, potrzebnych w życiu codziennem.

Trzecim wreszcie kierunkiem działalności harcerskiej — to praca umysłowa. Praca ta ograniczała się przeważnie do pogłębiania wiedzy harcerskiej i metodyki. W tym celu zreorganizowano bibliotekę harcerską i dokupiono kilkadziesiąt najnowszych wydawnictw. Stałe również prenumeruje komenda drużyny dla druhow szereg czasopism, niektóre nawet w kilku egzemplarzach — jako to: Haremistrz, Harcerz, Skaut, Iskry, Żeglarz, Sport wodny.

W związku z pracą umysłową należy wspomnieć o występach publicznych drużyny. Dnia 9. listopada odegrano wspólnie z drużyną żeńską czteroaktową sztukę harcerską: Na słonecznej drodze. Zaś dnia 15. stycznia b. r. odbyła się wielka uroczystość poświęcenia sztandaru, opłatka i przyrzeczenia harcerskiego. Poświęcenia sztandaru, nabytego dla drużyn przez Koło Przyjaciół Harcerstwa, dokonał ks. prof. Nagórski, ojcami chrzestnymi byli p. ministrowa Strasburgerowa i dyrektor Augustyński. Wieczornica w Domu Polskim skupiła nie tylko całą młodzież harcerską z Gdańska, ale i licznych gości, a między nimi Generalnego Komisarza Rzplitej Polskiej p. ministra Strasburgera, rodziców chrzestnych sztandaru, zarząd Koła P. H. i t. d. Młodzież harcerska bawiła gości śpiewami, deklamacjami, monologami i produkcjami tańców polskich, urządziła również ognisko. Wieczór ten pozostawił u wszystkich uczestników jak najmielsze wspomnienie.

Nie usuwała się również młodzież od pracy społecznej, pomagając towarzystwom czy w urzędzeniu bazaru czy przedstawień, oprowadzała rozmaite wycieczki, brała udział w oddaniu hołdu zwłokom J. Słowackiego w Gdyni i t. d.

Jak z powyższego przedstawienia widać, wiele zdziałano w roku sprawozdawczym, a jednak komenda drużyny jest przekonana, że dopiero wdrapywać się zaczęła na zboczne góry, że na szczyty długa jeszcze i uciążliwa droga. Ale żaden z harcerzy nie wątpi, że te szczyty zdobyć musimy. Nie o własnych jednak siłach, lecz przy poparciu dwu czynników, które są kamieniem węgielnym rozwoju drużyny, a to Dyrekcji gimnazjum i Koła Przyjaciół Harcerstwa. Współdziałanie tych czynników było dotąd tak idealne, że nie tylko w przeciągu paru miesięcy zdobyliśmy opinię społeczeństwa — przekonaliśmy nawet opornych, że harcerstwo to wielka rzecz, i że na terenie Gdańska, zwłaszcza w pogłębianiu uczuć patriotycznych i budzeniu świadomości narodowej — może ono odegrać wybitną rolę. Ale też nie dziw: w Zarządzie Koła z doktorem Filarskim na czele, znajdują się ludzie o tak młodzieńczym entuzjazmie, takim ognistym zapale i takim ukochaniu młodzieży, że pod tym względem niewiele Kół w Rzeczypospolitej mogłoby gdańskiemu dorównać. Tysiący potrzeba na wyekwipowanie drużyny, urządzenie obozu i kupienie jachtu — ale to dla Koła tylko bodziec do tem intensywniejszej pracy. To dowód, czego może dokonać prawdziwe ukochanie młodzieży i jej ideałów.

Drużyna liczy obecnie 60 członków w czterech zastępach. Jej komendantem i opiekunem jest prof. M. Urbank.

b) Drużyna żeńska im. król. Jadwigi. Drużyna dzieli się na trzy zastępy. Raz na miesiąc odbywają się zbiórki całej drużyny z raportem i pogadanką, która kończy się piosnką harcerską. Zbiórek takich było 8. Co tydzień odbywają się zbiórki zastępów. Na tych zbiórkach uprawia się specjalizację zastępów. I tak zastęp pierwszy odbywa kurs introligatorski pod dozorem p. prof. Nadrowskiego. Zastęp drugi zajmuje się robotami ręcznymi w szwalni S.S. Dominikanek. Zastęp trzeci robił ozdoby na choinkę harcerską przed Bożem Narodzeniem, następnie zaś przygotowywał się na III. stopień. Prócz zbiórek odbyła drużyna dwudniową wycieczkę do Szwajcarii kaszubskiej pod przewodnictwem p. prof. Urbanka. W Otominie, w majątku P. Krefftów, była drużyna bardzo gościnnie przyjmowana. Na wakacjach letnich dwie drużyny zdały II. stopień w obozie harcerskim krakowskiej chorągwi. — Opiekunką drużyny była p. Dr. Jeżowa.

3. Klub Sportowy „Bałtyk“. Klub Sportowy „Bałtyk“ dzieli się na 5 sekcji.

Sekcja lekko-atletyczna uprawiała: biegi, skoki, rzuty, gry w piłkę nożną i ręczną, siatkówkę i koszykówkę. W kwietniu 1927 „Bałtyk“ brał udział w „biegu na przełaj“ (3000 m) o puchar „Gazety Gdańskiej“. W maju 1927 odbyły się zawody w siatkówkę i koszykówkę z drużyną gimnazjum humanistycznego w Tczewie, rewanżowe zawody z K. S. „Sparta“ gimnazjum klasycznego w Grudziądzu, zawody lekko-atletyczne z „A. Z. S.“ we Wrzeszczu, zawody w siatkówkę, koszykówkę i piłkę ręczną w Tczewie, w październiku pięciobój drużynowy klasyczny między „A. Z. S.“, „Sokołem“ i „K. S. B.“

Sekcja ciężko-atletyczna uprawiała boks i zapasy.

Sekcja tenisowa korzystała z powodu braku własnego placu tenisowego z kortów innych klubów sportowych. Zimą porą korzystano z własnego tenisu stołowego (Ping-Pong). Urządzono turniej o mistrzostwo „K. S. B.“ i gimnazjum polskiego w Gdańsku, turniej z „A. Z. S.“ we Wrzeszczu.

Sekcja kolarska urządziła obok mniejszych wycieczek dwie większe: do Pelplina, oraz do Kartuz i Wieżycy.

Sekcja wioślarska korzystała nadal z taboru i urządzeń „Klubu Wioślarskiego“ w Gdańsku, za co Dyrekcja składa mu podziękowanie. Pierwsza załoga „K. S. B.“ brała udział: w „Regatach Wszechpolskich“ w Bydgoszczy, zdobywając dla „Klubu Wioślarskiego“ w Gdańsku jedną pierwszą i jedną drugą nagrodę, w „Regatach Międzynarodowych i o Mistrzostwo Polski“ w biegu czwórek młodzieży, zdobywając trzecie miejsce. Opiekunem Klubu był nadal p. Wojtaszewski.

4. Koło Mitośników Języka Ojczystego. Koło liczyło w roku szk. 1927/8 30 członków (liczba przeciętna). W ciągu roku odbyło się ogółem 9 zebrań. Program zebrań wypełniały wykłady, referaty, deklamacje i ćwiczenia w czytaniu czystą i poprawną polszczyzną.

a) Tematy referatów: 1. „Cudzoziemczyzna“ Fredry (korref.). 2. „Marja“ Malczewskiego. 3. O życiu wyrazów. 4. Życie i działalność twórcza J. Słowackiego. 5. „Król zamczyska“ Goszczyńskiego. 6. Walka z cudzoziemczyzną według Brücknera. 7. i 8. O „Panu Tadeuszu“ według Gostomskiego. 9. Listy Słowackiego do matki. 10. „Balladyna“ Słowackiego. Na jednym z zebrań opiekun Koła wykazaniem wielkości i znaczenia St. Wyspiańskiego uczcił jego pamięć w 20. rocznicę śmierci poety. Dnia 4. 11. 1927 opiekun Koła wygłosił dla starszej młodzieży gimn. wykład p. t. „O słownikach polskich i sposobie ich użycia“. b) Wygłoszone deklamacje: „Statek“ Daniłowskiego; „Oda do młodości“ A. Mickiewicza; „Pogrzeb J. Słowackiego“, „Czemu jesteś szczęście“ Konopnickiej; „Na Sybir“, „Rozmowa z Bogiem“ A. Mickiewicza; „Grób Agamemnona“ J. Słowackiego. Opiekunem Koła był p. Dr. Wł. Pniewski.

5. Kółko historyczne im. Wojciecha Kętrzyńskiego. W ubiegłym roku szkolnym rozpoczęła się normalna praca w kółku dopiero po ferjach letnich. Główny nacisk położono na analizę źródeł do dziejów Polski a pozatem na zagadnienia stosunku Gdańska do Polski. Zebrań kółka odbyło się ogółem 10, na których, poza sprawami organizacyjno-administracyjnymi wygłaszano referaty i interpretowano źródła historyczne w następującym porządku:

1. Materiały źródłowe do dziejów Mieszka I i Bolesława Chrobrego (Ditmar, Gall-Anonim) interpretował ucz. Pekel z I^N
2. a) Wojna Bolesława Chrobrego z Henrykiem II w świetle przekazów Ditmara i Galla-Anonima, referował Szechtman z I^N
b) Bolesław Śmiały w świetle kroniki Galla-Anonima, referowała Konasińska z I^N
3. Konrad Mazowiecki a Zakon Krzyżacki na podstawie dzieła W. Kętrzyńskiego, referował Dunst z II^W
4. W. Kadłubek i jego kronika. (na podstawie wybranych wyjątków) referow. Ornasówna z I^W
5. Kronika Janka z Czarnkowa (na podstawie wybranych wyjątków) referował Matowski z I^N
6. Testament Kazimierza Wielkiego (na podstawie rozprawy M. Dragana) referow. German z I^N
7. Zdobycie Gdańska przez Krzyżaków w roku 1308 (na podstawie książek Ks. Kujota i E. Keysera) opracowały Szmantówna i Konasińska z I^N
8. Ostroróg i jego kronika (na podstawie wybranych wyjątków) referował Pekel z I^N
9. Stosunki gdańsko-polskie za Jagiellonów, (na podstawie książek E. Keysera i R. Lutmana) opracowali Świeczkowska i Winięcki z II^W
10. a) Stosunki gdańsko-polskie w XVI w. w niektórych nowszych niemieckich utworach scenicznych (referat zbiorowy) Jankowski i Kropowska z I^N
b) Walne zebranie zamykające rok administracyjny.
Kółko historyczne posiada własną biblioteczkę podręczną, składającą się z kilkudziesięciu tomów, zakupuje też ze składek członkowskich najnowsze książki, głównie z zakresu dziejów Polski, Pomorza Gdańskiego i Gdańska.

Kółko historyczne liczyło członków 23. Opiekunem był profesor historii Dr. M. Dragan.

6. Kółko Muzyczne założone 11 sierpnia 1924 r., dzieli się na 2 oddziały: 1. kurs początkujący, liczący 11 uczniów; 2. kurs wyższy, liczący 4 członków. Ćwiczenia odbywały się według potrzeby. Kółko występowało na uroczystościach, zabawach i przedstawieniach szkolnych. Kierownikiem Kółka był p. Romatowski.

7. Kółko mandolinowo-gitarowe utworzyło się 24. stycznia 1927 r. Udział bierze 11 uczniów. Kółko brało udział w uroczystościach szkolnych. Kierownikiem Kółka był p. Marszałek, urzędnik kolejowy.

Wykaz podręczników na rok szk. 1928/29.

Seksta.

Religja: 1. Schuster: Historia biblijna nowoopracowana przez ks. Gustawa Meya. 2. Katechizm dla diecezji chełmińskiej. 3. Ks. Wacław Gieburowski: Śpiewnik kościelny.

Język polski: 1. St. Tync i J. Gołębek: Czytanki polskie na klasę pierwszą gimnazjum. Lwów-Warszawa 1927. Książnica-Atlas. 2. C. Niewiadomska: Pierwszy rok gramatyki, wyd. 11. Gebethner i Wolff, Warszawa.

Język niemiecki: 1. Mein Heimatland, Lesebuch für das 3. und 4. Grundschuljahr. 2. Regeln für die deutsche Rechtschreibung.

Geografia: Romer E. i Polackówna M., — Pogadanki krajoznawcze, Lwów-Warszawa, Książnica TNSW.

- Matematyka:** T. Sierzputowski: Arytmetyka cz. II. Lwów-Warszawa, Książnica Polska TNSW.
Przyroda: 1. Nussbaum-Wiśniowski: Wiadomości z zoologii, S. Jakubowski Lwów. 2. Kudelka: Wiadomości z botaniki, S. Jakubowski, Lwów.
Śpiew: Maszyński Piotr: Polski śpiewnik szkolny, Zbiór pieśni na 1 i 2, 3 i 4 głosy cz. I. Gebethner i Wolff, Warszawa.

Kwinta.

- Religia:** 1. Schuster: Historia Biblijna. 2. Katechizm dla diecezji chełmińskiej. 3. Ks. W. Gieburowski: Śpiewnik kościelny.
Język polski: 1. C. Bogucka i C. Niewiadomska: Wypisy polskie na kl. I. Gebethner i Wolff. 2. C. Niewiadomska: Drugi rok gramatyki. Gebethner i Wolff, Warszawa.
Język niemiecki: Mein Heimatland, deutsches Lesebuch 4. und 5. Jahr.
Język francuski: J. Szarota: Premier livre de français.
Język angielski: J. Knapczykówna: Początki języka angielskiego.
Historja: Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczyźtych.
Geografja: 1. Romer i Polackówna: Pogadanki krajoznawcze. Książnica Polska. 2. Romer: Mapa Polski.
Matematyka: Sierzputowski: Arytmetyka cz. III. Książnica Pol. TNSW.
Przyroda: 1. Nussbaum-Wiśniowski: Wiadomości z zoologii, Lwów, S. Jakubowski. 2. Kudelka: Wiadomości z botaniki, S. Jakubowski, Lwów. 3. Dr. W. Wyhowski: Człowiek, Lwów, Książnica-Atlas.

Kwarta.

- Religia:** Ks. Dr. Thullie: Dzieje Objawienia Bożego w N. Testamencie.
Język polski: H. Galle, Wypisy polskie na kl. II. Arct Warszawa. C. Niewiadomska: Trzeci rok gramatyki, Gebethner-Wolff.
Język niemiecki: Liermann: Deutsches Lesebuch für Quarta. Sanden: Deutsche Sprachlehre für höhere Schulen, Ausgabe A.
Język angielski: 1. Knapczykówna Jadwiga: Początki języka angielskiego Cz. I. Książnica Polska TNSW. 2. Benni Tytus: Podręcznik języka angielskiego, Książnica Polska TNSW.
Język francuski: J. Szarota, Deuxième livre de français.
Historja: A. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych cz. I. Książnica-Atlas, Lwów.
Geografja: 1. Fuchs-Radliński: Geografja Europy. 2. Romer: Atlas powszechny geograficzny cz. II. Europa.
Matematyka: Sierzputowski T., Arytmetyka cz. IV. J. Zydlar, Geometria w zakresie szkoły średniej wyd. 14. M. Arct Warszawa 1925.
Przyroda: Jak w V.

Tercja niższa.

- Religia:** Baranowski: Służba Boża. Nakład księgarni św. Wojciecha, Poznań.
Język polski: H. Galle, Wypisy polskie na kl. III wyd. 9. C. Niewiadomska, Czwarty rok gramatyki: Składnia.
Język niemiecki: 1. Liermann: Deutsches Lesebuch für Untertertia. 2. Sanden jak w IV.
Język łaciński: 1. T. Lewicki, Początki nauki języka łacińskiego tom I. i II. 2. Zipper, Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian, Warszawa, Książnica TNSW.

- Język angielski:** 1. J. Knapczykówna, Początki języka angielskiego, Warszawa Książnica TNSW. 2. T. Benni, Podręcznik języka angielskiego, Warszawa Książnica TNSW.
- Język francuski:** J. Szarota, Troisième livre de français.
- Historja:** 1. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów powszechnych cz. I. 2. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczystych, Warszawa Książnica TNSW.
- Geografja:** 1. Radliński: Pięć części świata pozacuropejskich 10—12 wydanie. 2. Romer: Atlas powszechny geograficzny cz. III. Kraje pozacuropejskie.
- Matematyka:** 1. Łomnicki: Geometria elementarna wyd. 5. 2. J. Miłulowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. IV. szkół średnich.
- Przyroda:** Jak w V.

Tercja wyższa.

- Religja:** Ks. Archutowski: Dzieje Kościoła katolickiego w zarysie. Lwów-Warszawa, Książnica-Atlas.
- Język polski:** 1. F. Próchnicki i K. Wojciechowski: Wypisy polskie t. IV. 2. H. Sienkiewicz: Ogniem i mieczem. 3. H. Galle, Krótka stylistyka wraz z teorią wierszowania, Warszawa M. Arct. 4. Mickiewicz: Grażyna, Kraków, Sp. Wyd.
- Język niemiecki:** 1. Liermann: Deutsches Lesebuch für Obertertia. 2. Sanden jak w IV. 3. Umland Ernst, Herzog v. Schwaben. 4. Körner, Zriny — Reklamausgabe.
- Język łaciński:** Lewicki: Początki języka łacińskiego cz. II. Zipper: Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian. Caesar: Commentarii de bello Gallico ed. Terlikowski. Krasnowolski: Gramatyka łacińska szkolna cz. II. Szczepański-Pileh: Ćwiczenia polsko-łacińskie.
- Język grecki:** 1. Winkowski-Taborski: Ćwiczenia greckie, Warszawa Książnica TNSW. 2. E. Fiederer: Gramatyka języka greckiego, Warszawa, Książnica TNSW.
- Język francuski:** Malot, Sans famille; Choix de nouvelles modernes I, Wyd. Velhagen-Klasing.
- Język angielski:** J. Knapczykówna: Początki języka angielskiego, Warszawa, Książnica TNSW. Tytus Benni: Podręcznik języka angielskiego. Warszawa Książnica-Atlas.
- Historja:** 1. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem dziejów Polski. Cz. II. Warszawa Książnica Atlas. 2. A. Lewicki: Zarys historii Polski wyd. XII.
- Geografja:** 1. Pawłowski: Geografja ogólna. 2. Romer: Powszechny atlas geograficzny. Cz. III.
- Matematyka:** Miłulowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. IV. szkół średnich. Miłulowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. V. szk. średnich. Łomnicki: Geometria elementarna wyd. 5. Warszawa Książnica Atlas.
- Fizyka:** Kalinowski: Fizyka cz. I. Łomnicki: Tablice matematyczno-fizyczne. Rybczyński: Zbiór zadań z fizyki.
- Przyroda:** Borzęcki: Podręcznik botaniki dla kl. V. szk. średnich. Kazimierz Demel: Biologia morza (Biblj. biologiczna, Gebethner i Wolff). Nussbaum: Zoologia dla klas wyższych.

Sekunda niższa.

- Religja:** 1. Archutowski: Dzieje Kościoła katolickiego, Książnica Atlas. 2. Nowy Testament.
- Język polski:** 1. K. Wojciechowski: Wypisy polskie dla szkół średnich, tom V, Książnica-Atlas. 2. Galle Henryk: Stylistyka i teoria literatury wyd. 9. M. Arct, Warszawa. 3. Galle H.: Te-

orja prozy i poezji w zarysie, wyd. 5. M. Arct, Warszawa. 4. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Lwów-Warszawa. Zakł. Nar. im. Ossolińskich. 5. A. Fredro: Zemsta. Biblj. Narodowa, Kraków.

Język niemiecki: 1. F. Schiller: Das Lied von der Glocke, Maria Stuart, Wilhelm Tell, Nakł. Recl. Univ. Bibl. 2. Moderne erzählende Prosa, I—II. Nakł. Velhagen u. Klasing.

Język łaciński: 1. Krasnowolski: Gramatyka szkolna, cz. II. M. Arct, Warszawa. 2. Szczepański-Pilch: Ćwiczenia polsko-łacińskie. Książnica Atlas. 3. C. Iulii Caesaris Commentarii de bello Gallico ed. Terlikowski. Lwów-Warszawa. Książnica-Atlas. 4. Wiązanka wierszy Owidjusza, wyd. T. Sinko. Książnica Atlas. 5. Liwjusza Dzieje rzymskie w wyborze, wyd. J. Jędrzejowski. Książnica-Atlas. 6. Terlikowski: Życie publiczne, prywatne i umysłowe starożytnych Rzymian. Księg. Nauk. Lwów.

Język angielski: Tytus Benni: Podręcznik języka angielskiego wyd. II i III, Książnica Pol. TNSW. O. Wilde: The Selfish Giant, The Happy Prince.

Język francuski: Loti, Pêcheur d'Irlande; Choix de nouvelles modernes II, wyd. Velhagen-Klasing.

Historja: 1. Gebert i Gebertowa: Opowiadania z dziejów powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem dziejów Polski cz. II. 2. A. Lewicki, Zarys historii Polski wyd. XII.

Geografja: 1. Sosnowski: Geografja Polski w dawnych granicach, Warszawa, Książnica Atlas. 2. Romer: Atlas Polski współczesnej. 3. Pawłowski: Geografja ogólna, Warszawa, Książnica Atlas.

Matematyka: 1. Miłułowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. VI. szk. średnich, Książnica Pol. TNSW. 2. Łomnicki: Podręcznik geometrii dla szkół średnich cz. I. Planimetria i stereometria wyd. 3. 3. Wójtowicz, Logarytmy.

Fizyka i chemja: 1. Kalinowski: Fizyka cz. I. 2. Łomnicki: Tablice matematyczno-fizyczne. 3. Rybczyński: Zbiór zadań z fizyki. 4. Duchowicz: Chemja nieograniczona. Lwów. S. Jakubowski.

Przyroda: Dr. W. Wyhowski: Człowiek. Warszawa, Książnica-Atlas.

Sekunda wyższa.

Religja: Ks. M. Siemiatycki: Dogmatyka katolicka (szczegółowa).

Język polski: Chrzanowski I. i Wojciechowski K.: Wypisy polskie dla klas wyższych szkół średnich cz. I. (do r. 1822.) Warszawa, Książnica-Atlas.

Język niemiecki: Dr. M. Gorges: Mittelhochdeutsche Dichtungen; Zimmermann: Das deutsche Drama des Mittelalters. Nakł. Velhagen u. Klasing. Bilder aus dem dreißigjährigen Kriege. Nakł. Velhagen u. Klasing.

Język łaciński: 1. Cycerona wybór mów cz. I, II i III. wyd. J. Szczepański. 2. Wybór z dzieł Wergiljusza wyd. T. Sinko. 3. Krasnowolski: Gramatyka łacińska szkolna cz. II. 4. Szczepański—Pilch: Ćwiczenia polsko-łacińskie. 5. Terlikowski: Życie starożytnych Rzymian.

Język grecki: 1. Ksenofont: Hellenika wyd. Teubnera. 2. Homera Odyssea wyd. Christ i Jezieński. 3. Ćwikliński, Gramatyka grecka. 4. Terlikowski: Życie starożytnych Greków.

Język angielski: 1. Swift: Gulliver's Travels (wyd. skróc.). 2. W. Scott: Tales of a Grandfather.

Historja: 1. W. Zakrzewski: Historja powszechna cz. I. 2. Cz. Nanke: Historja średniowieczna. 3. A. Lewicki: Zarys historii Polski. 4. Cz. Nanke: Wypisy do historii średniowiecznej.

Matematyka: 1. Miłułowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. VI. 2. Łomnicki: Geometria jak dla kl. II^N 3. Wojtowicz: Trygonometria. 4. Wojtowicz: Logarytmy.

Fizyka i chemja: Jak w II^N

Pryma niższa.

Religia: Ks. Sieniatycki: Etyka. Ks. Szlagowski: Nowy Testament.

Język polski: Adamczewski Stanisław: Sympozjon. Wybór prozaików polskich wieku 19. i 20., do użytku kl. VII i VIII szkół średnich. Książnica Atlas Lwów-Warszawa 1926.

Język niemiecki: Lessing: Hamburgische Dramaturgie. Schiller: Demetrius. Goethe: Torquato Tasso. Aufsätze zeitgenössischer Schriftsteller Bd. VI: Aus deutschen Landen. Wszystkie utwory w nakładzie Velhagen u. Klasing.

Język łaciński: 1. Krasnowolski: Gramatyka łacińska szk. Cz. II. lub Samolewicz-Sołtysik: Gramatyka łacińska Cz. II. 2. Cyserona wybór mów i pism filozof. Wyd. J. Szczepański. Książnica Pol. TNSW. 3. Horacjusza poezje wyd. T. Sinko. Książnica Pol. TNSW. 4. Wybór z dzieł Tacyta, opracował Dr. Pilch, Książnica TNSW. 5. Terlikowski: Życie starożytnych Rzymian. Księgarnia Nakładowa Lwów.

Język angielski: Lord Byron: The Prisoner of Chillon. Charles Dickens: A Christmas Carol. Dr. Hasenelever: Modern English Poetry.

Historja: 1. Cz. Nanke: Historja średniowieczna. 2. Cz. Nanke: Historja nowożytna. 3. A. Lewicki: Zarys historii Polski. 4. Cz. Nanke: Wypisy do historii średniowiecznej i nowożytnej.

Geografja: 1. Jakób Stefan Cezak: Geografja gospodarcza. 2. Pawłowski: Geografja ogólna. 3. Romer: Powszechny atlas geograficzny Cz. I.

Matematyka: 1. Krantz: Logarytmy. 2. Łomnicki: Geometria jak w kl. II^N 3. Miłułowicz: Podręcznik arytmetyki dla kl. VII.

Fizyka i chemja: 1. Sporzyński: Fizyka. 2. Duchowicz: Chemja nieorganiczna. 3. Rybczyński: Zadania z fizyki. 4. Łomnicki: Tablice matematyczno-fizyczne.

Przyroda: L. Jaksza-Bykowski: Przewodnik do ćwiczeń fizjologicznych.

Pryma wyższa.

Religia: Bartynowski: Apologetyka. Nowy Testament.

Język polski: Adamczewski: „Sympozjon“ (jak w I^N)

Język niemiecki: 1. Goethe, Iphigenie. 2. Lesebuch zur staatsbürgerlichen Erziehung, Aufsätze von Bluntschli, Förster, Franke, Harnak, Paulsen u. Wundt. Nakł. Velhagen u. Klasing.

Język angielski: 1. Shakespeare: Julius Caesar. 2. Döhler: An Historical Sketch of English Literature.

Język łaciński: 1. Cyserona, wybór pism filozoficznych, wydał Szczepański. 2. Horacjusza Poezje opr. Sinko. 3. Wybór z dzieł Tacyta opr. Dr. Pilch.

Język grecki: 1. Homera Iljada zast. Christ i Fischer. 2. Platona Fedon wyd. Teubnera. 3. Soklesa Król Edyp wyd. Teubnera.

- Historja:** Lewicki A.: Zarys historii Polski. Cz. Nanke: Historia nowożytna Cz. I. i II. Cz. Nanke: Wypisy do historii nowożytnej. Cz. I. i II. Teksty konstytucyj: polskiej i W. M. Gdańska.
- Geografja:** Pawłowski-Peretiatkowicz: Polska współczesna. Romer: Atlas Polski współczesnej.
- Matematyka:** Łomnicki: Początki geom. analitycznej; reszta jak w I^N.
- Fizyka i chemja:** 1. K. Sporzyński: Fizyka. 2. Bolland i Duchowicz: Chemja organiczna. 3. Ernst: Kosmografja. 4. Rybczyński: Zbiór zadań z fizyki. 5. Łomnicki: Tablice matematyczno-fizyczne.
- Przyroda:** K. Czerwiński: Wypisy z zakresu ewolucji.

W Gdańsku, dnia 31. marca 1928.

Jan Augustyński, dyrektor.

